

anno dni
m. ccc. x.
Quinquagesimo octavo. f. i.
tertia ista
octavas
ascensionis
eiusde co

Capitulo Gloriosus de infans suis
numaiebat mirabilis tunc ineffa
bilis altitudo prudentie nullis in
clusa limitibus nullis terminis
premissa recti censura iudicii cele
stis piter dispoit et frena. Et si
cunctos eius ministros magnificer
et altis decore honorabo. et celestis
finae benedictionis possessores illos
tamen ut dignis digna dependat
tionibus attollit insignis digni
tatem et primorum uberiori celebra
tione prosequitur. quos digni
agnoscat et commendat ingenior
excellencia mentorum. Pute appar
luculentissime mentolencia regu
lissimum et uictoriam exercitio
lebratissimum preges hungaror
patiatum. Qui omnino fici
auctoritatis pudio gladioz ac
be ualidissime pfugatis. Castra
subiuentes regum et imperatorum.

mini. Incepta e ista Cronica. de
gestis hungarorum. antiquis et
nouissimis. ortu et progressu uic
toria eorum in eam et audacia. colla
erouissis Cronicas ueteribus. eam
dem ueritates ascribere. et falsita
tem omnino refutando. Inno
mine domini amen. Incipit plog
m Cronicam hungarorum.

Et me reges regnat
Aut dominus deus
psapientie salomo
nem p. b. i. o. r. vii.

fortes si sunt in bello. nullo etiam
 potente resistere impugnationi. Quod
 bene ostenditur in uero diuino oram
 to oratione. Per me inquit deus. et non
 uirtute propria reges regnant. et
 regnabunt hungarorum. Vbi pri
 mo diuina exprimitur auctori
 tas. uirtutem insuperabilem allati
 ua. Per me inquit qui sum uirtus
 infinite. cunctos uales adiuuare
 possidentes. Quia ego otiosa et ego
 iuuare facia potestatem et sancto
 et non est qui de manu mea possit e
 tueri. Suscitans de puluere egenos.
 Ut faciat cum principibus et so
 regale teneat. Ideo subditur. Re
 ges regnant qui habent iusticie equita
 tem. Sapientie claritatem. Patientie
 tranquillitatem et misericordie pietatem. at
 testante sacro eloquio. Puer bitor
 re. Omnia et ueritas custodit regem
 et uoluntatem clementiam fidem et.
 Et item in alio loco dicit scriptura.
 Per sapiens sedens in solio in tu
 ita suo dissipat omne malum.
 Et rursus Salomon ait sapientie
 vi. Per sapiens et misericors stabi
 limentum populi est. et dissipat im
 pios subiectos ipsos a tyrannis
 eripiendo. Quod bene impletur in
 regibus hungarie. Qui cunctos ty
 rannos debellando ipsos hunga
 rie impulchritudine pacis et in
 requie opulenta sedere potuerunt.
 propter hoc quia preuenit regibus

timuerunt dominum deum. Vnde scriptum
 est in cronica xviii. cap. Loquens
 deus ad reges ait. Per constitutus.
 postquam fecerit in solio regni sui.
 testibus sibi legem dei et habebit sanctum.
 legem illam omnibus diebus uite
 sue. Ut discat timere dominum de
 um suum et custodire uerba eius.
 que in lege precepta sunt. ut longo te
 pe regnet ipse et filii eius super terram.
 et gloriam meam possidat in eternum.
 Quorum regum scilicet hungaro
 rum originem principum et regum
 de Syria. diuersis sanctorum doctorum yf
 torum hoc ordine declamato. *De
 primo origine hungarorum. secundum
 sacram scripturam.*

ient scribit magister ystouanna Gene
 sis. decimo capitulo. Iste sunt genera
 tiones filiorum noe. Et de istis tribus
 filijs eius. scilicet Sem. Cam. et Japhet.
 exorte sunt post diluuium septua
 ginta due generationes. De Japhet:

3
xv. De Cam. xvi. De Sem. xvii.
Isti disseminati sunt in tribus partibus
orbis. Sem. Asiam. Cam. Africa. Ja-
phet Europam sortitus est. Nam se-
cundum Iosephum filium Iaphet
possederunt septentrionalis regio-
nem a tauo et amano montibus
Syrie et Syriae usque ad fluvium
Tamar qui est in Syria. Et hoc ite-
rasset beatus Hieronymus in libro
de ebraicis questionibus. Quod filii
Iaphet possederunt in Asia amano
et tauo montibus usque ad fluvium
Tamar. In Europa vero usque
ad Gadir nomina locis et gentibus
relinquentes. ex quibus postea
mutata sunt plurima. Cetera per-
manente in se vel in aliquo simili
vel proprio. **F**ilii Iaphet Go-
mer. a quo nominati sunt galathae.
et postea galli. qui sunt fran-
gones. a quodam francione dicti.
filii pandis filii priamidis primi
regis Troie. Qui uenientes de tro-
ya post eius cecidum in paucis
que olim tempe alexandria mag-
ni superior grecia nuncupabatur.
sub monte syraan circa fluvium
hysit. Qui alamanice dum no-
minatur. Civitatem fortissimam
condiderunt et ei nomen Syracaba
a monte Syraan imposuerunt.
et ibi quadringentis annis an-
te incarnationem christi permanserunt.
et tamen orientales fines natio-

nes. se ad partes occidentales transu-
lerunt. et regione circa fluvium
Sakana occupaverunt. cui nomen
franciam a francione dux eorum
dictam indiderunt. et civitatem prin-
cipalem paris nomine pris ei-
dem francionis appellavit. Se-
cundus filius Iaphet Ogag. a
quo descendunt Syriae secundum Je-
ronimum et Ogad. a quo dicitur
Ogadi. Janan. a quo Graeci. Vnde idem.
adhuc grecia nominatur Janan. Et
tibal a quo descendunt hispani.
Et mesoch. a quo capatores desce-
dunt. Vnde et apud eos adhuc
Ogagab civitas nominatur. Et
Tyas. a quo nominati sunt Traces.
Pono filii Gomer asseneth. a quo
Troiani filii Janan Eliza. a quo
dicti sunt Elisi. primo et post eo-
lios. Et tarsis. a quo descendunt
Cylices. Vnde et civitas metropoli-
orum vocata est Tharsus. Vnde
natus paulus apostolus. ut habetur iacu-
bi apostolum. xxi. cap. et sequitur
ab his. Divise in suae gentium in re-
gionibus suis. unusquisque secundum
linguam suam. hoc dicitur per anti-
cipacionem. quia factum fuit post
ea tempe divisionis linguarum.
Filii autem Cam. Chus. a quo
dicti sunt Ethiopes. Vnde in ebraeo.
Ethiopia Chus nominatur. Et
Ozeram a quo Egypti. Vnde et
in ebraeo. Egyptus Ozeram dicitur.

Phut. a quo sibilos. Qui tamen
primo uocati sunt phutei. unde
ibidem ē fluvius. qui usq; nunc
phut dicitur. Et chanaan. a q̄ dicti
sunt chananei. quorum tra postea
filiis isrl̄ data ē. filij autem chus.
Saba. a quo dicti sunt sabei. Cuila
a quo descendunt gentes et saba
tha. a quo Sabatani. Porro chus
genuit Nemproth. Iste fuit qui
inavit postentatem noe ad fa
ciendam civitatem et curiam et
dominium. de qua dicitur Genesis xi.
Capitū. Ideo dicitur ipse cepit ēē p̄p̄
interia. quia p̄potentia alios
sibi submittebat et nolentes ad
opus predictum compellebat.
Ideo sequitur. Et erat robustus
venator. id est oppressor hominū.
coram domino. Quia nichil latet
eius aspectui. Ob hoc exiit pro
hibum. id est. uerbum commune ul
militum. Quasi nemproth. Quia
enim postea uicebantur aliqui
oppressores hominum. uocabatur
alter nemproth. uel simul nem
proth. fuit autem principum
regni eius Babilon et eius poste
ritas obtinuit regiones ad mare
oceanum. **E**x quibus appar
et omnibus dictum illorū ēē uenit
qui dicunt quod hunor et ma
gor patres hungarorū fuerunt filij
Nemproth. qui fuit filius chus.
qui fuit cam. qui fuit a noe

maledictus. Tunc quia nō cēnt
hungari de gente japhet sedm̄ dictū
bē jeronimi. Tunc etiā quia nē
proth numquā habitauit circa
fluvium chanay qui ē ad oriētē
S; ad mare oceanum. Ergo si
dicit sacra scriptura et s̄ doctores
hungari descendunt a oyago
filio japhet. qui post diluuium
anno cūinquagesimo. viij. sic
dicit scs Sigisbertus ep̄c Augothē
nus in Cronica Orientaliū natio
num. inuauit terram Euilat et
ex coniuge sua Enet genuit aya
gor et hunor. a quo oyagan et
huni sunt nominati. **Prima**
origo dilatacionis hugarorū iorē
te Scythie

credit autem diem una uenandi
 causa illos perisse. Quibus idcirco
 cum cena occurrisset impalludes
 meotidas illam insequentes fugit
 ante eos. Cumq; ibi ante eos pe-
 sus euamisset diuinus requisitam
 nullo modo inuenire potuerunt.
 Pugnus tandem paludibus meo-
 tatis pro ammentis nutriendis:
 ipsam conspexerunt opportunam.
 Deinceps ad patrem rediit: ab
 ipso licentia impetrata: cum rebus
 omnibus paludes meotidas pro
 ammentis nutriendis intravit
 morantem. Regio quidam meotida
 pitee parte est interna. Quam undi-
 que per uadium unum pontus
 gyro uallat fluuius currens her-
 bis siluis piscibus uoluntibus et tes-
 tis copiatum. Aditus illic diffini-
 tus et certus. Paludes ergo
 meotidas aduenies quinq; an-
 nis ibidem immobiliter permansit.

Anno uero vi. circueuntes idcirco
 loco sine manibus inhabitabilis per-
 manentes. viros ac filios filiorum
 Bertha cum seipsum tunc cohererent
 et coras ducerent ad sonitum sym-
 phonie casu reperiunt. Quos cum
 eorum rebus impalludes meotidas
 rapinis celeribus ducerent. hec
 fuit prima pars post diluuium.
 Accidit autem dule principis a
 lanorum in illo plio inter illos
 pueros. duas filias comprehendi.
 quam unam huius. aliam ma-
 gis sibi sumpserunt iuore. Ex
 quibus mulieribus omnis huius sine
 hungari originem sumpserunt.

fatum est autem cum ducibus
 impalludibus meotidis hitasset.
 ingentem ualidissimam crescere ce-
 pit. nec eos cape ipsa regio po-
 terat aut nutrire. Exploratoribus
 igitur abinde in sciam destina-
 tis scrutini. asina subtilissima
 Scythie regione explorata. cum
 pueris et ammentis. ipsam patri-
 am intrauenit permansit. Reg-
 num igitur ipsum diu adit. alio
 rursus qui nunc proutem nun-
 cupantur. ideo habitates inue-
 nunt. Quibus delectis et expulsis
 ac occisis usque hodie ipsum regnum
 in uitis uicinis possidere dignos-
 cuntur. Scythia cum regio in Europa
 situm habet. et extenditur usque orientem.
 Ab uno latere ponto aquilonem. Ab

quo uo upheis montibus includi
tur. Cui de oriente aspa et de occide
te fluvius ethul. i. Don. Gentes
siquem ineam procreate oia
amplectuntur. Vanitatibus ocone
naturae indignantis. actibus uene
reis intententes. rapinas amant
generaliter. colore plus nigre quam
albe. Scythia enim comprehensioe
una cingitur. si in tria regna diui
ditur permapando. scilicet in Bascardia
Gentiam. et Orogoria. habet quoque
pauitias. c. et viii. que dudum p
filios hunos et Orogos obcenti et
octo progenies. que egressae fuerunt
et familibus eorumdem de palu
dibus. meotidis intrantes scythiam
sunt diuise. Regno autem scythico
de oriente regnum iungitur Iuri
anorum et post hoc tartaria. Tandem
uero mangalia. ubi et europa ter
minatur. **E**xplaga autem est
ualis sub solari gens iacet. Corosmi
na et ethiopia que minor India dicitur.
Et post hoc inter meridiem et austrum
Don fluvius est desertum inmeabile.
Vbi propter incemperiem aeris u
luis zone. sunt serpentes diuersi
generis. rane uelut praeci. Basilis
cus et plura animalia torrida. Ti
gus et iuncoenis ibi gignuntur.
Don. grandis fluvius est
in scythia ortus. ab hungaris et
tul nuntupatur. et ibi montes
nuocos qui scythiam cingunt.

transcurrit amisso nomine don
uocatur. Cuius enim in die uita
ipsum iacet gens kytanor et gens
alanorum. tandem in mare cadit
rotundum tribus ramusculis.

Alter quoque fluvius nomine
Thogata ualde magnus in regno
nascitur scythorum qui per siluas
uadit desertas paludes et montes
nuocos. ubi sol numquam lucet et
disturrens. Intrat tandem in Ir
chamiam et ibi uerigit in mare a
quilonis. Longitudo quidem scythiae
partie trecentis et sexaginta stadiis
extensa phibetur. latitudo. c. nona
ginta. Situm enim hic tam muni
tum. quod in solo loco uno prussio.
vadus ibi reperitur. Hic quoque ipse scy
thae nulli impio. nec etiam Oza
cedonico aliquo tempore fuit subiecti.
Et pro tanto uocamus eos demptos
-i. exemptos ab omni potestate.
Dicimus etiam dentes a dentosi
tate. quia sicut dentes omnia cor
rodunt et tuncant. ita ipsi omnes
alias nationes trutinabant. Unde
romani eos uocabant flagelli dei.
Sola tamen dicta scythia. in quibusda
locis satis lata esse dicitur. Aemoriis
siluis. herbis uenustata. diuisio
generis bestiarum diues et referta.
Ecui de oriente vicini sunt
Bessi et Cumanii albi. Cuius etiam
mare aquilonis de occidentem quo
et uicinatur usque susdania est de

serenum siluestre humano generi
inmeabile. qđ ad magnum spa
cium extendi phibetur. ubi nu
bium densitas p nouem mēses
continue iacet. ubi sol nō ēnuc
p menses memoratos. nisi in
se julio junio et augusto. et hoc
nitanta hora diei. quanta est
a sexta usq ad nonam. In mon
tibz enim deserti memorati cristal
lus inueniunt. grifones nidū pa
rant. Aucip legistale. que hun
garie kerecheth appellantur pul
los proterare dignoscuntur.

*primus ingressus hungarorum
in pannoniā*

Anno ab incarnatione
domini. ccc. lxxv.
tempe valens im
patoris et Celestini
patri pape romae
ecclesie. In sexta erat scilicet multi

plicati humi in scythia hīcanto.
congregati in unum inter se ca
pitaneis constitutis. velle filio
Chele et genere zemein onūdo
keue et kadicha eiusdem. Ethle
keue et Suda filius Benaceus de
genere Eadar ad occidentales re
giones inuadere decrueuit. De
centum enim et octo tribubz de
cies centena milia. s. de uno qđq
genere decem milia armatorū
uiciorum eligentes. derelictis alijs
humis in scythia. qui ipoz sedes
regnumq ab hoste custodirent.
Constituentes inter se rectore
unum. nomine kadar d gene
Turda. qui lites sopiret dissiden
tium. fures et latrones ac malefē
res castigaret. ita tamen ut si recto
rem innocentem sententiā dif
finitet. in unum possit committas
reuerare et tantem rectore et capi

8
tameos deponerent qm uellet. Cō
suetudo itaq̃ ista legitima inter
hunos siue hungaros usq̃ ad tē
pora ducas Geyche filii Torim ex
stitit obseruata. Ante etenim bap
tismum hungarorum in castris
uox preconia clamando taliter
hunos congregabat ad exerci
tum. Vox dei et communitalis u
niuersē. Qd̃ unusquisq̃ in tali
loco armatus ul' sicut ēē dbeat
p̃se comparire. communitalis
p̃ceptum ac consilium audiri
tus. Quicumq̃ ergo edictū cōtēp
sisset. non ualens p̃tendere mō
cultū diuino. p̃mouum lex scy
tica sauebat. Ausit inaspici
causas ul' incommuniū sicut
in misericordie tradebatur. Vi
cia itaq̃ et huiusmodi excessus
unum hunc ab alijs fecerūt
separatim. Alias autem cum unus
p̃r et una mater hunos omnes
generans p̃cauerit. quomodo
unus nobil' et alter ignobil' ēē
diceretur. nisi uictis p̃ hos cas
crimnis hētur. Tunc om̃s
capitanei simul uno mūdo un
q̃ consilio egressi de scythia in m̃
tes tandem Bissos et Cumanos
albos. deinde susdolos Ruthenos
tenamq̃ nigros Cumanos in
trauerunt. Abinde egressi usq̃ ad
Tysiam p̃uenierunt. Quāq̃
regione curiuspecta cōcordit

placuit omni ceterū ultius nō in
cedere cum uxoribz et ammentis.
Cum uxoribz enim et bigis et su
is chabnaculis de natali solo d̃
scenderunt. Cumq̃ eo tēpore
pannonia pamphilia frigiam
oziacconiam et Dalmanā tet
rarcha ozacimus natione lōgo
bardus de sabina oriundus gub̃
naret. annis bellicis informatus.
Audito qd̃ huius sup̃ tysia resedisset.
et deie indiem diastarent
regnum eius. cum alumpnis
sui regni ip̃os agredi formidans
ad romanos nuncios suos desti
nauit. petens sibi auxiliū con
modari contra hunos. Exgrā
et enim romanorū impatoris me
moratis impabat. Romani uero
eo tēpore. Decretum de petona
natione alamaum uoluntarie
sup̃ se regem p̃fecerunt. Quē pe
tentes ut oziacano subsidium ip̃or
taret. Illo autem animo gratū
annuente. egressus ē cū exercitu
italico Germanico ac alijs m̃r
tis gentibz p̃tis occidentis p̃uenit
tandem mazarholm. ubi ip̃i lōgo
bardi ad ciuitatem potensianam
conuenerunt ut tractaret cū ma
cano iulium. utrum hunos i cor
chabnaculis in suo destitū tēpore
meando Danubii ul' in alio loco
conpetēti inuadere oporteret. In
istis itaq̃ cōsilijs et tractatibz de

zaz halo

Tarnob. Völgy

Кече һаза.

aduersarios ad locum certaminis
sunt reuerti & caualiera suorum
sociorum. & bene militauerunt in
syntheco. & postea in uisum
sollemnius laqueus est erecta d

anno ab incarnatione dñi qua
 dringentesimo pmo. Ab ingressu
 vero hungarorum in panoniā.
 Anno xviii. hungari siue hu
 ni concordia uoluntate. Atyla
 filium Bendeuz. cōsuetudine
 romanorū sup se regem p̄fecerūt.
 qui primo unus de capitaneis
 hēbatur. Et ip̄e Gudam frēm
 suum de flumine tyſce usq; dō
 principem constituit ac rectore.
 Vocatq; se faciens regem hun
 garorum. metum orbis flagell
 di. Atyla di grā filius Bendeuz
 nepos magni magis. nutritus
 in engadi. Rex hunor. avarorum
 gotthorum. danorum. metus or
 bis terre et flagellum di. **E**rat
 enim rex Atyla colore teter. oculis
 furiosus. elatus in cessu pectore
 lato. barbā plūram deferēbat.
 Venerens etiā erat ultra mo
 dum. In archa sua es tēnē con
 tempnebat. Audacie quidē tē

pate. Astutissimus in p̄liis ac sol
 licitus fortitudinis cōpetentis
 suo corpore hēbatur. In uolun
 tate magnanimus. Armis pol
 lus mundi s thabnaculū cultu
 q; utebatur. Amabatur siq; dē
 ab extranea natiōe eo q; est li
 beral' a communis. Ex natura.
 uero serenitatē quam habebat
 mirabiliter a suis timebatur.
 Linguarii idq; diuisarii natiō
 de finib; orbis terre ad eum cōflu
 ebant. quib; libaliter p̄posse
 affluēbat. habebat enim decer
 nula eunum falcator. Diuer
 sas machinas et omnia ingenia.
 quib; castra urbesq; confīgū
 tur. que in suo exercitu secū fe
 rebat. Thabnacula quidem
 uariis modis diuisorum regnorū
 opata habere consueuerat. Vnū
 tñ hēbat sic celebre ac sollempne.
 ut exanimis auris mirifice o
 iunctim solidata moto solui. et
 nunc reconiungi attēdēui sta
 ret uoluntatē. Columnę eius
 ex auro laborate habētes uinc
 tūras opa ductilia in medio ta
 men uacue insue iuncturis la
 pidib; p̄ciosis fabrefcē iunge
 bantur. S; 4 sua mansilla di
 pgeret ad exercitum diuisarium
 patrumū equis. Qs qm̄us
 iussus ēēt hūisse languē. tamen
 egentib; tribuebat. ita quidem

ut duos hñet aliquñ pusu equitū
di. Iste uero maritane exvillo i
purpura habebant patuā. Sz
regales selle erant fuerat et
lapidibz pñosis laborare. Oyen
sa erat tota aurea uasa etiā coq
uana aurea erant. Talamus
autem eius erant purissimo.
unifce fabrefcē seann merer
nti ferebatur. Iulianus uoi igr
a aliis seculi pompis. Atyla rex
hūnoꝝ erat glōsus. Expeditio
uero sua pter extraneas nationes
denes centenis uilibz uindictu
amatorum replebatur. Ita qd
ut si unum scythiū decedere con
tingit. statim pro ipō alter pone
batur. ¶ Anna quidē gēns ei
excorio maxime i metallis uariis
diuersimode fuerat laborata. Ar
tus hñs i lanceas acutissimas p
ter et cultros actuctos infemo
re. Galnerium quoq; regis arde.
qd in suo scuto gestare. Iuiclar
similitudinem aurius icapite
habebat cum corona. Qd signū
hūgan dūm se regeret p con
munitatem usq; tempa dūis
Geyche filij Torun. merentur
semp cōmuniū gestare.

Continuatio hystorie.

Quap̄ autem con
misso pho in Te
manau redisset
hūm cū victoria

ad sua thabnacula diebz paucis
ultra tiscam cum uxore pman
ferunt et hoc tō rex. Atyla ad un
diem sollempnem cūli fecit co
gregari. inquam detutus de re
rona cum pñcipibz gmanie ac
cectens. cūmē omaginē et reue
rentiam regi Atyle fecisse phile
tū. Suggestit itaq; regi adptes
occidentales psonaliter accēre
ubi magnum honore possit adi
pisci. Cuiusquidē amplectēs cō
silium exercitū statim pelamato.
egressus de siccambria. primo
Illincos dicitur inuasisse. Deim
Constantie regnum pñsiuit.
Cui significandus rex occurrē c
ca Basileam cum exercitū mag.
Quē cum gente tota pterēs. suo
comino subingauit. A loco ac
illo egressus. uicta remi. Argenti
nam quicquē obsedit. Quāqdē
ciuitatem romanor nullus ce
sar potuit primitus expugnare.
ipē Atyla expugnauit. diuicē
mūmū eius in diuersis locis.
ut amictis adneientibz sine
grauitate uia liba pberetur.
Edicens firmissime. ne ipsius
murus ipō uiuente mureret.
Vt eadē ciuitas uō argintina si
Strozburg uocaretur. ppter ma
rimū pluitatē qd in mūro ei
fecerat apiri. Amoto igr suo ex
ercitū de Argentina. Luronū

Hispaniam Chaga o...
ligonem Bignif... in a Lug
dunum destin... civitates
usq; tiam. Et egressus inde t
iuxta fluvium Ror... pue
nit Cathalamus vbi zuno
suo exercitui tertia pte sue ge
tis contra Oviramammonia
soldatum potissimum cu elec
tis capitaneis destinavit. Quo
audito item de urbe suble fugi
ante humos in oratorio hia tra
chio mane qd fuerat suble di
tuit transpassato. hoc facto l
certo Regem Atylam vniuersi
patricius dictus Eucius cum
decem regibz occidentis inuasit
exobrupto. Cumq; insultum
intererunt facere sup Atylar
p nuncios petes inducias pli
anchi. ut copia sue gentis que
fuerat aduersus soldanum des
tinata remearet. Illis rennue
tibz inter ambo exercitus a
mane usq; ad nocte. in campo
qui Gerinde dicitur. preliu e
commisum. Erat enim inter
ambos exercitus fluvius distu
rens. tam profundus. vt si ca
pillum inipm quis iactasset
suo lento motu vir potuisset
inferius remoue. Plio aute
iam fco animaliu a hominu
sagume mundado tantus torrens
fuisse plubetur ut iungat cu

cum nullo traheret ac annos
fueratq; mercuras non memora
p totam inuicem exercitu.
Illud ergo plium qd commissu
erant inter reges occidentia
a Atylam in campo Gerinde ca
thalamus omnibz plis hu
mundi que commissu s uno die
a loco uno terribiliora a magis
ardua pueres non memorati.
In quoq; conflictu rex got
tor Ojannus nomine. Aldan
tus erant interempti. Cuius
quippe obitum diu alij reges
cognouisset qui occisi non fue
rant. fuge latebras querunt.
Ab illo ergo die eleuatum e cor
honor et regis Atyle timorq;
posuit orbem terre. Quo audito
sensu eis et tributo pluima reg
na auerunt. Tertia uero pars
exercitus Atyle regis. que non
potuit inter plio intere. tunc
Atylam ppter moram usq; uicta
Atyle remansit cathalamus ei
dem pte habitatores tandem st
essu pannonia uolentes reme
are. Erant enim soli hui adu
sus uiramammonia destinati. ser
aginta quinque milia excepta
et hanc natione. Ex his etia
huius plures fuerat capitanei
constituti qui lingua ipsoru
spani vocabantur. Ex quozq;
nomini bz yspania tota nomi

assumpsit in loco siquidē plū
diebus paucis a tyla commorā
te regressus ē deumum cum vic
toria venitq; in civitate Tolo
sauram. in qua p̄ruēs cū sūua
laude ē receptus Abundē se ve
mouens abiit contra remēse
civitatem. scilicet capitalem urbē gal
licorum. que ei dum p̄geret ca
thalamum resistit uelociter.
quam occupans sine mora os
quas ibi erant igne ac gladio
devastavit. Tūc iterū tota fran
cia et flandria demolita p̄uenit.
Coloniā ubi statim versatā brat
tanorum regis filiam cū vndē
milib; v̄ginum huius scilicet
crudeliter ingulavit. Regno ibi
dem colonie treuspassaro De
inde mittens turingiā apud ys
manni civitatē curia sollempni
in ipsa celebrata sup̄ dacos nor
manos frisonēs lythanos et
prutenos exercitū destinavit.
Quos devictos sibi fere dēmiit.
Egressus uero curia celebrata
Sicambriam pannoniē civi
tatē intravit in qua p̄ruis ma
nib; Sudam firmū suū inter
fecit. ac corpus eius idem ubi
proiecit. quam ipse a tyla p̄tū
occidentilib; demorante ibidē
Buda interceptū. et a tyla firmū
suū metas statitas transḡ
sus fuerat domitando Nam

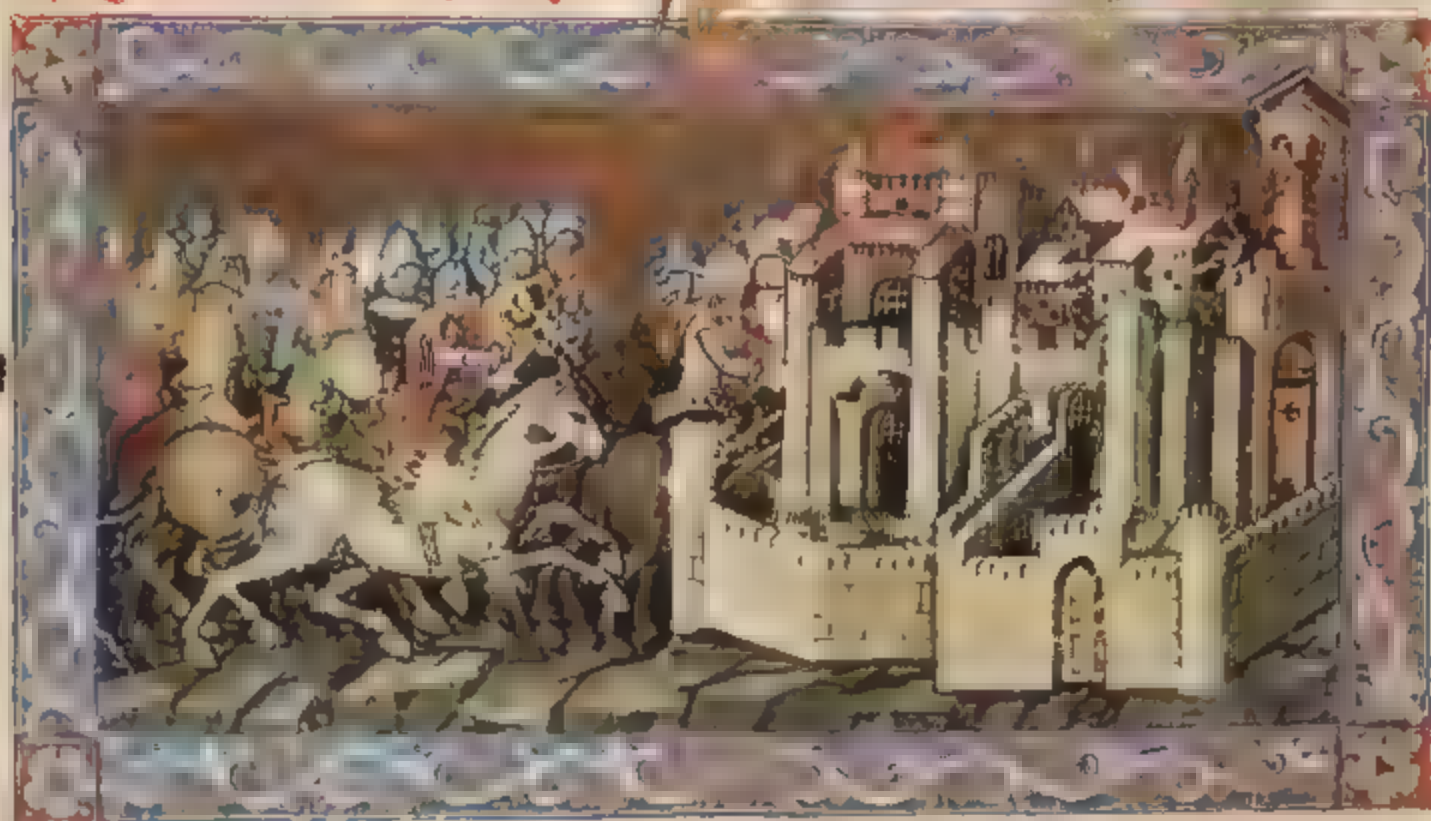
Sicambriam suo nomine fecerat
nominari Buda vana. Et quū
ter a tyla huius ac alius ge
p̄sunt interditi. ut eadem ci
uitas non Budavaria. si v̄bs. at
se uocatur. Tūc omni interdicti
formidantes Ecceburg eam vo
cant. i. v̄bs. atyle. hungari uero
interdicunt. nō curātes. adhuc
eam Ovudam usq; hodie vocāt
et appellant. **C**hus itaq; sic pac
tis. quinq; annis sicambrie re
quieuit. specularib; suis p̄mi
di omnino p̄ces destinatis fuit
dissoluta. Speculator quidem
prima societas de sicambria or
tūm in quātum unius cla
ris potuit. ad alium erandū
v̄e ac uere. Colonie germanie
civitas stare consueverat. Alia
p̄s usq; lythum Tertia militore
don tūm. i. Etul. Si quanta sta
no vadit. Dalmatie civitate cō
sistebat. Quorū quidē clamore
et uoce quid a tyla ageret. nūqua
li exortationi eē reditus mun
di quātor p̄ces sunt potuissent.

Quod nunc
fugit micones.
annonie. p̄aphi
lie. frugie. o. i. ce
come et Dalmatie
civitates. que per
hunos obsidioē
crebra erant fan
gate natali solo delecto sapientia.

p mare adriaticam licentia ab a
tila impetrata sunt ipsi acriter
nuentes dimissis clementis tran
sierunt. plachis qui ipso coloni
cister ac pastores remanentes
sponte in panonia. *Per atyla
expugnat ciuitate Aquilegiam*

egressus de panonia per carinthia
stiam et dalmatiam prorsus
apud urbem s. i. suam et spale
tum man aduantes se conuenit.
ambasque urbes fecit coarctare.
Ab illo uero loco egressus prece
ritur mare Treguam. s. i. d. n. a

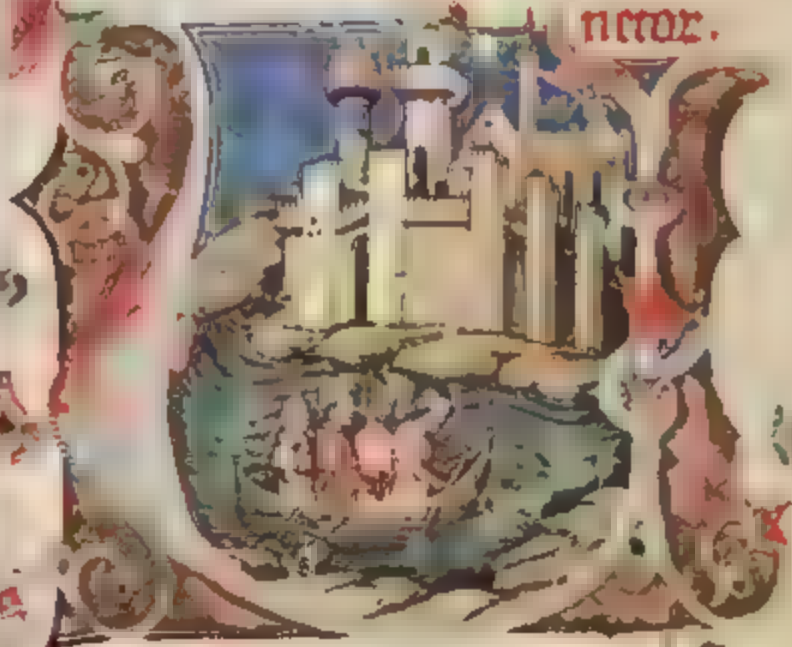
amq
ter ar
la qñq
annus
siccābe
repar
fasser:
sui cit
tus de
fictum

indeh ter totae pñs que dudum
temenferat Cathalaunis reter
tur paruit. Cuiusq; celebra:

Sibiniam. I. idem. Nonam.
Sceniam patenciam. polam.
Caputstnam Terrestina ciuita
tes. et alia multa oppida inon
tibus ditantes pruenit tandem
Aquilegiam. Cuiusquipp mag
nitudine conspecta abhoruit
q se confusum repñas. s. i. dicitur
vitem inerpugnabile reuulsu
pro eo maxime: quia plures re
belles longebandi de panonia
fuisse implam ferebantur. Es
cum pñmicos acutibus repñis.

illosq; tradere recusasset. expugnare cepit diuersis machinis & ciuitatem. Quam cum capere nō latenter potuisset. obsecuit ea: uno anno & dimidio. Accidit autē die uno ut ipam ciuitatē circumteret mulas phitonias eius laici adherentibus in quibus uir fidei sue opinionem spem mariarū apponebat. uidens ciconia de mari euolantē. & in pinnaculo unius palladii in quo habebat nidum suum relesisse. Accipitq; in uolito pullo uno imais amundines illum deportauit. Reuerſa iterato et alios pullos suos simul cum nido transportauit. Quo uiso rex aqila suos milites ad se uocans dicit eis. Cernite sciri qd ista ciconia futurorum scōr indica & urbem istam p nos sentit diuēdam. ad fugam ne peccati cuius se committit. Estote ergo in plio die crastina fortiores. videbitis ciuitatem cunctā. Tunc edicto proclamato machinatus omniū genere adhibitis cū nō potuisset ciuitatem expugnare cum machinis. consilio scythicoꝝ usus sellam unam ex decies centis milibus de quolib; postulauit. fecitq; ex sellis infra mur ar-

culum cōgenitū uehementē & uisū incendi sellis ipas. quāuis flamma & ardore murus se dissoluens cum turrib; interram ē pſtutus. Quo uiso cūes omēs delecta urbe in insulam mais fugerūt. Quam dā enim insulā maris aquilege cōguā deceuerunt intente et nō ibidē p mansiui. que uera uenecia usq; hodie nominatur. In quā qdē aliquam diu habitantes. ipse metum regis aqile. ipā delecta. insulam que fecit de interueniunt p mansiui. *De ortu uenecior.*

Enca quidam sunt troia n. v. Ciconia came uictor. Post eradiū tamen troie. aqila legie p manserūt. quā fundasse phidaur. ueneci quā nō accipiunt originem de libania. ut quidā opinantur. Nam libanie latini

Sabaria

longobardi uidel: inhabitabant. &
erat ibi scola grialis. tam ipis lo
gobardis quam alijs gentibus
orbis terre poetarum. multis phi
losophorum dogmatibus lucule
ter illustrata. et uarijs ydoloru
erroribus mancipata. Quia quida
ter gottolm nomine Arcellau
primo uolens capere diu obsessa
non potuit. Demum metus
orbis expugnauit cuius nempe
incole per hunc expulsu nunc hi
tano pappe in ytaliam uix flumie
niam. *Deuastant Alamannia.*

structa itaq; ciuitate Aquilegie
& Concordia. omnia in forosulu
destruxit ciuitate. Abinde lozar
ham intras longobardie. Ter
tium paduam ueniens brix
am Cremonam orauitiam. &
Pergamum. Mediolanum. Mer

andria & ferraria. aliasq; plu
res urbes ipsius regionis suo sub
iugauit domino. Post hanc Pa
uennam dum uenisset. archiepiscopus
qui in ipsa ciuitate
contra sedem apostolicam rex. Car
dinales fecerat eleuari. sectas
suas imitantes. huius thesauri
copiosum cuibus ignorantibus
in urbem Fauennam clam hu
nos introiit. filiosq; baptis
matis qui in ipsa ciuitate erant
potiores fecit uigulam. promit
tens nichilominus regi atyle.
quod si scate sue adheserit. fue
ritq; xanos psecutus. totam
Italiam et Romanam ciuitatem
& affricam sine fatigatione sue
gentis & expensis sibi subiugaret.
Cumq; atyla libenter annuisset
a magis oblectatus amore do
mini quam scate memorate. &
cognoscentes romani periculum
quod inde potuisset emergere
christianis. Leonem aduocant apli
cum ut atilam debeat digne
gressus suos petere cum exparte
romanoz ut acciperet cenus ac
seruicia quidui uiuere ipse
atyla. Intra itaq; atyla ad
Apuliam cretatu suu destina
uit. constituens ipsi citatu Ca
putani zozaro et tribu zozaro

omnium. quique apuliam
 terram laboris et calabriam usque
 regionem civitatem et catoniam quam
 sapiens cato fundasse de spolia
 uir. et cum summa preda reuertitur.
 Cumque leo papa cum cleri mul-
 tudine ac cunctis ad atylam pa-
 uennam pervenisset in campo si-
 mul inequus colloquii huerit.
 et dum promissa et verba audisset.
 romani onerosa molebatur
 regi atyle. admisit tamen postula-
 ta obitueream sedis aplice et
 timorem imaginis apparuit.
 Nam cum idem rex oculos super
 eleuasset uidit super caput suum
 pendere hominem in aere hunc
 gladium in manu sua qui ipse
 caput quasi stidentibus dentibus
 truncare minabatur. Et sic Ro-
 manus admittendo postulata a
 plice licentia data. rex cauennam
 ingressus. Iniquum archi-
 pulum arrianum fecit captiuum
 cum suis sequacibus pape imi-
 tatus consummum. Et postquam ere-
 gisset ab eis et plurius suis. Ir-
 milia maritima. aut. ipse uigila-
 to cum omni copia sui exer-
 citus. freno retrouersus. pannoniam
 reuersus. Dum ergo per men-
 dium. occidit. aquilonem atque
 c. tentum. longe lateque suum

impium extendisse. iacebat in aere
 suo transierat. ut egiptos assi-
 uos et affricam subiugaret.

Atyla rex uictor.

uine filiam regis Bractanorū
 nomine Odibolch super formam
 humanam pulcherrimam sibi ad-
 cunct ad amicum. Quia itaque
 amasse prohibetur ut motu ceteris
 sciat sicut moris erat ei in pro-
 to. factoque sine coitus puella
 usque consummato de naribus eius
 sanguis egrediens. supino cor-
 muenti cunctorum per os inguitur in-
 trauit. ubi sanguis coagulatus
 tractum impedit. et anhelitus
 Aylam interimit. Odibolch
 uero de sompno excitata cum su-
 um dominum motu celeri te-
 tigisset. et ille se mouere non potu-
 isset. cernens corpus frigidatum
 et priuatum calore naturali. cu-
 biculumque regios cuiusdam mag-

ad se uocans. diem suū eis dāmo
strans uniuersē carnis uia intro
isse. Qui sane clamore terribili
pstrependo. uniuersos iugales
ad hostia palatii eorū ciulatu
fecerunt cursitare. Sepelient
q̄ cum cum wele kadicha et
kewe. q̄ alijs capitaneis humo
rum in loco supius memorato.
Diuulgato igitur eius obitu.
obstupuit totus mundus. et
utrum inimici eius lugerent
an gauderent. hesitabat filiorū
militudine formidātes. qui q̄
populi uir poterat numerari.
Et credebant aliquē p̄ obitu pa
tris ex filijs regnaturū. Detrici
uero ac aliorum p̄ncipū alama
norum astucia. quibz rerū anla
in collo impando residebat hu
norū irp̄ta cōmunitas ip̄tes
diuisa ē diuisa. Ita quidem ut
C. uiam/Chabam regis filium
et p̄ncipem impatoris. s. honori
filia p̄ncipis. Alii uero Aladario
germanie p̄ncipissa. s. dñā
C. uiam. Aladario p̄ncipis i regem
post aulam sibi p̄ficere nitēba
tur. S. maior uo hunorū dñi Cha
be adhesisse. Detricus autē
exā naco cum paucis hunis
Aladario. ambo regnare cepit.
Dumq̄ alter alē se p̄ferri male

rebat. detrici astucia qui illo tē
pore sicambrie Aladario adhe
rebat. inter ambos reges tam
durum plūm ac forte ē con
missum. ut p̄ quindā dies con
tinuos. ita danubiū germani
co sanguine inundauit. q̄ si
tentonia occasione que p̄ hūno
facta ē diebz memoratis ob odi
um non celaret. p̄fecto posset
conficci. q̄ a sicambria usq̄
poitiana nec homines n̄ bru
ta animalia de danubio aqm̄
piutam bibere potuisset. **I**ta
ē illud plūm. q̄ hūni crūelo
plūm uocāt usq̄ in die istū.
In istis itaq̄ plūis semp̄ chaba
q̄ hūni uictoria hucit. postmo
dum uero detricus de verona
p̄traditantiū chabā fecit sup
ari. Deuocit enim p̄mitis
chaba frēm suū. s. tandē in
ultimo ē deuocit. ut uir. xv.
milia ex p̄te chabe remaneret.
Alijs hūnis et filijs atre totū
deletis et occisis. Mortuo itaq̄
atila. tam filij sui q̄ hūni int̄
se sunt necati. Deuocit itaq̄
chaba. 7 germani sui filij atile
regis qui ei assistentē cradūso
numero sexaginta cū quindē
milibz hūnorū ad hoc uī 7
uinculum suū fugisse p̄hibet.

Et quoniam honoris impator
grecorum incolam grecis ei fa-
cere uoluisset illo rennente re-
manere. pacem scire uidelicet
sathnam moratus repetiuit.
Manerat namque chaba igia
cum honore annis xii. & uenit
in sathnam anno uno post uia-
rum disamina & difficultate
passigior. hic autem in septi-
am patriam. scilicet scem adiendo
iurem de sathna non accepit sed
tradidit de corosmenia de co-
silio Benetbur. cui suum que sa-
num sed nimis decrepiti de-
inuenisse. Crista quidem uxor
sua genuit edemen & ed. **C**
igitur chaba suo amonitu
redire fecit satios iterum in
pannoniam. Remanserunt at-
ter huius uirorum tria milia
qui profuge inter fugium excep-
ti a prelio Crimbeldino in ca-
pum Chiglamerei se colligere
paratiunt. Qui cum timeret
occidentis nationes. ne eos in-
uaderent ex obrupto ad Erdo-
lew intrauerunt non se hun-
garos sed zekul alio nomine
uocauerunt. Inuita quidem
arile infestis fuerat ipse huius
occidentali natione. Ipsi etenim
zekuli hunorum sunt celsi

usque ad aliorum hungarorum re-
ditum in campo prefato commo-
rantes. Dum ergo hugaros
iterato in pannoniam redire cog-
nouissent in rutheniis eis oc-
curreunt conquestantes simul
pannonie regione. Quaque
conquestata leate sorte re-
miserunt. ut in hungari uolu-
erunt. non in platio pannonie
sed cum vlachis amonibus & finu
sortem habuerunt. ut in vlachis
communi lictis ipse ut phile-
tur. Ipsi namque zekuli Cha-
bam in grecia posse putauerunt.
Vnde uulgus adhuc loquitur
incommuni. Tunc redire de-
beas quoniam chaba de grecia re-
tineat. Iste igitur chaba filius
arile & legitimus et filia ho-
noris impatoris grecorum grece
cui edemen & ed filii sui sunt
uocati. Edemen autem cum puga-
ti in pannoniam secundario re-
tineat: cum matris familia
prius sui et matris introiit &
Nam mater eius de Corosmis
orta erat Ed uero in sathna mor-
sit apud preim. Cristo ei chaba
genemaco abe & egresta. **C**uius
chaba aduersus insathna nobili-
tate gentilis incommuni &
lactant. hunorum nobilitas &

ipm contempnere. asserentes euz
non uerum ē alumpni regni
scire. si quasi militum erē
nationis. propt̄ qđ exstima ut
eem non accepit. si tradit de
gente cosomina. postqđm au
tibi et hie in pho crumhela ē
genti. sicut fere quasi dūpice.
pannonia eritit deē annis
sine uge scianis m̄m. grecis
vlachis teutonias aduenis i
messianis remanentibz in eadem
qui uiuente ayla populari sūto
sibi succubant. Sūuere post hec
quidam princeps xilampolug
nomine ozoroti filius ipoloia.
Qui bratta subiugando bulga
ris milianisq impabat. in p̄s.
simuliter in pannonia comitai
post humorum eximium. i
hunc quidam hungari d' erce
be et de filio hungariatus i
munibz alleuam. a nunciis
explorantes. considerata illius
militia innumita ipm rupa
polug inrupaone subita i qđar
oppido circa pontē bami iurta
tatem cuius opidi adhuc ap
paret inrupcō cū tota militia
pemerit. i sic p̄lis pannonie
ineminētiis. quos moroti fili
dilatando aduereat incepit
dominari. Tradunt quidā

qđ hungaria morot nō iurapo
lug in secundo eam in reditu i
pannonia repulset p̄cipante.
hoc idcirco ē h̄c. quia moroth
pater eius nomine maior ēit
i confectis senio repulsaat
i uento. qđ i esperem nominat.
Audito in formio qđ filio ac
cidit morte subita ob dolore
finiuit uiam suam. i filius vō
in dominando nouus erat. In
ni autem applicauerit sumo
tescie. i te testia egressi quinto
anno a pho besumayr usq
regnum aile annis finit i
unus. Regnauit autē ayla an
nis quadraginta quaniō ou
catum tenuit quinqs annis.
Vixit autem centum viginti
quatuor annis. Ozotius est
autem post in xssu hungaro
rum in pannonia anno lvi i.
Ab incarnatione autē dñi āno
Quadragesimo rlo. v. tpe
impatoris ozartiani sc̄h. et
pape gelasii primi. **N**octe
autem illa qua ayla mōtius
ē in sicambā uidit ozotianus
impator in sompnie a. cū ayle
fiatum ex hoc itelligēs ipm ē
mortuum. qui tunc constanti
nopolim morabatur. **Explicit**
prima Cronica hungaroz 214

apud prologus de se ingressu et de
casibus prosperis et adversis eorum.

Egestas
igitur hu
morum et
natalibus
pluris fel
cibus et si
mistris: q
nensq; co

rum loca immutaverit. videndum
nunc est quo tempore spemonia re
dierunt. ita quoque redierunt
fuerunt capitanei quousque nu
merus annatorum meriti. ap

ponere nuptia opusculo dignum

imo. dicit
ab incarnat
ione annu
sercentesimo
lyxvii a ma
te vero ayle
regi hunga

rum anno centesimo quarto.
tempore constantini imperatoris
terti et zacharie pape. sic et bi
in Cronica romanorum. huiusmodi
de Syria secundo egressi sunt hunc modum.

Q. Elard filius ygey ex filia
 Anodobilla in tertia genuit fi-
 lium. qui nominatur abnus
 Abenenti. Quia mater eius
 in sompno innotuerat. cuius
 quasi in forma auis ueni-
 ens dum esset grauida et quod
 de utero eius egredere co-
 res ac infra non sua multiplica-
 rent. Itego sem fuit qd d li-
 bis eius glori reges. paganet.
 Quia uero sompnum inlin-
 gua. ita dicitur alim et illius
 oras p sompnum fuit pre-
 notificans. ita ipse uocatus
 est abnus qui fuit elard. qui
 fuit ygey. qui fuit ed. q fuit
 Chaba. qui fuit Echle. q fuit
 Benetle. qui fuit Torda. q
 fuit Sermen. qui fuit ethe. q
 fuit xolis qui fuit Paricha.
 qui fuit berend. qui fuit zulta.
 qui fuit bulchu. qui fuit bo-
 lig. qui fuit zambur q fuit
 Tunt. qui fuit leel. qui fuit
 lescute qui fuit bulche. qui
 fuit ompnd. qui fuit oyiske.
 qui fuit oyike. qui fuit beto.
 qui fuit budu. qui fuit cha-
 zar. qui fuit buken. qui fuit
 boudozard. qui fuit farbas. q
 fuit othmar. qui fuit kazar.
 qui fuit beler. qui fuit kex. q

fuit kex. qui fuit keled. q fuit
 dama. qui fuit boz. qui fuit
 humoz. qui fuit nemproth. q
 fuit rhana. qui fuit iaphet. q
 fuit noe. Alnus genuit ar-
 pad. amad genuit zoltan. zol-
 tan genuit torun. **A**nno igitur
 ab incarnatione domini sexcente-
 simo uel sexcentesimo septu-
 agesimo septimo. a morte uo-
 atile regis. Anno centesimo. et
 uiginti. oragora siue huius.
 latine uo uiginti tpe Costan-
 tini terti impatoris. et zacharie
 pape. denique ingressi sunt pa-
 noniam. Transiuites igitur
 pygnum bellorum albor. Cu-
 matorum. Suldaham et cuncta
 tem lupo nominati. Deinde
 trāsierunt alpes in quidam pui-
 tiam ubi uidentur aquilas i-
 numerabiles. et ibi ppter aquila
 illas manere non potuerunt. q
 de arboribus tamquam mulce d
 sciebant aquile et consume-
 bant duorumto pecora. or et
 equos. volebat enim deus ut cum
 descenderent in hungaria. Exim
 montes descendit p tres menses.
 et diueniunt in confinium regni
 hungarie. In cruce. in uitis
 gentibus memoratis. Ibiq. ter-
 reis castris septem. pannis pro

ser omnia que audierat et iudici-
uallae placent eis. et Ligena aque
termin et herbam eis proutant.
De quibus ipse sapienter bene cognos-
cantur quod sit optima sit et aqua
habebat dulcem. et proutant cum his
similibus que cum eis eis recita-
uit. Apud uero finem suum de
aqua amubus coram implens
et ante omnes hungaros sup-
illud coram omnipotens de de-
mitam rogauit ut deus eis sua
impetuum concederet. **E** finem
hinc ubi omnes hungari cla-
mauerunt. deus deus deus tibi inuicem.
Et ibi inuentus est uisus iste. et
renatur apud hungaros usque
modo. Deinde communis p-
adp-ictura ducem euntem cum
cum reuenerunt et ei equum
magnum cum sella d-aurata
quod arabie et freno d-aurato
miserunt p-ira sua. Quo uiso
dux ipse magis gauisus puta-
bat. quod ei p-ira quadam hos-
pitalitatis misissent. Nuncius
ergo impetruit ibi ad uice-
terram. herbam et aquam. et
dux uero subactis ait. habeat
quantumque uoluit p- hunc munus.
Et sic nuncius ad suos reu-
t. **A** p- ad autem intem cum
in ducibus pannonia arant.

Non sinit hospites: sed sicut tra-
unt heretico possidentes.
Tunc nuncius alium ad ducem
miserunt. et ei hanc legationem
mandauerunt. Apud cum suis
est dux. Et sup ista terra: qua
a te emittunt. ducis nullum
fies. quia ei mi tuam cum equo
emittunt h-ram cum freno aqua
cum sella. et tu ipse emittit
i. inopiam et cupiditate tri-
herbam et aquam concessisti. et
Cumque dux dicta esset legatio
subactis dux Equum illum
in malleo ligneo interficiat. fir-
num autem in platui pinat.
sellam uero d-auratam in aqua
danubii abinat. Cum nuncius
Et inde dux quid dampni ha-
bebit. Si equum interficis.
canibus suis uicilia dabis.
Si frenum in herbam p-ices ho-
mines sui qui frenum falcant
annum firmi inueniunt. Si uero
sellam in danubium abinas p-
cadores illius. aurum selle sup-
litus exponit. atque domum
reporabit. Si ergo finem lib-
et aquam hinc. totum hinc. Dux
ergo ille his auditis creatum
ato congregauit. timens vi-
gatos et auxilium ab amicis
impetruit et omnibus cedon

uas eis obuiam uenit. Illi
 autem interdum per danubium
 ueniunt. et in campo pulch-
 rimo summo diluuiis pag-
 nam inueniunt. fuit autem au-
 ilium domini cum hungaris.
 Aquor facie dux sepe dictus
 se in fugam conuertit. persequuti
 suntque cum hungari usque danu-
 bium. et ibi per amore in danu-
 bium se lacunt in quo per aqu-
 rum uentura suffocant. **¶** Pe-
 trididit autem dominus hun-
 garis pannoniā sicut eodē
 filii tempore mori tū seon
 regis amorcor et omnia reg-
 ch. m. m. i. h. e. d. u. t. e. Dum
 capitaneus iste arpad uenerit
 speciali quadā dignitate i. s. e.
 fia. et hanc habere ipsius ge-
 neratio consuetudine scithica
 legitima et probata ut unus i.
 expeditione gradientibus ducat
 ante ut iurando uero retro
 cedere. ipse pro alios capitane-
 os in pannoniā aduenientes
 fertur precessisse. Eoq. arpad
 Tulapoliug cum ceteris hun-
 garis ut superius dictū ē abel-
 iaco et octiso. castrum fuit in
 monte noe prope albā. et il-
 le locus ē primus quē arpad
 sibi elegit in pannoniā. vii

et ciuitas alba per sancti regē ste-
 phanum qui dicitur percellit. sim-
 data ē ibi prope. **Sed capitaneus**

obo neus.
 letuio ali-
 capitaneus
 unde chab-
 onur ger-
 rano dicit
 dicit dicit
 magno dicit

et loco ubi chaburata nunc lac;
 desolata. Illud etiam castrum
 zobolet fundavit capitaneus
 quod postmodum chab ipso
 mortuo suo nomine a suis et
 cognatis et familia iussit ap-
 pellari primo quidē zobolet
 dicebatur. Illud etiam castrum
 tempore andree Bele et laue-
 te filiorum zaar ladis. l. p.
 commune consilium uigaro-
 rum ē confectum. **Tertio capitaneus**

citus uo-
 capitane-
 Gyula fuit
 unde gyula
 filius Ladis-
 lei diuina
 erat ipse
 gyula dicit

magnus et potens qui ciuitate
 magnam in ecclesia iuenacoe

sua inueniat. que iam pridem
a romans constructa fuerat.
Habebatq; filiam noie savi
pulchram. De cuius pul
chritudine, puerciales duces
diuinus loquebatur. Quam
vexa dur consilio ⁊ auxilio
Beluid. qui circa kulan possi
deat tradidit inuicem legit
timam. Isti beluid kulan de
dit filiam suam ut conē frēm
suum kean debellaret. Et post
obitum suum frēm suā idem
kulan Beluid hereditauit. Tā
dem cum Gyula hungaris in
pannonia hitantibus infestis
cēt et multipliciter aggrauatis
psalmi sptlm regem in pāno
nam ē deductus. Non tunc
iste Gyula capitaneus s; ab illo
tercius. **Quintus capitaneus.**

variā siq
tem capi
tanei uo
cabulum
fuerat ⁊
Cund. cu
ius filius
kulya et
Cupan qui prope Nyr fuit ⁊
sua castra ibiq; post baptismū
monasterium fundauit. **Quintus Capitaneus.**

ed quintus
i cel ē nomi
natus. Qui
messianos
s; bohemos
de pab; Gol
gute expulit.

ibiq; diuinus castra metatus
fuisse phibetur. Ex isto quidem
duarū oritur gnatio sue pla
pia et origo. **Sextus capitaneus.**

tertius capitaneus. ⁊
Werbulchu nomen
huit. qui circa Bala
tin sua thabnacula
fuisse probatur. **Vii. capitaneus.**

epantus
capitaneus
vrs dictū.
Istius siq;
generatio
circa seyo
locū hēbat.

Alie uero
generationes que genere sui
istis patres et consimiles. acce
perunt sibi locū ⁊ dñsū ad
eorum bñplacitū. Cū igitur
codices quidam contineat. qd
isti capitanei septē pannoniā
inueniunt. ⁊ hungariā eripis
solis edita sit ac plantata. vñ
ergo uenit gnatio akus. Bor

Alie aliorumque nobilium hun-
garum cum omnes isti non hos-
pites sed septima descendit. Affig-
nant enim hanc rationem solam
quam vulgus dicit. vii. húngaros.
Si ergo vii. soli sunt hungari et
familia et non plures familie
uoces filii filie accipi possint
seni et anille. Numquid enim
cum tali familia regna possint
repugnare? Absit. **A**ccidit
autem temporibus Torun. húnga-
rorum exercitus uersus gallias
percipiendis spoliis ascendisse.
Qui cum interdu in reno transie-
to diuisi forent in tres partes. Dne
sine honore una cum honore
in hungariam descendebat. quia
dux saxonie apud ysnaci Tu-
ringie ciuitatem sine vii. húngarum
omnes interfecit. Septem autem
cripitis reuerentis amputatis
auribus misit in pannoniam.
Ite inquit ad uos húngaros
taliter euadentes. ut amplius
non ueniant in hunc locum
tormentor. Que uero partes lax-
suenam irriterant. Audito
ut acciderat eorum socius et cog-
natis. dimiserunt spolia accipe-
re in sueniam et quicquid eis oc-
currat a flumine illurici usque
flumen saar. siue lertah. oc-

ciderunt ab homine usque ad pedem.

Hungaris autem vii. sine
auribus pro ut uini redierunt
et se occidi cum sociis non elege-
runt. communitas talem suam
decisum prohibetur. Omnia que
habebant amiserunt. tam in re stabili
quam mobili ab uiribus et pue-
ris illos separantes pedite sine
calceis proprium nil hunc promise-
runt. Scrup etiam insimul
de tabernaculo in tabernaculum
mendicando usque dum uincerent
ut compulerent. Quicquid septem
ob offensam huiusmodi laquei
sunt uocati. Existis itaque sic
dampnans vulgus dicit non
sed septem capiendis istis partibus
Proterea cum sic quodammodo
etiam maioris arrogancie
plausum plus de se assume-
rent. quam ex alienis et si ipsis con-
uenientes. pro istis capitibus
vii. de se ipsis cannulas spo-
nentes fecerunt inter se septem.
Ob plausum seculare et diuina
ratione sui nominis de qua
si eorum posteritas hunc audiret
inter uicinos et amicos iacta-
re arrogancia se uideret. Co-
stat itaque in vii. capitibus
pannoniam et questuasse. si et-
iam alios nobiles qui uisita-

Ascendunt. Unde in ipis uene-
 ran potest nomen dignitatis
 plus aliis et potencie nobilita-
 tis uero equaliter. Cum ego
 quidam sint hospites isto tpe
 nobilitate pares hungaris. in-
 quirendum e quare istud ee
 habuit. cum hungari numero
 adimplenda pannonia suffe-
 rent. Gercha namqz dux i-
 ter alios diuino pmonitus
 oraculo conuertere cep hun-
 garum gentem ad fidem xma.
 Et dum monuit illos coire
 no poss; paganis tribus
 draus et intentos oporbat
 quosdam armis edomare. Ad
 quod faciendum: quia plures
 fueret fidei repugnantes. qm
 quippe adherentes necessarii
 um hinc osiderium suum et
 uulgate regibus et principibus xpi-
 anis. Quo audito humiliter
 osidno. no solum iuuamē tuis
 miserunt si etiā psonaliter adi-
 trunt quibus fuerat hungaro-
 rum crudelitas notitia asce-
 osa. *De generatione Tata.*

Ista aut q pmo codamus
 de comitibus s; Gercha
 de Apulia. Qui fundator
 extitit monastii de Tata
 et pannonie. Iste etiā cū scō

Adalberto pgeni epō scim regem
 stephanum baptizauit. Cuius
 quidem monastii nom pro co-
 tata appellatur. Quia cū bē-
 rex stephanus ipius nomē ob-
 reuerentiam nō exprimeret. sed
 cum tata appellaret. abolitū
 ē nomē cedati. s; tata et nō uo-
 catū. Unde etiam ipius monas-
 terium taliter ē uocati. huius
 quidem gñacio in pannonia
 nō hētur: quia quāuis inuē-
 hūisset. tam sine hēdib; finitū
 uitam suam. *Generatio filiorū*

hēdib;.

ostet de Alamania uol-
 phgenis cum finit suo
 hēdno de comitibus hēn-
 burg oris. cū uicinus
 detinens falleratis in-
 nouit. Cui dux Gercha
 montem pscen. et insulā da-
 nubij circa launum deduc-
 pscensu etno. ubi castm lig

neum faciens. fecit quoque in eo
 dem monte cenobium ubi et est
 tumulus. De istis heredia ge
 nacio deuiant. *Genacio recti
 lino de alammia veniens.*

scendit
 quoque de
 bauaria
 rectellin
 videlicet
 d'axum
 burg. Q
 ui scō se
 phano i

in unigio Cupan ducem iſſent.
 Capitaneus cum exercitu et
 multo die. Et istis luko nasa
 tur principium et origo. *Ge
 nacio huius et parian.*

dicunt
 etiā istis
 diebus
 hunc ex
 parian.
 Qui scō
 sephim
 regem in

flumine goron gladio. in cito
 nico more accingunt. Istori
 namque glacio ab istis nomib
 distare non videtur. Istori itaq
 comitum dux Gevcha fectus
 auxilio. I sos rex istis suis fi

lius et diuino potius quosdā
 rebelles annor terroribz non
 nullos uoluntate conuicte
 runt ad baptismum. Quosqz
 comites cum dux Gevcha qz fili
 suis. Latis et amplis hereditatibz
 piporum seuicis dicitur puz
 apparere nunc manifeste. Qui
 quidem tempis in pcessu inga
 tis p continentis matrimonior
 sunt inmixti. Istoz etiā cōsilio
 et auxilio sup hungaros rex est
 constitutus. Pluresqz nobiles
 hungari. duci Cupan adhere
 tes. baptismum fideqz respue
 tes. ad turpia silicia sue dēssi.
 Illis namqz ingerendis iudici
 tus erat nobilior qui fidei et
 cius adheſit. *Genacio poth.*

Othi uero
 glacio te
 impatore
 Corardus
 Alamburg
 dnuatur.
 tempibus
 regis Salo

monis filii. Andree regis
 uenit in p. annouā. hic
 hermus ē uocatus. S:

propterea poth fuit appellat
 quia intermunicus erat inter
 impatore Corardum et Andree

⁊ salomonem reges. Poth enim
 teutonice latine nuncius sonat.
 ⁊ esse autem et gregem gñacio
 ⁊ finitiam ē ex consanguinitate
 Guilelmi dicti comes. Kyquini
 quidem et renaldi origo ē ⁊ yf
 pania cum regina margaretha
 coniuge Bele regis filii zaar la
 dila pannoniam aduenit.
 Hic enim bela primo uxor ē
 polonia huius. **De gñacio**
 ergo sweth keled plura enar
 rantur. s; pro certo p ptem
 regem dum idem fugit. ⁊ hen
 ricum ces nem in adiutoriu suū
 ei adducti de castro. Stoph sūt
 eroti de suenia. unde impator
 fridricus oram hī. Ista enim
 generatio de primatib; suenit
 erant. paupes enim sunt he
 reditatib; s; probi ⁊ ualentes
 sunt in patria memorati. Is
 tuus siquidem gudikeled ge
 neratio tempib; salomonis
 regis ladila. ⁊ Gerche duci er
 tit eralmum. Nam tūc ipsa
 generatio in duas ptes diuisa
 fuit. Quidā ducib; adhēntes.
 Quidā uō salomoni. Et spe
 cialiter wyd. quē salomon ex
 altasse phibetur sup alios de
 generatione supradicta. **Ge**
neratio Olueus et Katoldi.

Olueus
 et Katoldi
 tempore regis
 Colomani
 de regno apr
 locum dē ca

strata oram hūc. Illi
 uero de sambuli de Co
 nutib; Campanie ex
 finitiam oriuntur. **Generatio**
hermani de alamania.

ermani etiā gene
 ratio cum regina
 keislā mironit.
 Ibi homines sūt
 de Thunburg.

hereditatibus paupes. **De ge**
neratione Buzad ē dicendum.

Egnacōne
 quidē Bu
 zad ē dicē
 dum. hui
 enim gene
 ratio p regē
 stephani
 filium scdi

Bele in hungariam adducitur.
 me ditioni regis memorati.
 Ex conitib; enim orlamidi
 sunt. primus enim qui renf.
 hadoch ē uocatus. Cuius fi
 lius similiter hadolech ⁊ annol

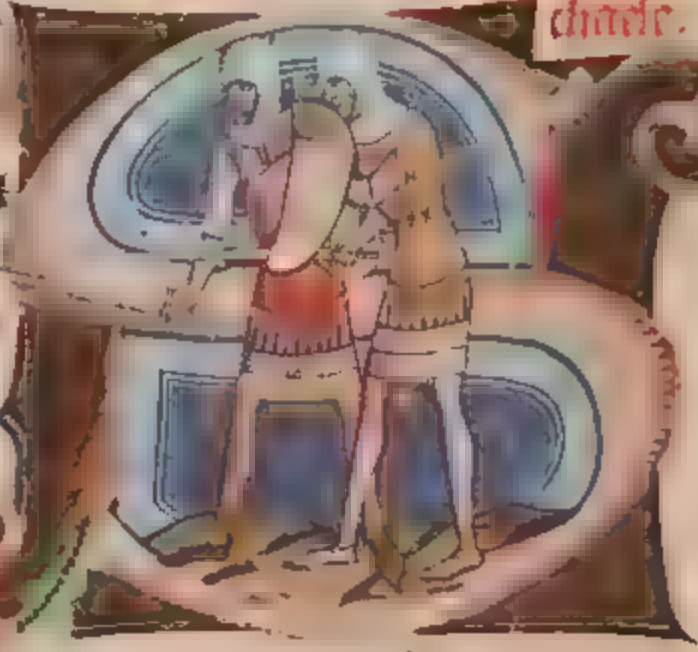
dus

dus. Et istis orgo procedit. et
 Buxobam. hic enim hadold
 expm non ponit sed palor
 amas hobolt dr. **G**uano q
 dem chaak cum aliis quibda
 generationibus conspirauit
 contra istum regem qm phohol
 dum et suam miliciam qua
 cum ipso adduxerat dr contra
 iusse. *De generatione keleco.*

tephani Ladizla et Gregori fil
 lium keleco p sapia opum
 cia oyerse oram hit. Steplis
 enim filius fuit sororis oyerse
 nei. aranthionis filius coias
 de herfold. Qui octiso tui gie
 languis in fangfura i sol
 lempm curia ubi impator e
 ligi debuit. p eum ac palios
 dum troccidendi sententia p
 alamanie principes cont ip
 simi lata est. Dieb geyche re

70
 gis filii scdi Bele. descendit ipa
 noniam cum deitumis fallea
 tis sergimca. et a rege predicto
 receptis sollempniter. optimis
 et latis possessionibus inuestitur
 put patet ipso inmersu in regi
 onis proscriptoris penam in
 trante. Forum uero qui dicitur
 de Boiocha et lamberg. dicitur
 in pannonia. *De symoe et on
 chate.*

ymonis enim et finis eius et
 michaelis generatio quidem
 mortuorum nominat. tepib
 Andree regis filii Bele tenu. d
 scendit de isp. mia. Casta qm
 multa hic mispania. illa gene
 ratio ex quibus unum qm meli
 e Boroto. huius quide symois
 auus dum cum rege aragon
 annis pluribus contendit. ta
 dem p eundem regem captiuus
 in carere detinuitur. Qd anno

comes et Strimius formidatos
cum secunda uxor p̄fati regis
Inde que fuerat de campania
in ungariam intrauit. In ipsis
nam nulla generatio inscu
tu suo aquilam ferre audeo.
nisi symon et miche. Ea p̄pter
quod exercitum solam d̄ Tu
nisco qui maiorem et mi
nores insulas p̄ nauces in
trando et classes occupauerit
ceteris militib; regis aragone
deficientib; cor generatio fer
tur expulsi. Unde regis et co
munitatis milicia decreto ē
statutum. quod p̄ori signo qd̄
fuerat totum tuberi s̄n aliqui
exp̄sa figura in aquila mu
ta. tur. *Interitus diuini in*

comit.

teretia
ināit
inūga
ti. i. cam
p̄e regis
Gerche.
et s̄i regis
Steph. ii.

quam dieb; regū alior.
Bohem. polon. Greci.
Ispani hispanhelio scy
samocni Gessi Armeni Sarone
Turangi orisnen et Penenses.
Cumani Latini. Qui diutius
in igno commorando. q̄m
illorum ḡnacō nesciat p̄ mar
moniorum diuisor contraxer.
vngaris in m̄ra nobilitatē p
ter et d̄scēssū ē adepti.

Peritiam sui tpe domi duc.

ostium at
tuatapo
lug per
ungaros
ut supiū
dici est
necatus.

et hūgarū

rescendissent in panno
niam p ser annos cor ar
ma et equos meliorare

curauerunt. Anno igit. vii.

Oporamam et Bohemiam in qbo
eo tempore dur paterlaus regna
re uidebatur. crudeliter spoliare

tunt. Erunt cum uictoria red
uictos treugis ordinatis cū p

fato ducē uno anno quiescunt.

Posth' Carinthiam hostiliter

aduenies ultra castrum leopu
dū aierame Gothfridus no

minatus. et dur Carinthie c
berhardus. necnō gregorius

Aquilegie patriarcha. ipis oc
cidentes in finibus atrociter

pugnauerunt. Et quibus ex
hungaris plures ibi cecidisse

tamen ambo duces hūgarū
occiderunt. Patriarcha uero p

fugam euadente. Ab eis spolia
ta Carinthia Corniola et Sti

ria cum maxima pda s reuisti.

Audito igitur contritus Ce
sare. quod hūgarū impi sui
confinia intrassent. duces q
memoratos occidisset. dicitur
uenire in hūgarā. Et cū erit
set de Italia. uenisset. angustas
facile uenire. ut deinde ipam
nonnulli mulas hūgaros
descenderet. Inter romanos
bellum generatum ē. interea
intestinum propt' qd ipm rec
cedere oportebat. Int h' hūgarū
immobilitate animis tribus ad
nullis ptes preteruit. hūgarū
denastunt Bulgariam.

Anno autem quarto hūgarū
bulgariam inuasunt. et ca
thesantur et arma innumabilia
addunt. castra uox occupantes
et ciuitates eorum destruentes. q anno
concedente et nūc hūc et possi

tent. Postquam autē mōzata
 rigna deuicunt. p forū iulu
 usq; in marchiam longobar
 die intrauerunt ubi cuncte
 padum igne ac gladio con
 sumpsērunt. Ex hinc mōtes
 lombardiā linthar uerrellū
 ciuitatis ep̄m impatoris karol
 li consiliarium fidissimum
 occidentes eripiūz ecclesiā
 thesaurum marum rapiunt
 totamq; pene longobardiā
 spoliātes. cū maximo spolio
 imp. moniam cum uictoria
 redierunt. Post h̄ d̄m
 annis repauescentes. anno ūd
 amo garoniā turingiā sue
 uiam francozq; orientales.
 l. Burgundos demoliti in con
 fini Bauarie ultra castrum
 Abah citra d. mubum Ale
 manorum exercitus ipsos i
 reditu honoratos inuasit
 erobrupto. Quos hungari i
 fugam turpiter conuerterunt
 celis multis milibus crederet.
 In quo quidē conflictu ex un
 garis tria milia uicorū p̄c̄ti.
 Qui uero euaserūt ad p̄ria
 i edūtes annis sedecim i
 mobiliter in hungariā p̄m̄
 serunt. *De morte deel et
 Bulchu capitaneorum.*

egnaute
 uero p ale
 maniam
 Corrado
 primo. de
 cimo octa
 uo anno
 hungari

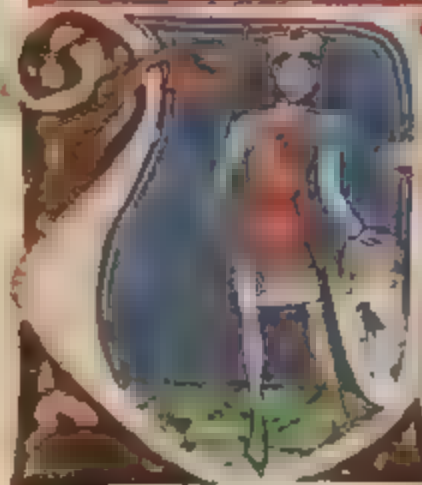
egressi quibusdam p̄ribus
 Teutonic diuidentis. cū ad
 urbem Augustam puenisset.
 vrico ep̄o cum quibz i sue
 uie p̄m̄atibz resistētibz.
 tamē cū hungari eandē ob
 sideret ciuitatē obstinati no
 lentes de urbe recede. missis
 nunciis ad coradū memoā
 tum ut celeriter urbem sue
 curreret. idē non omisit un
 garis igitur se in caute circa
 obfessionē ciuitatis i gerētibz.
 Alamannis et italiciis exer
 citus illos inuasit erobrup
 to ut si fugere uoluisset nō
 potuissent. et una p̄ce flumi
 ni. qui illis diebz p̄ amales
 mirabiliter mundauctat.
 impedimentum faciens. ad al
 tero uero exercitibz p̄cedit
 circumuallantibz sicut mu
 rus ille qd constringentibz
 sic itaq; arati iobestis.
 quidam capitani ab eis.

Aliqui crudeliter sunt necati
inquo loco lecl et bulchu illu-
tres capitanei captiui sunt
et ducti coram cesare. Quos ai-
cesar requireret quare rēus
erūt sic crudelēs. Rēcunt. Nos
sumus ulao summi dī. ab ip-
so uobis inflagellum dēstīnā.
Tunc enim p uos captiuam
et occidimur. tū ipse qui uos
cessamus. Quibz impator. et
Eligite uos mortē qualē uultis.
Cui lecl ait. Afferatur michi
tuba mea cum qua primum
bucinans postea hec tibi res-
pondebo. Allatqz ē tuba et
et appropians cesari cū se i-
geret ad bucinandū. ipsum
cesarem sic fœnter in fronte
cum tuba ferat pūssisse. ut
ullo solo ictu impator moreretur.
Rēcunt ei. Tu pūb ante
me. nichinqz in alio sclo eis
seruiuitus. Et ita nāqz fides
sanctorum ut quoscūqz ui-
uentes occiderent in alio sclo
ipsis seruire teneantur. De-
tentinqz sunt sū mora et fati-
pōnt patibulo suffocati.
Alius autē exercitus hū-
g. nonum in quo erat bene
unorum armatorū milia q̄
dragūta qui castra metati s̄

longe ab angusta ciuitate sen-
cientes socios suos tam crude-
liter atqz captiuos et occidi.
scorsum in quandā insulam se
recepunt expectantes ut se ab
inimicū impatoris exercitū se-
pararet. et dum maior p̄s cesari-
us exercitus tēdentes nēt iūsus
renum. Hungari in cāpō quorū
illos conuincentes sagittis p̄-
mitus illorum equos occidit.
tota die ipsos nec descendē nec
quoquam fugē pmitterē. et ā-
dem uero se mouere dū n̄ pos-
sent. captiuos se dēdūt. Cū
quibus seuos suos rati pōnt
detentes redimerē. Ipi uero
cruce tali forma eis oīrē-
te. monastium de ip̄ta cōbul-
serunt. ubi multum de auro
h. uidentes. Abind rēno trans-
passato lothoringēsē ducem
igne et gladio uastauit. ubi
circa strobūrg. que ī latino
dicitur argentina ī quodā p̄-
lio Echardum ducem lothor-
gie. et p̄tolūm dūcē Garbāc
qui ei uenerat in auxilium cap-
tiuos decollauit. Inde ubi
gallum atroxiter affligentes.
crudeliter in cecā dī seruientes.
et crense et. et tenebrēs. et Agui-
gnense et. et omni diuastantes.

Deinde per abrupta montium
senectussum per populos etiam mar-
tis viam sibi gladio apientes
paucunt. Vbi siquidem. Segu-
tum tumnamque civitates
testuunt. Montesque pre-
fatos perforantes. planum lo-
bardie cum uidisset. tota pe-
ne piuma in concatis tur-
sibus vastante. et ita ad pro-
prium cum victoria reuertit.
Brita deum tuncur phig

pugnata. Constantinopoli
tandem obsedunt. In obsi-
one igitur urbis memorate hu-
gatis constitutis quidam grex
sicut gygas emissus de urbe
ad luctandum cum eo duos
hungaros impetebat. alter au-
tem dicens. Quod si ambo non de-
vinceretur grecorum imperator.
tensi hungaris teneretur.
Qui cum hungaris infestus

Cicessimo
autem pri-
mo anno
egressi in
Gulgar-
iam ita
venunt
et in y-
dropolim venientes ipsi ex-

erit ultra modum. nisi contra-
rium ei inuenirent. Qui op-
positus greco ita ait. Ego in-
quit sum Gothorum rex et
hungaris minimus hūga-
rorum. Adungas est duos gre-
cos quorum unus consiliat
dheat animam tuam certum.
Alter vero cadat qui sub-

iudum quia etiam reuolu-
 talem finem grecorum impatorum
 genti iure. unde capitaneus
 hungarorum nomine opor-
 qui illum exercitum de comuni
 uoluntate fuerat constitutus
 iussu boisond cum dolabro suo
 pgeret contra portam ubi que-
 runt metallum et imporia de
 clauis iures suas cum dolabro.
 Venies autem usque portam tale
 ictum et resursum iussu por-
 ta fuisse phibetur. qd puer
 annorum quinque pipin fo-
 raminu erue et iutare satis
 large potuiss. facto namque
 spectaculo hungarorum et greco-
 rum parata arca aditandum
 ante portam urb pua lra si-
 mul munu dimicantes. greci
 intenciam phungam e dms
 et statim sine mora spm exala-
 uit. Qd factum et casum g
 corum impator qui stabat f
 urb pugnaculo cu coniuge
 sua. p ingenti ueritadia re-
 putantes. auertunt facies
 suas pgentes impalatu. Ne-
 uimptam cum hungari cessu
 repetisset. p quo certam con-
 missum fuerat et pugnati-
 dum risum faceret grecorum im-
 pator de censu postulato. rece-

dentes hungari de obsidione
 ciuitatis de populati sunt tota
 greciam. haurientes et di mi-
 num geminas et armata infi-
 nita sicq ad ipsa sunt reuerti.
Et omnia itaq hunga-
 rorum cum suis et ipse
 sine duobus hec et alia humo-
 di usq. ad tempus totum duci
 gentem phibetur. Sicut Ste-
 phanus primus rex huga-
 rorum nascitur. athena.

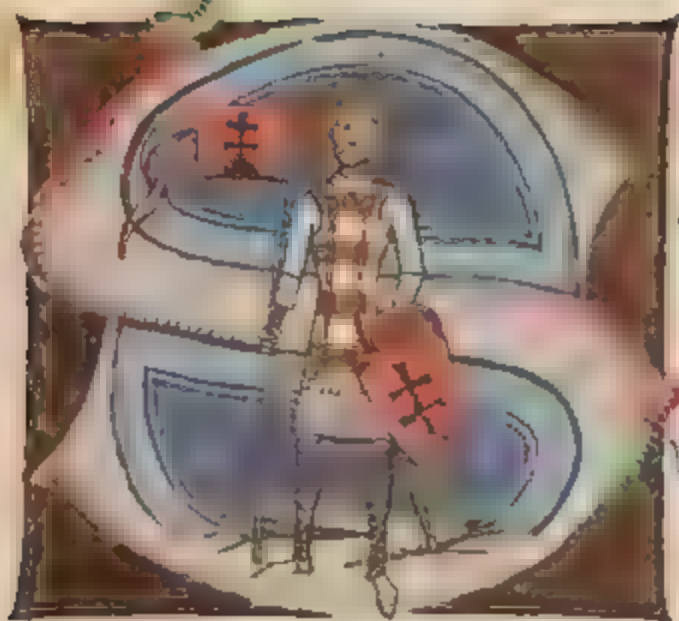

Dixit totum genuit +
 Gertham et anchacé.
 Ouidi uero genuit ca-
 uam ladulauin et vi-
 zul. Gertha uero diu-
 premonitus o. ad. C. Anno
 canente incarnationis uogé
 telmo sexagesimo nono que
 admodum in legēda bñ ste-
 phani regis scriptum ē gñu-
 sanctum stephanum regē ex
 sarolth filia gyula. De re i.
 stephanus plures quidē ge-
 nuit filios. s. inf. alios habui-
 unum filium nomine fme-
 nam deo amantē et omibz
 honorabile. cuius memoria
 in bñdictione ē. hic autē per
 in scriptabile diuinū censu-
 iudicium sapens ē et memo-
 ne malicia mutaret intellectu
 eius. et ne fieret arripet. aduā

eius quē ad. et. d. in matia
 mou. scribitur in libro sapie.
 ut ergo acta de agimus. et ex-
 posita de exponamus. quot
 et quanta uirtutibz floreat
 et quam feruens in dñi sancto
 scs confessor et eminentus dux
 fuerit scribere supersedimus.
 Cuius quia etiam hec scie uo-
 let et elegenda eiusdē bea-
 tissimi et uirtuosa plenam
 scilicet commendationis eius.
 uoluntatem hic ponit. Nos ca-
 uemus que ab alijs scriptoribz
 petitis. et sunt breuiter ac-
 curata in scribere uicimus.
*Pugna sñ regis Stephani contra
 Cupan ducem.*

[illegible]

pugnat cū Gyula dūce trāsil-
uana

oro bñs
Stephñs
postqñ
regie cel-
stidini
coronaz
diuinit
ē adept
famosū,

et lucosum bellum gest
contra amicitū suū
nomine Gyulani qñ tñc

tenipis totius ultra siluā reg
ni gubnatūla possidebat. In
no itaq; dñi dñ. qñ. bñs rex ste-
phanus cepit Gyulā dūcē ē

uore et duob; filiis suis. et
in hungariam trāmisit. h
autem ideo fecit. quia semel
amicitus a bñto rege stephño
nec ad fidem x conuersus nec
ab inferenda hungaris iu-
ria conuenit. vniuersū uō
regnum eius latissimū et o-
pulentissimū oronadipe.
hungarie adiunxit. Dicitū
autē regnum illud hūgaice
Crdecho quod irrigatur plu-
rimis fluminib; in quor; arborib;
aurum colligitur. et aurū ar-
re illius optimum ē. *Tertiu*
bellū scī regī stephñ. dñ. bñm an
8. c.

Post hanc
ante
montem
erant
supra
am du-
cem bl-
gare
et sela-
uorum que gentes loca-
natim hunc munus-
ma in hunc. Una etiam
multas laboribus et bellis suis
tibus prout ducem in tunc
deuotus et occidit. et in eam abi-
lem coram thesauris. et pa-

pue in auro et gemmis ac po-
sis lapidibus accepit et locavit
ibi unum prout suum no-
mine zoltan qui postea here-
ditavit illas partes transiluanas.
et ideo vulgenter sic dici solet.
Erceclum zoltan. Erat enim ille
antiquissimus qui uixerat us-
que tempora sancti regis. et ideo uoluit
ipsum esse super gentes opulentas.
Ex hac itaque gaza multiplici-
ter rex stephanus plurimum lo-
cupletatus. albensis basilicam
quam ipse fundauerat aureis
altaribus. crucibus quoque et ca-
licibus. indumentis etiam pon-

tificabilib' contertis auro purissimo
 ⁊ lapidibus preciosissimis copiatis
 ac ditauit. vasa quoq; minis-
 tratoria et cetera utensilia etiam
 basiliis necessaria necnon ⁊ alii
 ecclesius dei regali donauit lar-
 gitate. Inter cetera uero dedit
 eidem albensi ecc'e quecunq; dona-
 tia sempiternae memorie digna.
 quo. scilicet. ration. alia. quor' utrū-
 q; habebat or. m. contertam
 septuaginta quatuor maris
 auri purissimi et lapidib' pre-
 ciosis que beatus bñdictus sct'
 romane ecc'e pontifex ad p'or-
 tui sancti stephani regis tate auc-
 toritatis priuilegio insigniuit
 ut quicumq; in celebrato mis-
 sam eis uteretur. legitime possit
 regem iungere coronae ⁊ gla-
 dio accingere. Et quia pecu-
 nia illius g'vile fuit male ac-
 quisiſta ideo ip'a ecc'a frequen-
 t' pass'a incendium. In eadem
 autem ecc'a ipm' auunculum
 suum cum tota familia sua
 absq; uelle compulsi baptiza-
 ti. si postea honorifice tenuit
 sicut patrem. Regina uero ⁊
 keisla uxor scti Regis dicta ec-
 clesiam aurtis taurib' fusori-
 is. tabulis calicib' gemmif'
 ⁊ ornamentis ultra modum

ditauit. De edificatione tem-
 pli p' sanctum steph'm regem
 in veteri Buda p' canonicis.

Emde
 sanctu-
 ter uer-
 in cui-
 tate que
 vetus
 Buda
 uocatur.

unacum filio suo sct'o Emerico
 et regina et cum ibi nō inuēss'
 aliquod pium opus in xpo i
 quo possit laudari creator ⁊
 omnium. statim scissim' ree-
 de thesauro predicti Regis di-
 cis Bulgaronum et sclauoru
 quem occiderat cepit in medio
 tui caus edificare grand' ce-
 nobium. in honore ap'lor pe-

tra et pauli ditando illud mul-
 tis pretiis et simili libertate;
 romane ecclesie fulciendo mme-
 moriam et honorem curie ro-
 mane. quam corporaliter iusticia-
 bat. Dum igitur edificaretur
 magistri lapide de grecia et
 pice erant et sanctissimi rex cu-
 regina ratione iuocōnis ibi-
 dem degerebant. Regina autem
 cruce tabulas et ornamenta
 ponabat. Quia uero illud et
 grande opus et acceptum. mul-
 tos annos condurcat. ideo
 uiuente sancto stephano rege illud
 cenobium non potuit consumma-
 re. uolente deo post multum tempus
 sanctissimus rex laodislaus. ne-
 pos eiusdem beati stephani. illud
 opus consummauit. ut scilicet et
 possit adimplere uotum pro-
 prium sui. sicut inferius plenius
 declarabitur. Consuetudo autem
 sancti regis stephani maior ista fu-
 it. quod omnes ecclesias quas ipse
 fundauerat in quolibet anno
 ad minus tribus uicibus visita-
 bat. Et dum ad ipsas ecclesias u-
 uenisset. primo ad omnia alta-
 ria properabat. et singulis singulas
 preces effundebat. Tandem et
 cunctis coram ecclesia illa stantibus
 et fratribus siue sanctis pietati

ac rectorum per speciales oculos et
 morose inspiciebat. et statim re-
 meliorari procurabat. nec a lo-
 co illius ciuitatis aut uille re-
 cederat. nisi prius uidisset re-
 nouari. Quo expro regina ke-
 illa dum ad aliquas ecclesias in
 hungaria deuenisset omnis appa-
 ratus in domo domini existeret
 sibi pictari faciebat. et renoua-
 da tam in sindone quam in bysso
 omni anno renouabat. filii
 autem ipsorum beatus emeritus
 prius uestes purpureas ante
 altare deponebat per altarium
 induendis sicut pater iecce-
 sus regalibus usque modo. Porro
 uero sanctissimus buris aurea
 in lumbis gestabat referta de-
 natys puri argenti. et dum pau-
 pes uidisset. mor ibi accedebat
 et propriis manibus eis praebe-
 bat. Et adeo de cetera misericors et
 in corpore ceteris coram oculis
 hungarie usque in hodiernum diem.

In diebus

anno domini
 1234. in mul-
 tis locis ecclesia
 multa et magni
 facta sunt. et regis
 ecclesia et regis

contigit. ubi iohannes erat. ubi ha-

diei. scita fia post ascensionem
domini quasi duo soles visi
sunt. decimo kalendas July.
*De morte scilicet emetis du
tis q de oratione oratorum.*

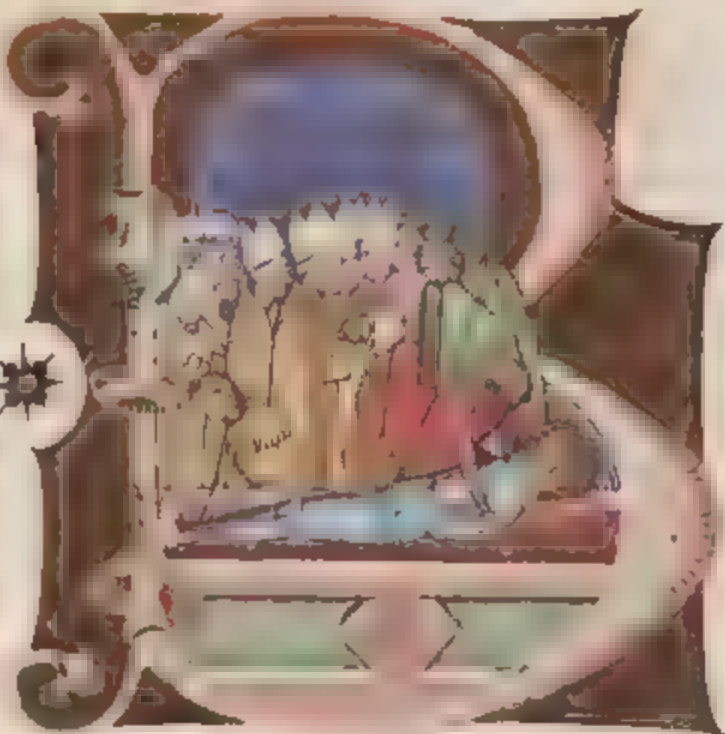

Ostendit
autem
magis
causam
domini
mā: su
am cū
bō
urget stephano uertendo
dola regum insugam a
facie gladii eius et domi
nio eius principatus atq po
testates subiciendo omnium
externum nationum circum

adiacentium dilaunt scilicet
Stephanus. et firmat se ut
ut omnibus pompis munda
ne glie calcatis. q temporal' r g
ni oratione dposita soluit.
di semino semetipm manu
paret. et abertentionis curs
expeditus. contemplatu. un
uitam tranquillā pacē paze
ret. coronam uero regie celi
tudinis filio suo sua emetis
sāstius morbo diuinitus
instructo se tantum disposu
it. Erat enim uentura emetis
imprimis adolecentie flore
sapia communē naturā ho
minum diuino munie soli
matus. iusticia pūctia fer
titudine temperantia sapia.
sūctia māfuetudine mīa be
nignitate. Linguae hūilita
te q pacā amicus ceterisq
catholicis atq pohatis uir
tutibus adornatus. simul q
scs Stephanus pē suus. Cum
itaq scilicet pē scilicet filio
cuncti administracōis et
gubnandi regni sollicitudi
nem intenderet committere
bis dux emetis. ppa mone
puentis ē. ficut autē cum
scs rex Stephanus et unūci
hungaria in consolabiliter

planctu magno ualde. Tanta
uero doloris acerbitate. seuis
rer stephanus exacerbat. i
grauissimam incidit infirmi
tatem. et post multos dies uir
qualemcumque uite reparacione
recepit. s; pashne sanitati nu
quam plene potuit restitui.
Nam et pedum doloribus ur
gebatur. et tristitia ac gemitu
bus afflictabatur pserum. ppta
quia nullus uidebat de con
sanguineis suis ydoneus. ad h
uc eo mortuo regnum infide
i conseruaret. Prior etenim
erat gens hungarica tunc pa
ganismo inclinata qm fidei
xpiane. Intem uero uiribus
corpis cepit destitui. et lagore
grauissimo se grauati seces
misit festinant nuntium. s.
Gudam filium Egruth. q va
zul patrichis sui filiu que re
cluserat rer ppter iuuenile lasci
uiam et stulticiam ut conrige
retur de carcere flitric educto
et ad se duceret. ut eum antiqua
moreret regē cōstitueret. Audi
ens autem hoc keisla regina.
inuit consilium cū Guda uiro
nephando. Et festiuissime
misit nuntiu nomine sebus
filium ipsius Guda ad carcerē

inquo vazul detinebat. Deb
itaq; pueniens nuntiu regis
effodit oculos vazul. et concavi
tates aurium eius plumbo ob
turauit. et recessit in bohemiā.
Post hunc autē uenies nuntius
regis. uidit vazul oculis orba
tum. in eisdem oculis uulnibus
diuit ad regē. Quē scs rex aply
uidens tam miserabiliter destitue
tum. innumias erupit lacrimas.
S; impediēte egritudinis mo
lestia debitam penam malefac
toribus inferre non potuit. Con
uocatis itaq; filius calui lator
lai patru sui. s. ad. Beela et
Leuenta. consiliunt eis. ut quito
cuius possent fugerēt. ut sic si
bi salutem et corpus suoz ser
uarent integritate. Ili igitur
saluti consilio scs regis acqui
escentes. a facie maloz et dolor
in bohenniam fugerūt. **Stas**
ut stephanus moritur. et al
be nuntiat. an vobis.

emus autem rex Stephanus sci
 tate et gratia plenus. rlo. vi. a
 no regni sui in festo assumpcio
 nis beatissime marie semp vir
 ginis. a pmi seculo nequa. en
 puit. et scorum anglor cosor
 cio adiungitur. Sepultus est
 autem in basilica albnfi. qua
 ipse in honore scissime grntis
 di semp virginis marie costru
 erit. ubi multa signa et mira
 cula fiunt interuenientibu
 mentis eiusdem scissimi regis
 stephani ad laudē et gloriam dñi
 nri ihu xpi qui ē bñdictus in scia
 seculorum am. Confessi quo
 q; totius orbata hungarie
 uersa ē in luctum. et omnis pls
 regni. tam nobiles qm igno
 biles. simul in unū diues et
 paup. planxerunt sup mortē

scissimi regis pulsimi pris pu
 pillorum. lacrimis uberimis
 et ululatu plummis. Iuuenē
 et iungnes pre tristitia et micro
 re scaldis in diti p trienniu
 choream non direxit. et omē
 genus musicor delinitua
 dulcisona siluerit. pl. mret
 q; cum placent cordis fidissi
 mi eratq; plantus magnus
 et in consolabilis. At Regia ke
 ysla cum Buda satellite scele
 rum petrum alamanu. uel
 paus venetum fcein regine
 regem pficere statuerit. Hoc
 intendentes. ut regina kcylla
 motus sue uoluntatis. plibi
 tu suo possit complere. et regnū
 hungarie. multa libate. ceu
 tonis subactur sine impedi
 mento. Vilhelmus autē pac
 petri regis fuit fr̄ Sigismūdi
 regis burgundior. si post in
 terimpacionem sū Sigismūdi
 uenerat ad impatorē. Quem
 impator collocauit venetis.
 et dedit ei sororem suā noīē
 Gertrud inuorē. de qua genu
 kerslam reginam. Oportia ar
 gertrud. iulhelmus dunt iux
 orem sororem sū regis stephā.
 de qua genuit petru regem.
 De seueria petri regis.

ostendit
aut pe
trus frs
e rex om
ne regie
serenita
tis benigni
tate

abiecit et teutonico furore
seuens nobiles hunga
rie aspernabatur. bona cer

te supbo oculo et insatiabili
corde cum teutonicis beluina
feritate rudentibus. et cum la
tinis ruandinum garrulita
te mutuantibus ducebant.
omnino presidia et cas
tella teutonicis et latinis co
todienda tradebat. Erat ei
tempore petrus nimium lasciuus
nullusque eo tempe tutus esse
poterat de pudicitia uxoris
sue vel filie seu sororis uirgi
nitate insultus satellitum re
gis qui eas impune uolabant.
Videntes igitur principes un
garie mala gentis sue. que
contra dum eis inferbantur.
communicato consilio roga
uerunt regem. ut preceperet suis
a tam detestabili ope desistere.
Rex autem faustu superbie infla
tus pestiferum preconcepti

ueneni fetorem inpropaculi
effudit dicens. Si aliquando
sanus fuero omnes iudices.
tam clauissimos et secretabile
quam pedancos centuriones
ac uillicos omnesque principes
et potestates in regno hungarie
teutonicos constituam. et trans
eius hospitibus implebo. et cum
universaliter in potestate Teu
tonicorum redigam. Et dice
bat. hoc nomen hungaria
denotatum est ab angaria. quia
debent angariari. hec itaque
fuerunt fomenta discordie in
petrum regem et hungaros.
De fuga petri et delectatione alex.

Anno
igitur
regni
petri.
tertio.
principio
hunga-
riorum
et mu-

litis consilio episcoporum conveniunt
advisus petrum regem et sollicitate
quererant si aliquem de regali
progenie in regno tunc inue-
nire possent qui ad gubernan-
dum regnum esset idoneus. et
eos a tyrannide petri liberat;
Cumque neminem tale in regno
invenire potuissent. elegerunt
desemecapris quendam comitem
nomine abam. sororum sancti
regis stephani. et eum super se regem
constituerunt. Aba vero con-
gregato hungarorum exercitu
contra petrum regem processit
placatus. Petrus autem rex
videns se hungarorum auxilio
destitutum. vehementer exau-
scens transiit in banatiam
heretici regis teutonorum adiu-
torum imploratus. Petro
itaque per fugam de manibus
hungarorum elapso. ungari se-
lectatissimi budam barba-

tum omnium malorum inten-
torem cuius consilio petrus
ungariam affligerat. in frustis
conidentes interfecerunt.
et duorum filiorum suorum o-
culos effoderunt. Sebus autem
qui oculos vaxul eruerat.
confectis manibus et pedibus
penebant. Quosdam vero
lapidibus obruentes. alios
autem in manganis ferreis
vastantes occiderunt. Aba
vero regali potestate subli-
tus. consecutus est in regem.
Omnes autem constitutiones
et exactiones quas petrus
rex secundum consuetudinem su-
am statuerat. aba rex mu-
ltum revocavit. In his ad-
rebus gerendis. tres principi-
bus regni precepti fuerunt. et
unus vocabatur wisce. secundus
toyrlau. tertius vero pexli.
qui libertatem gentis sue que-
rebant. et regnum regali se-
mini restituere fideliter nite-
bantur. In tertio vero anno
regis abe. petrus cum huc
rege teutonorum descendit.
cum exercitu magno contra
abam regem. Per igitur aba
audiens petrum ab hinga-
ris derelictum. et ab heretico

rege teutonicoꝝ bñigne sus-
cepim. Anno domini m̃o. xl.
h. misit nuncios ad cesarem
ut pqueret. an iuuicere-
ci p eo. q̃ petum de regno
expulerat. an etiam pacem
stabilem cum eo possit habere.
Cui cesar respondendo se mi-
mum esse ostendit dicens. Quia
meos iniurijs latessit qd
uel quantum possit ipse se-
cit. Per abas huius auditis in-
telligit. quod cesar intendit
petro regnum restituere. in-
flammatiis nra. congrega-
to exercitu magno inuasit
austriam. et bavariam. et ex-
utraq; pte danubij fluminis
bipennis alis pugnator for-
tium percussit eos in ore gla-
dij. Tulit itaq; spolia eorum
et plurimos captiuos ex eis
secum trahens a flumine
quod uocatur Trarlama p-
transiit captiuos usq; a
uitatem Tullnam. in qua p-
noctauit. Factum ē autem
h' scda feria a caputelo usq;
noctem. Mane autē facto
cū innumerabili multitudie
captiuorū i hungaria reu-
si sunt gaudentes. Post h'
misit bellatores fortes i ha-

riedia. qui plurimos captiuos
recepunt. et i hungaria redi-
erunt. Gertridus autē aus-
trie marchio. circa petum
insultum faciens sup eos.
eorum spolia fertur adstulisse.
Tunc enim austria nō dicitur
si habebat marchiones. Co-
autem tpe Cesar pascha dñi
Colonie celebrauit. et cū pri-
cipibus suis consultatus est.
qualiter regno suo iniuste
illatam ab hungaris iniuriam
deberet uindicare. Qui cōcor-
diter consuluerūt ei. ut hun-
garos qui sine causa regnum
suum hostiliter inuadunt. ar-
mis inuaderet. et captiuos su-
os ab eorū seruitute liberaret.
Oportuit itaq; expeditione igē-
tem. et consilio bartholomaei
bohemonum Craquilonari
pte danubij uenit ad confi-
nium hungarie. Legati uō
hungarorum. promiserūt cesari.
qd hungari in omnibus sta-
rent ad mandatum eius. ni-
si quia petum in regē non
susceperunt. qd tamen cesar
summo ope perficere affecta-
bat. Obligatus enim erat
petro. promissione. qd ei regnum
restituere. hungari uō nul-

latenus consenserunt. & missi
muneribus dati quoque sic quod
captivos teutoniconum abi
re pmitterent. cesar redit. ce
sar redit festinantem contra i
ulius gorthfridi ducis toto
ringorum filij ducis gozulo
nis aduentus cesaris i hui
ganam contra abam. 2 2 2

habat. Eorum. nunc quos red
dere non poterant. condignam
compensationem. Cesar uo
noluit componere donec in
bauariam ueniret. ut quod per
hungaros iniuste lesi fuerat
compositioni pacis interset.
Veniit ergo cesar ad finem
hungarie. & interitum expug

equeti
anno i
aba re
missis
legatis
ad ce
sarem
que pa
cis sunt querebat. pmittere
captiuorum dimissione que

re disposuit obstacula quibus
hungari fluvium Rabecha
concluserunt. Interim uero
a legatis ab e regis rogatus e
cesar. ut competente terminu
figeret. in quo omnes capti
uos ei remitteret. & donata
insuper ei donaret. Cesar ita
quod allectus muneribus & alijs
grauioribus negocijs impeditus.

redire byzantium qđ ē opidum
hungarie. Ex hinc itaq; rex
Aba secum hunc accepta. fr̃s ē in
solens. et cepit crudeliter senie
in vngaros. Arbitrabat̃ enim
ut omnia communia essent
dominis cum suis. S; q̃ iur
iurandum uiolasse. nichilo
reputabat. Nobiles enī regni
contempnēs. hñs semp̃ cur
rustis et ignobilib; amice.
Hungari uero nobiles nolē
tes ei id sustinere. exacerbatō
nem eius moleste ferentes
spiraucrunt q̃ cōiurauerunt
ut ipm occiderent. Quodā ac
cepis notificauit regi in cē
eius coniuatos. ex quib; cō
quos ponit captos fecit. in
terfici sine iudicij examine. q̃
in magnū dñmentū reg̃
ūsum ē. Cum enim rex q̃ora
gesimam Chanadim celebra
ret. in eadem quadagesima ē
citer quinquaginta uiros no
biles sub p̃textu consiliandi in
quadam domo conclusit. et
ab armatis milib; fecit eos
obtruncari. nec contritos nec
confessos. p̃ter bis Gerardus
Chanadiensis ep̃c. canonica
sententia regē corripuit. q̃ s̃
p̃cillum munere p̃cedunt.

Quidam itaq; ex coniuatis
prop̃ hoc magis irritati fugi
entes ueniunt ad cesarē q̃ oblo
cuti sunt contra abam dicētes.
Quod p̃ nichilo iuramentū repu
taret. nobiles q; qui cū regē sē
se constituerant contempnēs
q̃ cum rustis ignobilib; eū
comitaret. q̃ continue loq̃ret̃.
Quib; dixit imp̃ator. Isti cē
consuetudo non ē nobil' hoīs.
s; eius oppositi. Ip̃m ergo ce
sarē efficaciter instigauerūt.
ut sup̃ abam regē iniuriā
iudicaret. quia nec captiuos
suos remitteret. sicut cesar iu
rauerat. nec illata dampna
resarciret. Cesar itaq; aīatis
instigationib; hungarorū
cum exercitu florido q̃ Bohēmo
q̃ flammib; aulicorū suorū uer
in marem aulicū dissim
lans se intratum in hunga
riam. simulans autē se pactū
ab aba rege eratū q̃ reuer
sum. Tunc legati ab e rege
uenientes ad cesarē repete
bant hungaros. qui ad cesarē
fugerant conuictos q̃ dicen
tes. qđ ipi esset p̃ones q̃ latu
culi regni hungaric. q̃ p̃cipui
interiores guerrarū q̃ discor
die inter hungaros et cesarē

qui cesari fideliter obsequerentur.
ideoque huiusmodi seminatores
discordie ita oportere inmani
ab e regis hungarorum. Quod
cesar nullo modo se factum
respondit. Constat itaque in
uasit fines hungarie inanis
presumptionem. Et cum uellet
per bobuth rabcha pertransire
fluvium rabcha stagnantibus
aquis et densissimis nemoribus
et scarumentibus paludibus in
mirabilem transire non potuit.
hungari ergo qui erant cum ce
sare et petro rege. diuturno ex
ercitium tota nocte equitantes
fursim iuxta fluvios raba et
rabcha. quos illucescente sole
facili uado transierunt. Occur
autem ei aba rex inmensis
iuxta ianinum cum magna
multitudine armorum. immen
sus sumens de uictoria. quia b. mai
quidam intima uerant ei. quod ce
sar cum paucis super eum ueniret.
et ut de aba rex uictoriam habuisset
nisi quia hungari quidam ami
ciciam petro regi reseruantibus se
tentam sua uexilla periculis et fa
gissent. Tradunt autem teutonici
quod cum ad populum appropinquas
sent. cum celesti signo nebulam
tenens apparuit. turboque uelle

mens diuinitus. namque ter
ribilem puluerem obutibus in
geant regem. quos iam pater
ut de quia petrum suum regem
et benedixit. romani. apostolicus
archiepiscopus dampnatus feri
tus. Commisso igitur prelio in
ter amicos sui et acriter pug
natum est. si tandem cesar diuino
fatus auxilio felicem obtinuit
uictoriam. Iuxta uero rex diuinitus
fugit usque transiam. et nulla quidam
in scoobe ueteri ab hungaris
quibus regibus nocuerat. cruditer
ingulatur. Cuius quidem corpus
est sepulchrum in eadem que fuerat
prope ipsam uillam. post aliquod
autem annos cum esset effossum
de sepulchro. sudarium et ipsius
uestimenta inueniunt in corruptis
et loca uulnere reserata tan
dem sepeliebant corpus in pro
monasterio in sauis. Cesar aut
reuersus ad castella. ante sacrosanctum
lignum salutis. citius se humiliter
ac deuote perscrutatur dilectissimis
petris. aliis ad annem iohannem
unacum omni populo suo mag
ni glorificauit. quod ipsum illo die li
berauit de manibus hungarorum.
Et teutonici illo die in loco
ipso in finita coram in stitudo.
itaque idem locus usque hodie fer

lorum payer in lingua eorum
in lingua autem nostra westnes
si nominatur. Obsecro namque
mortuorum per duos menses hoc
non poterit bono modo per
illas pertransire sagittarum enim
occiderant eos interea hunc
congregati supplices venerunt
ad cesarem veniam et misericordiam
implorentes. Quos cesar pla-
cido vultu et benigne suscipi-
ens. quod rogabant concessit. Ju-
deque cum omni multitudine sua
albani venit: que teutonice
veyzmburg dicitur. que est principalis
sedes regni hungarie. Ibi ergo
cesar imperiali honore et laudibus
ipsum ab hungaris honorat.
Petrum regem regali corone ple-
narie restituit. et sacris insigni-
bus sancti regis christi. more regio
decoratum in regali throno manu
sua deducens in basilica gloriose
genitricis dei semper virginis marie
regaliter sedere fecit. et ibidem re-
gem hungaris. et hungaros re-
gi reconciliavit. Concessitque pe-
tentibus vngaris hungarica sinta-
servare et consuetudibus iudicium.
Hys itaque taliter ordinatis. ce-
sar petro rege cum presidio suorum
in hungaria relicto cum optata
perpetuitate transponam rediit.

De reversione imperatoris in hungariam.

equenti vero anno reversus est
cesar in hungariam cum petrus
rex imperatoris sancta sollempnitate regem
hungarie cum devota laude
tradidit cesari hungaris simul
et teutonibus. Multis etiam in sup-
er magnificis munibus cesar
honorificatus a rege ad propria
rediit cum gloria. Interca enim
Bela et levente qui fugerant in
bohemiā in ea parte paupertati
inopiam transierunt ipsorum
et a consue dux polonie benigni-
ter sunt suscepti et honorati.
Tunc vero pomerani annuas
pensiones duci polonorum cui
tenebantur reddere recusant.
Qui vero censum sibi debent a
pomeranis armata manu cepit
erigere. Pomeranus itaque pa-
gani et poloni rursus ducem

placuit ut duces eorum duello con-
 fligerent. et si caderet duceus po-
 moranus. consuetam persolveret
 pensionem. si vero polonus tan-
 tummodo dampna flectet. Cui
 igitur assensu dux et filii eius hor-
 terent duellum assensu im-
 positum. Bela scriptum publicum in-
 terpres in medium introducens
 sic dicebat. Si uobis polonus et
 domino duci placet. quamuis
 sum nobilior quam paganus
 ille. tamen pugnabo. pugnare
 non commodo et honore ducis.
 Placuit itaque tam pomoranis
 et polonis. Cumque armati ad
 lancea se iunisset. tam uuliter
 pomoranum ferit Bela de
 suo certamine demissa. ut de lo-
 co suo se mouere non potuit.
 et gladio perfolium perstravit. Co-
 fractusque est ipse dux pomoranus
 se culpabilem. Quis in se pomor-
 ani. et in polonie humilitas
 duci. saltem tributum sine co-
 ntrahitione persolveret. Dux uo-
 inde reuertens cum uictoria per
 belam acquisita audacia et po-
 tentiam ualoris in Bela ducem
 collaudans. et in toto certamine
 pomoranus et tradidit filiam
 suam in uxorem. et multa que
 necessaria fuerunt iussit.

et copiose ministrari precepit.
 et cum omnibus honorati
 in ducatu suo tenuit. ac bona
 quantitate de terra eundem
 hereditate non omisit. *De*
Bela duce Setryn dicto. 223

et uero dux ipse in polonia
 duos genuit filios. quorum unus
 Geysa. alter autem Ladislaus no-
 mine. cui filius est uocatus Disph-
 que autem Endre et leuente quod
 per belam apud ducem polonie qui
 apertius egerant. designati
 qui sunt occasione sui nominis
 in ducis curia permanere. et ac-
 cepta a huius licentia bela se
 suo ibidem relicto. cunctos ue-
 nit ad regem locumque qui
 ipsos non recepit. Cumque non
 haberet ubi caput suum reclina-
 ret. abiit ad communes per-
 tinent. vicentes autem ipsos

cum iam optime personatos. ar
bitrati sunt ut eorum curiam ad
uenerint explorare. Et nisi cap
tiuus hungarus illos cognosce
rent occidissent. et sic postmo
dum aliquo tempore ipos tenu
erunt. Abhinc postea i Busaaz
sunt pfecti. Eo tempore quidam mag
nates hungarie desolationem regni
gementes et liberationem hungarie
a tramine petri cupientes Endre
Bele et Leuentem qui de gente sancti ste
phani regis progeniti erant i
temerariam fidelitatem seruabant
et eis pmissos bona que hinc
petebant mittendo fideliter
seruabant. Erant autem isti i
magnates visca Bua et Subna
et alii eorumque cognati. et sem
per cum suis amicis et amicis
expectabant opportunum tempus
quando andream belam et leue
tam possent reducere i hunga
riam et regnum quod sancti stephani
regis qui eos dilexit et carissimum
omnibus amicis suis restituit la
borabant. Petrus uero rex p po
testatem regis teutonicoz clar
um iam regnabat. si petrus
tyrannidis sue crudelitatem hū
garum terram flagella
bat. Quibusdam tamen pfectis
Buda. scilicet et deinde suggestibus

auduit petrus quod predicti
nobiles hungarie. scilicet visca Bua
et Subna et eorum cognati co
gitabant qualiter regni regio
semini possent restituere. et
Andream belam atque leuentem
contra petrum regem in regnum
reducere. Petrus uero rex uche
menti furore succensus fecit eos
comprehendi et in eculeo suspē
sos interfici quosdam autem effo
sis oculis tormentari. Et totam
hungariam tam magnus af
flicto angustis ut magis elige
rent mori quam ita miserabiliter
uiuere. Tunc nobiles hungarie
uidentes mala gentis sue. icha
nad in unum conueniunt con
silioque hinc totius hungarie
totius hungarie principes mi
serum sollempnes in Busaaz
ad andream et leuentem dicen
tes eis. quod tota hungaria te
fideliter expectat. et unicum
regnum eius sicut regali semini
libenter obsequereut tam mo
do ipsi in hungaria deservierunt
et eos a furore teutonicoz desce
runt. hoc etiam et si pariter
firmaverunt. et si ipsi
in hungaria deservierunt. omnis
hungaria expectat. et ipsos
comitatus et eos dominos

se subterrent. Ende uo q leuere
timentes palliatas insidias clā
culo miserunt amicos in hun
garum. Cum autē uenissent
ad nouum castrum qd ier alia
constituerat. ecce uniuersa mul
tudo hungaroz catenarum
confusa ad ipsos q iustitiam de
abelico inflammari puerat
petierunt ab Ende q leuente
qd pmitteret uniuersi polm
uiri paganos uiuere. epōs q
cleros occidere eccās destrue
re piamam fidem abicere q y
dola colere. pmissumq; eos
secundum desideria cordis con
uertere et ptere in aduine
tionibz antiquorum patri
suorum. aliter enim nō pug
nabant contra penam regē
pendere q leuente. pmissus
autem inter hungaros uoie
patria de castro deus dicitur
se diuinus radeus caput su
um et auanos dimitte sibi
p ptes ptes uti paganorum.
Cuius filius nomine ianus
multo postmodū epē utim
patis sequendo congregauit
ad se multos magos et phi
tonissas et auspices p quo
um incantatores ualde ma
cosus erant apud annos.

De mulas autē dabus suis
una nomine Rasol. capta
fuit a iunissimo rege Bela. q
tam diu in carcere fuit iteli
sa donec recomederet pedes
prios ibidemq; moritur.
Est autem scriptum in apoc
libris dgehis hungarorum
qd omnino prohiberi erat
anis uirginem ducē d cōsug
tunas pacha et Janus. qui
sunt dathan et abiron ihe
ren lege seditione mouerāt
contra dominum. sic qd ihe
pacha hungarum de pul
a fuit ē auertente. Tūc
qd detestabili q creantili a
monitione illius pache d
populi libauerunt se dmon
q cepunt comedere equinas
pulpas. et omnino pessias
facere culpas. Tam quā de
necis quam laicos catholice
fidei seminatores interfecerūt
q quamplures eccās dei des
truxerunt. Deinde contra pe
niam regem et bellantes ui
uentes reuocatos et launos
qui mactas diuersis pfect
p hungariam spā fuerunt.
cum nec raduerit. Omne
tēp in petri castra in equis
uelonissimis nocte hie pōne

In fine

manuscriptum
p. 10. m. 10.

qui reuerent. perclamae edicunt
quidam di. Endre et leuente:
ut epi cum clero sint necati d
curante euadunt. traditio re
seruatur paganisima pnt
adlenda sit collecta cum suis
symonis et latius. petri
et cat memora in eum q ul
tra. o. aut igitur fco scilicet
e. rei factum et certissime
et picius quod isti fcs redisse
eorumq. inuentu sui pfecti
phungares fuissent nuda
ti non se o. die pteritum de
numando s. letum se o. mon
stans et suo castro d. loco re
mutato transiit danubiu
in Syuaren albam cup. eius i
trone hungari aut. plures
suis uelle. preueniend. camp
tos campanula et turres cui
tans. letans omnis uili et
clulene. Iuxta h. aut. Endre
et leuente cum eade. consuetudi
ne. pcedentes p. mediu. hun
gare. appropinquante ad por
tum qui uulgo di. perth. Q.
audito. Gerardo. Gerardo.
Buldo. et Benetha epi. et Zo
nunc comes. d. ciuitate alba
egressi sunt obuiam Endre et
leuente duobz ut eos hono
rifice suscipiant. Cumq. fcs

tinant. p. dicit epi ad locum ue
nissent qui dicitur Grod ibi i
ccia sancte Sabine p. uisqua
ad dominos irent missa audie
uoluerunt. Beatus itaq. Gerar
dus epi. sacerdotalibz uestibus
ad celebrandum missa iduans
exoracionis g. m. locutus e
cis dicens. fratres et coepi mi
et omnes alij fides qui adestis.
scitote nos hodie ad comuni
nem d. m. xpm cum corp. mar
tini in eam. gaudia p. uentus
Ego enim n. facio uobis
arbanum di. q. m. m. m. uac
nate reuelatum e. vidi eni. do
minum n. m. ibi. xpm. q. l. p. p.
sanctissime matris sue semp. r
uigine. m. m. se. n. e. nobisq.
ad se uocans de manu sua. et
corpis et sanguinis sui eucha
ristiam. cor. m. m. e. Bene
ta uero epi. cum ad eum accessis
set. tenuit ei xps. eucha. m. a.
Vnde ipse h. e. m. m. n. o. s.
conformis p. m. m. m. m. m.
hoc autem b. s. Gerardus ad
monuit eos. et confiterentur
alterutrum peccata sua. et
audire missa oracione. f. m. e.
tes et cetera. spe. e. m. e. b. m. m.
us p. m. m. m. m. m. m. m. m.
letificati omnes communi

Deinde premitur p[er] uisus por-
tanti amubus impellit. Beatus
autem Gerardus ep[iscopu]s cum esset
breuis statuta omnesq[ue] uirtu-
tibus in suuo di funditus con-
sumpsit. curru subuectione
utebatur. Cumq[ue] ad predican-
dum uenisset. ecce uiri ip[s]i
fuerunt uirba et complices sui
et manibus pleni. quib[us] seip[s]os
percuterant. inueniunt in
ep[iscopos] et in omnes socios
eorum. et lapidibus eos obrue-
bant. Beatus uero Gerardus
cum eis qui se lapidabant ide-
st. uita cuius signo insigni-
t[ur] et illi hoc uiso multo
magis feruentes impetum
fecerunt in eum. et ceciderunt
aurem eius in ap[er]ta danubii
unq[ue] abstracto et e curru et
in biga positum de nocte ke-
lenfeld submiserunt. Et d[um]
adhuc palpitaret inpectore
lancea percussus deinde sup-
inum lapidem contruenerunt
cerebrum eius. Sicq[ue] gl[ori]osus
n[ost]r[us] est ab amipnis mundi hui[us]
ad eternam latitudinem t[ran]sit.
Quia uis sepe redundans
sup[er] molem lapidis i[n] p[ar]te con-
tinentur est caput s[an]c[t]i Gerardi.
p[er]git sanguinem uisum p[er]

septem annos. donec recoliga-
tus est a sacerdotibus. Et lapis
ille nunc est chanazini in sup-
ficie sui altaris. Nunc in eo
loco ubi constitutum est caput
eius in honore b[ea]ti Gerardi et
martiris eec[lesi]e sub monte ap-
paret fabricata. Hic siquid[em]
Gerardus monachus de resla-
cio natione ueneti[us]. qui in
pannoniam ueniens. p[ri]m[us]
in secl[um] uitam ducens here-
ticam. tandem in chanadi-
ensem cathedram in ep[iscopu]m est
translatus. Buldi quoq[ue] ep[iscopu]s
lapidibus obrutus t[ran]sit
ad gloriam. Beatus aut[em]
et Beneta cum transissent da-
nubium nauig[ant]es ad e[nde]
et leuante heretici qui mul-
tiora latore erant. restitui
ep[iscopu]m uoluerunt. qui t[er]cia die
postmodum mortuus est. En-
die aut[em] dux in eam sup-
ueniens Benetam ep[iscopu]m a
manib[us] eoru[m] liberauit. Et sic
p[ro]phetia s[an]c[t]i Gerardi impleta est.
Omnes enim p[er] benetam
martyres sunt. Bonuk q[ui]
corde suo detestatum suum
amubus insulens natabat.
enem inuau uenies quida[m]
uoune martymar leuauit.

minatum ut eum a morte liberaret. Erat enim iste murthini baptizatus a comite zonuko. Qui cum p[ro]prium comitem saluare uellet. cepit ei heretici mortem comminare. nisi ipse zonuka comitem interficeret. Quorum minas murthinus metuens ip[su]m comitem in nauis gladio interfecit. Tanta ergo multitudo fuit et lancearii p[ro]fite eadem die martiri p[ro]tulit. ut cor minus deo t[em]p[or]e et angel[us] e[st] cognitus. *De morte petri regis.*

etiam autem rex iudeos hugados unanimiter adesset ducibus. Ende et leuante ip[su]m cum suis teutonias fugam inuit uersu[rum] ausum. ut abinde in austram p[er]transiret. si euaderet non potuit. Interim enim hungari portas et etiam regni p[ri]mo oc-

cupauit. Si et legatus ducis Ende reuocauit petrum regem sub preterito pacis et honoris sibi congrui. Qui credens ei reuertebatur ut dicitur. Si maxime coacte. quia exercitu sibi iam absconditum cognouerat et uolebat reuerti festinanter in albam. Qui cum diuertisset in uillam zamur. p[ro]dictus legatus insidiosus uoluit eum capere. et inuicem ad Ende ducem ducere. Petrus autem uolens se aliquandam diutius per triuuium utiliter dimicantem semetip[su]m defendere. Tuncque milites eius omnes a legatus sunt intercepti. Ip[su]s uero uiuus captus e[st] et obsecatus. Albamque ductus. p[ro] nimio dolore uitam in breui finit. Sepultusque e[st] Quinq[ue] eccl[esi]is quam ip[su]s fidei uel in honore beati petri ap[osto]li. Anno regni sui scda uice. tertio.

Rex Andree p[er] hugados coronat[us].

orio dur. Antequam a p[er]turbaco
 n[is] hostium securus effectus
 magna ciuitate alba regalem
 coronam e[st] adeptus. A tribus
 tantum epis qui nulla mag[is]
 strage xpianor[um] euasem[us] co
 ronatus e[st]. Anno domini. m.
 c. vii. precepit itaq[ue] uniu[er]se
 genti sue sub pena capitalis
 sentencie ut deposito ritu pa
 ganismo prius eis concessio ad
 ueniret i[n] fidem reuerterentur.
 et monimib[us] scdm legem illam
 munerit quam scs rex stph[an]us
 eos docuerat. Deuente uo[ro] i[st]is
 tem dieb[us] mortuus e[st] qui si
 diuinus iuriss[et]. i[n] regni potes
 tatem obtinuiss[et]. sine dubio
 totam hungariam paganis
 ma violata corripiss[et]. Et q[ui]
 ipse leuente catholice fide iur[et].
 ideo circa uillam Torin ult[er]

danubium e[st] sepultus i[n] ubi la
 cere dicitur totum. in us suis
 more paganismo. **E**t tradit
 quidam istos tres fr[atr]es filios
 fuisse vani ducis et quadam
 puella de genere eadem et no
 de uero thore ortos e[st]. A ob hac
 conuincione illos de eadem i[n]
 nobilitatem accepisse fallax
 p[er]to e[st]. i[n] pessime etiamatum.
 Absq[ue] hac namq[ue] sunt noble[re].
 quia isti filii sunt calui Lad[is]
 lau qui uxo[re]m s[an]cti[ae] dicit
 accepisse. et qua tres isti fr[atr]es
 genuerunt. Iste quide[m] pr
 albus andas et catholus e[st]
 uocatus. Tribus enim antus
 polonos bohemos et mista
 les hungaris suis armis fecit
 censuales. Rer[um] autem hic adre
 as frater orbat[us] misit i[n] po
 loniam ad alterum frat[er]m suu[m]
 Belam cum magna dilectio[n]e
 uocans eum et dices. Nos q[ui]
 quondam penurie p[ri]ncipes
 fuimus et laborum. rogo te
 dilectissime frater ut ad me no[n]
 tardes uenire q[ui]s consortes si
 mus gaudior[um] i[n] bonis regni
 corporali p[ri]mo a g[ra]uidetes con
 muniemus. **E**t Reg[is] enim
 heredem h[er]es. nec g[ra]mami p[er]
 te. Tu sis michi h[er]es. tu i[n] reg[is]

num succedas. Huius itaque sibi
 bela admittis. cum oī faula
 sua uenit ad regem. Quē rex
 uidens gaudius ē gaudio mag
 uals. quia faciem fulatus ē
 robore. Post hū autem rex et fr
 eius bela habito consilio diui
 serunt regnum in tres partes.
 quantum due inproperitate regie
 maiestatis seu potestatis mase
 runt. tertia uero p̄s inproperitate
 ducis ē collata. Hec igitur p̄ma
 regni huius diuisio. semina
 rum fuit discordie et guerra
 rum inter duces et reges hui
 ganie. Eo tempore rex adre
 iuxta lacum balatū cōstruxit
 monastium in honore s̄i An
 ani in loco qui dicitur Trhon. Dux
 autem sibi uxorem filiā ducis
 Ruthenorum. de qua genuit
 Salomone et dō. De cōcubina
 autem quam hūit de villa
 Moroch. genuit Georgiū. por
 ro dux bela in polonia genuit
 liberos. Scysam et Ladulaum.
 In hungaria autē genuit Lam
 p̄tum et filias. Vixit atque rex
 et dux in magna pacis trāqui
 litate.

O tempore teutonicoz rex ē magni
 exercitus obsedit castrum poson
 uolens mutam p̄t uindicare.
 et in hungariam suo dominio sū
 iugare. Erant autem multas
 machinas bellicas ad pugnandū
 castrum. et p̄ octo ebdomadas ob
 sitando nichil p̄fecit. Venerat ei
 predictus rex nauigio ad obli
 tendum castrum poson. Tunc
 hungari qui in castro erant na
 tatore prudentissimū iuuenū
 hominem nomine Rothmū.
 quem noctis in silentio ad nauē
 in silentio ad nauē impatoris
 miserunt. qui sub aqua ueni
 ens omnes naues p̄forauit.
 que subito aqua plene f̄c̄e f̄c̄
 et potētia teutonicoz contrita
 ē. et sic effemmati enervatique
 iunior reuersi sunt ad propria.

De Rege Theutonicoz.

Quia enim milites erant ipo
son & precipui erant inter eos
morteth endre vthungaro. vno
sa et martinus qui cotidie cū
teutonias dimicabant acriter.

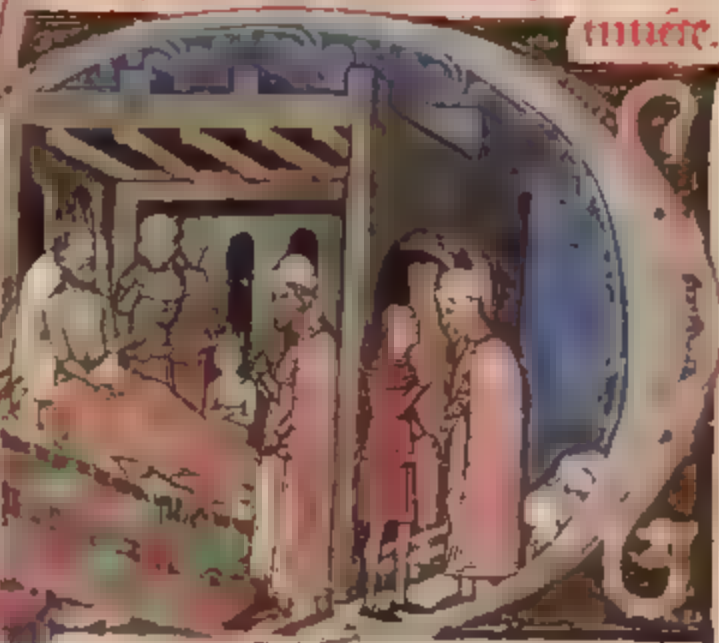
Sequenti uero anno cesa
cum magna multitudine bel
latorum ob easdem causas e
uenit in hungaria uir fortis
uox zala & elice. S; & naue
uictualis oneratas p danu
bulm misit in hungariam. &
pfectus eis epim gebarth
frem. Hys auditis amas ter
& dux bela. omnes acervos
segetum et tursos herbarum
igne combusserunt. Hicitor
q; cum uniuersis animalib
eorum de pib; plis p quas
cesar erat transiurus procul
abdiuerunt. Cumq; cesar in
transisset ad hungariam. & uenisset
in regiones combustas. ne
q; militibus suis inuenire po
tuit uictualia nec equis. & ne
sciebat ubi naues eius essent.
nullumq; subsidium ex eis
poterat hie. Transiens autē
siluas appropinquauit montib;
Gozobor omnium uictualium
penuia laboras. Interea autē
Gebarth episcopus uenit i geraniū
& mites eplam ad hericu ce

sarem suscitabatur ab eo ubi
diceret ipsum expectare. Is at
qui ferebat litteram. eo sic uo
lente captus ē a latunculis
andree regis et ad eum duct.
Cumq; nicolao episcopo in pante
tenorem litterarum pcepissent.
rescripsit episcopo gebarth lit
teras quas p quenda hospite
eidem miserunt. Ille autē si
mulans se a cesare missum
obtulit litteras gebarth episcopo
talia continentes. Nouis op
tine gebarth episcopus qd magna
& ardua negotia nostra ipem
nos ab hungaria i teutonia
ire compellunt. nam munici
ni impium non hostiliter
occupant. Ergo age festina.
& destructis nauibus quācūq;
poteris nob; celeritate occur
ras. Nec enim tibi tutū ē am
plius in hungaria cōmorari.
Hys itaq; cognitis gebarth
episcopus festinanter fugit in teu
toniam. Cesar igitur spe sus
tentionis. quam a nauibus
expectabat. frustratus ad mo
tem incepit egere. Similiter
& uniuersus exercitus eius cū
equis & subuectorib; misabi
liter fame peribat. In fr
etiam hungari & bissem sin

gulis noctibus acriter eos infestabant concitis sagittis eos interficiendo et fines circundantes inter pampuliones eorum quia plures aliqua servicia facientes rapiebant. Pro timore autem umbra sagittarum quibus teutonici compluebantur et consumebantur. fodiebant sibi tiam, et dñi isrlis clipeis. etiam vivum cum mortui iacebant in sepulchris. Nam sepulchrum quod mortuus fodiebatur. vivus iacebat ideo dñi nocte. et quod vivo fodiebatur pro nocte. mortuus sibi uidebatur dñi die. Cesar ergo videns eorum et tantis periculis se esse plerumque misit ad andream regem et belam ducem rogans ipse pacis firmitatem. Dicebat enim. quod si esset andreas secum ei ut preberet ad revertendum. et civitatem suam fame oppresso subsidia vite largiretur. ipse nunquam andree regi et successoribus eius inimicaretur. et nunquam animo regem hungarorum dictis vel fratribus aut consilio ledere attemptaret. Sed etiam si quis de successoribus suis ad rebellandum hungariam annuam moveret. indignatione omnipotentis dei incurreret. et perpetuo eius anathemati subiaceret.

Filiam quoque suam sophiam nomine. salomoni filio regis andree daret in uxorem. quia primus filio regis fianat cum marito dedit sacramentum propter ipse pacis fœdera firmitus corroboranda. Ipsi autem omnia fideliter suamvisiurandi religione interposita confirmabat. Rex itaque andreas. et dux belam magis amatores pacis quam discordie seminatores esse volentes pacem cum cesare composuerunt. Cesar autem in propria persona sua iurando confirmavit omnia que duxerat fidei factum. Tunc rex andreas solita regum hungarum largitate utendo. misit cesari quinquaginta corpora in mensuram usonum. et duo milia larcorum nulle taurorum ingressus. Nec panibus autem plusquam secum ferre poterant. Oves quoque et boves seu pecudes pascuales et vini copiam superfluentem. Plurimum etiam teutonicorum de immoderata ciborum gestione et potus ingurgitatione capulati et infusi mortui sunt. Residui vero a faucibus mortis misere hungarorum libertati. relictis tentoriis et clipeis. et universis suppellectilibus suis abiectis. ad continentem cursu intentionem redire

perueniunt. quod nec retro p[er]spice-
rent. Ex hoc autem euentu loc-
us ille unde teutonici cum turpiter
de decorati. ab ictis clipeis fuge-
runt. usq[ue] hodie wertheshege nu-
cupatur. *De coronacione salomo-
nis patre suo andrea rege adiuu-*
ante.

Ostendam autem cesar h[er]mannus
cum tanto dedecore fugit in tra-
siam de vngaria rex andreas nut-
rens ad eum legatos petiuit ab
eo. ut sophiam filiam suam salo-
moni filio suo matrimonio co-
pulandam ut promiserat con-
cederet. Cesar autem quem ad-
modum iururando p[ro]miserat
fideliter compleuit. Regalibus
itaq[ue] nuptiis iuxta fluminem
danubia celebratis et ferenibus
pactis firmiter roboratis. cesar
q[ue] rex cum gaudio suus recessit.
At rex andreas post h[uius]mo-
di

inparalissim[us] et tam nivali q[uam]
estivali tempore sup[er] trabam fere-
batur. post mortem itaq[ue] sci
regis stephani. transacti sunt
anni vnderim. menses q[uatuor].
usq[ue] ad annum p[ri]mum ip[s]ius
andree regis. Interea n[on] p[er]mis-
sit teutonici vel uertus venetis
p[ri]mo et sc[condo] regnauit annis
quinq[ue] et dimidio. Abi uero
regnauit annis tribus. *Quia*
uero carnalis amor et consag-
uinitatis affectio solet ip[s]e con-
uenientem. uicit amor filialis
in andrea rege iusticia[m] et rupto
fede sue p[ro]missionis. q[uod] in re-
gibus esse non deberet. filium suum
salomonem infantulum adhuc
quinq[ue] annorum sup[er] tota hu-
garum anno imp[er]ii sui duode-
cimo confectus senio in regem fe-
cit inungi et coronari. Simula-
bat enim quod p[ro]p[ri]etate reg-
ni hoc faceret. quia imp[er]ator fi-
liam suam filio suo salomoni
n[on] dedisset si non eum coronaret.

Cum autem in coronacione
salomonis canerent. esto d[omi]n[us]
fratrum tuorum: et hoc p[ro]p[ter]
p[re]sentem belic[um] duci innotuisset
q[uod] salomon infans sibi do-
minus constitueret. graui[ter] e[st]
indignatus. *Diuit[er] alii q[uod]*

bela dux et filius eius. Geytha. s.
et laodiceo omnibusque regni opti
mibus consensibus. Salomō
iunioris et iunioris postmodū
seu iunioris de facie istigati
bus oculis et inter eos. Suur
ratorum enim quales nris tēpi
bus complacent. Japue suggerē
bant regi nō posse regnare sa
lomōnem. nisi fr̄ suo bela ex
tincto. Ababa nō p̄t dūc belē
psuadebant. q̄ tempus oportu
mum est regnum accipere.
dūc salomō puerulus est. et
p̄t eius senio confectus ac na
litudinarius p̄uenit utaq̄ i
ter et dux in partem. Rex autē
cognoscebat q̄ filius suus abs
q̄ uoluntate dūcis post obitū
suū regnare nō poss. uocauit
ad consiliū suū duos fide
les suos. cum quibus consiliū
inquit dūcis. Volo arripere
dūcem et in arborē interrogare.
si uult h̄c coronam et dūcatū.
fentq̄ rex et coronam et dūcatū
se sup̄ tubum statuit. et gladi
um iuxta qui dūcatū dūgat
si dūcatū dūc cum boni pat
h̄c uoluerit h̄c. Si nō coronā
statim uos duo principes sur
gite et coram gladio dūc belā
accollate. et dūc p̄uenit se fr̄m.

Cum autem h̄c consiliū inuit.
coince pactum nicolaus te
nens hostium palliē et foci
h̄c omnia auerunt. Cumq̄ or
tem ad regem uocasset. et i hostio
inuit. dūc dūcatū dūc can
sam p̄uenit. et dūc optas
accipere gladiū et plus dicere nō
potuit. Cum autē dūc inui
uit iuxta coronam et dūc cum
gladio ante regem et mirabat̄
statimq̄ cum sedis iuxta
se leuauit et m̄. sedis dūc.
Dūc ego coronam filii mei.
non tamen causa cupiditatis.
s. p̄uione regni que ad dūc
fieri. s. ab iuratore facta fuerit.
Et in uoluntate lib̄m habetis.
Si uis regnum accipe coronam si
dūc. cum accipe gladiū. Et h̄c
alios conuocatis filio suo. s. coro
na cum uoluntate tua ē. Statim
dūc cognouit et iuxta nicolaū coi
tis. et dūc. habeat filius meus
coronam qui unctus ē. et da m̄
dūcatum. Statimq̄ gladiū ac
cepit. Rex itaq̄ inuitauit se
ad pedes eius. qd̄ nō fr̄m est.
Putabat enim de eadē simplici
tate dūc coronā filio suo si
cut sibi leuente dūcat. s. dūc
p̄uione h̄c fecerit. Et iuxta
similis suggestionibus malor

heimunū rex et dux discordauit.
Dux autem erat sicut sagacissim⁹
dux sibi abiniciens regis. cū
familia sua fecisset in polo
nam ad seerum suum. Quod
audiens rex andreas. timēs illi⁹
machinamenta filium suū salo
monem transmisit ad in pacatē
seerum suum. Secuti sūt autē cū
plurimum pumate hungarū
terea dux bela omnem muniam
quā in ei sūt suis rex andreas in
tulit. notificauit socro suo
duci polonie. Dux autē polonē
adunans ē ei fidē et efficaciē.
Dux itaq; bela tribus agminibus
socii sui munitis reuersas ē
in hungariam. Rex autē iaceat
p̄nosens cum cum exercitu in
trasse in hungariam. ab impato
re reuconicorum duos duces
uidehac willibram apoth iaur
illum suum fecit adduci. Ducē
quoq; bohemoz qui cōsangu
nitate erat adhibat. merite
conuenit. et confababatur in mul
titudine cōuictor. Hungares
autem non milites habebat.
Quam plura enim salomo
nem filium suum secuti fuerāt
et ex his qui integre remanē
runt plures ab dūce bela in
confluxerunt. Nunciam⁹ ē

bela duci qd rex andreas manū
habere multitudinē conduce
reum. elegitq; in agna non i
bello. quam sine pugna ab ex
ercitu regis declinare. Tūc in
tripians concitatum dū et tr
citum sup andream uge iūsus
triam. vellelmus uero apoth
duces theutonicoz furore con
citem cum agminibus suis fel
timenter t̄siam treacheret.
et commisso p̄clis abutians
ut fortiter ē pugnatum. sed
adiuuante deo dux bela uictis
nam obtinuit. fecit omnibus
autonibus ibidem interfectis
et duobus eorum comp̄ensis.
Porro hungari qui erant ap̄
regem andream uidentes uictor
em fecisse dūcem belā dimul
to uge andrea iūsi s̄ ad dūcem
belā. Rex autem andreas fugit
iūsus reuconiam. s̄ euadē non
potuit. Capas ē enim ad por
tas reucon et negligentē dūcē
in hūa bocon. ad quatin sua
que dūcer sūt mortuus ē.
Reginus ē autem innoāstio
s̄ eorum confessens. qd iūc
et alium rationem uita
iūsum iūsum. s̄ qd dux bo
hemorum capus ē. et sū situ
duos deu excolitus. vellel

mus uo et poth duos adduci
sunt ad belam ducem qui eos
liberos abire permisit. **Uir belam**
felicitate coronatur in regem.

Uir igitur belam uocatus benyn
uictor cum triumpho uenit
in ciuitatem albam ibique re
gali ornatu inuincitibus
cum epis felicitate coronatus.
Tenuit autem regnum pacifi
ce sine molestacione hostium et
quesiuit bona genti sue. Inter
cetera siquidem penicie sue ar
gumenta fecit fabricari num
mos magne monete et puris
simo argento. et paucum utrius
uenalium secundum terrarum
quantitatem in sic moderam
ne discrette rationis cesserunt.
Non enim premebat micato
res et nummularios potest

tabilem auaricie uoraginem
a simplicibus et rusticis superflui
lucrum congregare. hoc et est causa
que maxime solet populum
paupertatis et inopie piculis ob
uoluerit. sed statutum pauperum un
quisque uendebat et emebat sine
iniuria et circumuentione. Iste
etenim omnia fora die sabbata
constant pueniendo et emendo.
Grauiosque misit currere p
districum regni sui. Argenteos
etiam denarios ut superscriptum est
audere fecit. quoniam quadragin
ta byzantius census erat. unde
et nunc denarii numero quadraginta
aurum appellatur. non quod sit au
rum sed quod tot denarii byzantii
ualere illo tempe uidebantur.
Omnibus enim diebus uite sue in
tota hungaria non est mutata
moneta. **C**onulta etiam alia fe
cit sempiterna digna memoria.
Omnium enim qui secuti fue
rant salomonem regem uxores
et filios et omnia que habebant.
integra et uicta fecit custodiri.
ut ad eum sponte reuerterentur.
bonis suis in paceogerent. unde
plurimi illi facti fideles redierunt.

Aliquantis hanc etiam pietatis
omnes hungarorum a subito ser
uicio relaxans eis consuecas

prisiones et antiquas exactiones.
Quapropter Hungaria quampluri-
mum locupletata super omnes
circumiacentes regiones cap-
tiviliter viventes eas diuitis
et gloria. Tunc in ea pauperes locu-
pletabantur. et diuites gloriabantur.
Tandem etiam rex clementissi-
mus pro tota Hungaria pcon-
tuit de singulis nullis vocaretur
duo seniores familiam hunc
ad regis consilium. Quo audio
non tantum hi qui vocati fue-
rant. sed etiam omnes iusti et
iunum universa plebs Hungarie
venierunt ad regem in alba. Rex
autem et epi cunctique proceres
videntes immensam multitudinem
timuerunt. ne forte invenerit eos
et intermites civitate obstru-
erunt eam. Plebs autem constitit
sibi propositos quibus speraverat ex-
cistum de lignis ante abhominem
posset ire et audire preposi-
ti iure miserant ad regem et ad
proceres nuntios dicentes Con-
cedite nobis ritum patrum nostrum
paganismo vivere. episcopos lapida-
re presbiteros excommunicare. cle-
ricos strangulare. demones
suspendere ecclesias destruere. cam-
panas confringere. Iste au-
tem constitutus est rex et pauci

inducias dierum tunc ad de-
liberandum super negotio. Intin-
tore prepositi plebi meminerunt
suggerere rationes. predicabant
nephanda crimina contra fidem.
Plebs autem tota congratulatur
affirmabat. fiat fiat. Cum autem
tertia die responsum expectaret.
milites armati ex precepto regis
invenerunt super eos. et aliquos ex
eis obtinuerunt. propositosque
eorum ab altis precipitibus con-
triverunt. reliquos autem ligato-
rum verbis flagellaverunt.
Et sic occidendo ligando flagel-
lando seditionem eorum milite-
rum edomaverunt. Postquam enim
fuit rex super his convenerit hi
ganam ad ripam. bis ad paganorum
est. Semel tempore regis hunc.
Secundo tempore regis belc. Sicut
nunc scriptum est. **P**ullimus
autem rex belc completo regni
huius anno tertio. in decem paga-
ni alio die conveniente solo. consti-
tus corpore intermedicabile cepit
egrotare. Duraveruntque cum semi-
natum ad rivulum hunc. quidam
quidam regni hunc. effluunt et ibi
magnam aetate servitum est.
autem inter multos in salutem
quod ipse constiterit in loco quod de-
signavit. Hic enim belc erat

calius et in colore beunus, ipse
 et suum monastium ad suam
 dispositionem zugraro appella
 uit. *De aduentu impatoris ad
 Regem salomone genero suo.*

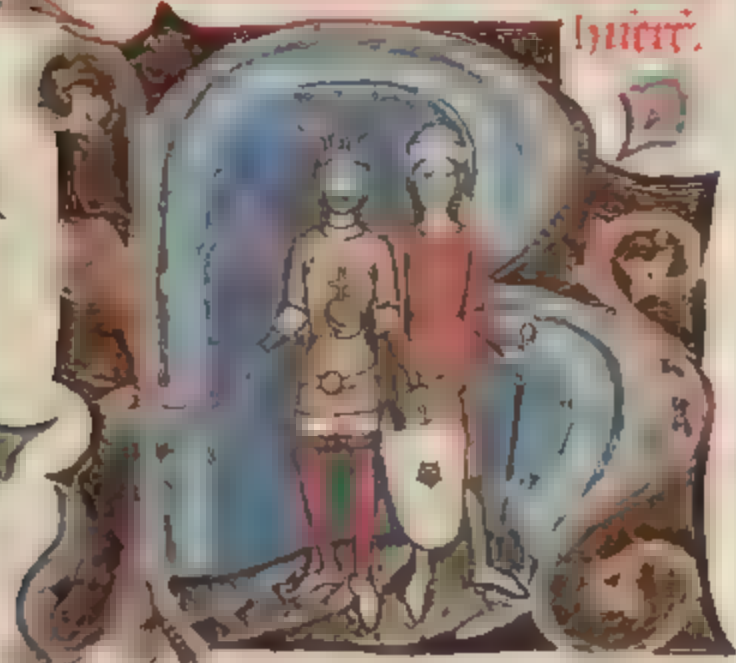
Et autem salomon audita mo
 te bele regis accessio ad secerum
 suum impatorem teutonicoz.
 rogauitque eum ut regni hun
 garie sibi restitueret. Cuius pe
 bo impator libenter acquieuit.
 et cum illo nobili romane ar
 tis crentu et illustri cetui ipse
 gle salomonem in ungariam
 reduxit. In eam greysa filius
 regis bele sicut erat prudens
 et circumspexius cum duobus
 fratribus suis adulescentibus.
 Assumpsit se seorsum impes
 polonie. Non enim poterat

impetum salomonis et cento
 nicorum tunc sustinere. Rer
 itaque salomon cum impatore
 sine difficultate intrauit ihu
 gariam rege orbatam. et secut
 uenit in ciuitate regiam alba.
 ibique ab omni clero et populo
 totius hungarie honorificentis
 sine susceptus est. Consecratus
 est autem impator adnuersu
 cetum hungarie p genio suo
 rege salomone. patetque inter eos
 reformatam iustitiam et reli
 gione interposita confirmant.
 Regem autem salomonem in primo
 folio gle coronatum cum assensu
 et clamore totius hungarie
 fecere fecit. Ipse uero impator
 diuites gaza hungarie a rege sa
 lomone largissime remuneratu
 prospere rediit ad patria. Statim
 autem ut impator discessit gre
 ys illinc quo se caute conuener
 in hungariam accessit. Rer at
 salomon tanquam nouus. et
 necdum in regno roborat. time
 ne forte 6erla cum exercitu po
 lonico sup eum irrueret. pau
 lisp recessit ad suos. et in castro
 musum munitissis tuta sta
 one resedit. Porro epi et alij ui
 ri religiosi instanter satagunt
 inter eos pacem componere. et uic

autem dñus epis dñitius
 ammonicionib; et aulicib; al
 leuacionib; suis iungant an
 nimu gersē ducis. ut salomoi
 quamuis iuniori regni cū pa
 ce rediret. et ipē ducatu quem
 p̄ eius prius habuerat pacific
 teneret. Cuius salubrib; p̄sua
 sionib; Gersa deposito rancore
 paruit. In festo autem scōrum
 fabiani et sebastiani mēn̄ rex
 salomon et Gersa dux corā hū
 gana in uenit pacem firmaue
 runt. Deinde festum domice
 resurrectionis ambo simul cū
 plena curia quinq; eccl̄is cele
 brauerunt. ubi rex salomō ip̄o
 die pasce. assistentib; regi pro
 cibus p̄ manus gersē dñis ho
 norabiliter ē coronatus. et i re
 giam bñ p̄m̄ p̄ncipis aplōr
 basilicam ad audiendā missā
 gl̄se rediens uniuersa ergo
 congregatio hūgarorū uiden
 tes pacem regis et dñis. et mu
 tuam inter eos dilectōnē. Lau
 dauēno dñm pacis amato
 rem et frā ē lenia maḡ i p̄lo.
 Dece autē secuta p̄noshum
 hūgarū discordie et turbacōis
 p̄t. et Totam enim eccl̄ā
 et omnia pallata eccl̄a
 et cōficia et appendicia. re

pentina flāma cōsumit. et
 uniuersa uastante incendio
 conueniunt. Accepit autē oīs
 timor p̄nima concussione
 flammarum strōnū. et terri
 bili furore campanarū et tur
 rib; tuentium. nec sciebat q̄s
 q̄ quo se diuerteret. Per et dur
 uehementi stupore attoniti. et
 suspitione mali doli p̄tenti.
 quantoctius indūsa se trans
 tulerunt. Oportet autē facto
 p̄fides nuncios et militate
 trum cognouit. q̄ nichil
 mali erunt p̄tē p̄niosa
 fraude fuerat circogitātū. sed
 forte inopinatum euenerat
 incendium. Rex et dur cū bo
 na pace iterum conueniunt.
 Misit itaq; rex salomonis et
 dalmacie. qui sororus Gersē
 erat. nuncios ad regē salomo
 nem et ducem Gersam. et roga
 uit eos. ut propria p̄sona cor
 contra aduersarios suos. sc̄. ca
 rancinos ip̄m adiuuarent.
 qui tunc marchiam dalmacie
 occupauerat. Rex igitur et dur
 collecto exercitu ueniunt i dal
 maciam. et ablata sibi resti
 tuerunt integre. Regi duciq;
 dona regalia ac p̄nosa palla
 ria. aurum et argentū multū

Alba. donauit. In reuisione autē cor
Acha palatinus rogauit regē
q̄ dūcem ut inconstitūōne mo
nasterii sui quod in honore sci
iacobi edificauerat in helyz. i
terecina. quod et factum ē. *Qd̄
er salomon et dauid liberos non
huerunt.*

Er autem salomon et dauid :
frater eius liberos numquam
huerunt. et impiis sem̄ regis
anace defecit. Qd̄ id̄ diuinit̄
factum ē credimus. q̄ quādo
andreas primo in hungariam
reuersus ē cum leuente fr̄e suo
ppter hoc quod ip̄e regnum pos
set optinere. p̄misit vatam. p
phanum. et alios pessimos. sc̄z
gerardum et multos ip̄ianos
interficere. Dux autē gersa ge
nuit colomanum et almu ac
filias. viguit autem trāquilla
pax inter regem et dūcē ceter

annos ccccxxm. In cān autē
bohemi supbia inflati irrupe
runt uersus urbem t̄renchen
et magnam p̄dam hominū
et ceterorum animalū capu
tes abduperunt. Rex autē et
dux p̄ magna iniuria hoc repu
tantes. cum suis exercitibz bo
hemiam inuasit. Et bohe
mis ad conflictum uenire nō
audentibz. hungari fere totaz
bohemiā igne ac gladio uas
tauerunt. Ibi bator opus orar
tini filius. quendā bohemi
instar gygante magnitudis
corpus habēte i certamine siglā
uulsi. p̄stuit. p̄p̄ q̄ mēdiale sc̄z
sp̄ p̄modū apud regē et oēs opa
mates hungarie glōsus emicuit.
Rex itaq̄ et dux iuriā suā sup
bohemos grauē iudicātes cū
maxima p̄da captiuoz bohēo
rum i bugaria gaudētes s̄ uulsi.
Deuastauit cum hungariam.

Ost h̄ autem pagani Cum a su-
piori pte porte menses ruptis in-
dignibz irrupunt in hungaria
totamq; p̄uinciam r̄ye usq;
ciuitatem Bylve crudelit̄ dep̄-
dantes. infinitam multitud̄ez
uirorum ac mulierum. cete-
rorumq; animalum secum
trahentes p̄ amnem lapus et
fluenta zomus inopinabil̄
transcuntes remeabāt. Rex
igitur salomon et dux Gersa cum
finit̄ suo Ladulao collecto exer-
citu festinantissime acceleraue-
runt p̄ portam menses trāscuntes
priusquam cum montes tran-
scenderent in urbem Dobuka
pene p̄ totam septimanā ubi
aduentum paganor̄ expecta-
runt. Quidam autē d̄specula

toribz nomine fantisla q̄ erat
d̄ nouo castro certificauit regē
et duces in quanta f̄t. qd̄ exer-
citus eunorum appropinquaret.
Rex autem et duces cū exercitu
equitauerunt illuc usq; p̄atē
et in nocte illa d̄scēdēt p̄te eunor̄.
Surgentes autē summo dilu-
culo certa fena. omnes eu cha-
ristie communionē seip̄os mu-
nuerunt. et ordinatis agmibz
suis ad confligendū cont̄ pa-
ganos pr̄erunt. Qd̄ cū ui-
diss; princeps milicie pagano-
rum nomine Osul. qui fuit
seruens Byule duxis eunor̄.
sicut erat plurimum inflatus
supbia. ac nimium dese p̄su-
mens. inquit suis vadit̄ uue-
nes sup̄ in hermes hungaros. et
cum eis ludi simile bellū con-
mittant. Nullos enim crede-
bat eē qui cum eis congregari
auderet. pr̄cedentes autē pa-
gani contra hungaros uidēt
terribilia eorum agmina. et p̄
prope renuntiauerūt Osul
principi suo. Qui coordinato
conducto exercitu eunorum
festinanter collegit se ilupali
um montis altissimi. putās
hoc sibi fieri p̄ maximo tuta-
mento. Est enim ascensio s̄

synch 5

uissimus montis illius q̄ ab incolis uocatur kvriclers. Cōgregatus ē autē uniuersus cētus hungarorum ad radicem montis eiusdē. Milites enī regis salomonis omīs p̄tergestabant uexilla sua frā de synone. pagani autē ī caecumque montis iam collocati fuerant. ex quibz fortiores et audaciores sagittarii descenderunt in uicium duci montis. ut hungaros ab ascensu montis procul arceret. Ceperunt itaqz ī pestuosis r̄ibz densissimum sagittarū iturmas legionum regis q̄ duas descendere. Quidam autē ī celsi milites hungaroz irruerūt sup illos sagittarios. q̄ quamplures ex eis in latere eiusdē montis occiderunt. q̄ ualde et pauci equos suos arcubz suis uerberando urgentes iux ad socios suos ascendere potuerūt. Rer autem salomon acerime animositatis audacia fremebundus p̄ grauissimū ascensū cum agmine suo quasi reptādo ad paganos ascendit. q̄ sup eum densissimos sagittarum ymbres effundebant. Qui et versa sicut erat semp p̄uidus.

p̄ leuiorem ascensum ascendēs sagittis irruit sup cunos. Cui frater ladulaus quatuor fortissimis paganorū p̄mo īpetu interfecit. et a quinto eorū sagitta grauius ē uulnatus. eodem mor ibidē interfecit. postmodum diuina misicōne auulnere illo cito ē sanatus. pagani ergo a ualissima moris illatione ab hungaris coartati miserabiliter fugiebāt. Qs hungari celerius p̄sequētes acutissimos gladios suos et sitibundos ī sanguinibz cunorum inebriauerūt. Capita ī quippe cumanoz nouē r̄asa tamquam cucurbitas ad matritatem nodum bñ p̄uocata gladiozū ictibz distidit. **V**idit tēqz beatissimus ladulaus dux unum paganorū. qui sup dorsum equi sui ducebat unā puellam hungaram speciosā. Sanctus ergo dux ladulaus. et putans illam ēē filiā ep̄i wata diensis. Et quamuis cēt gūcū uulneratus. tamē illum celerime p̄secutus ē sup equū illuz quē zug nominabat. Cū autē attingeret ut eum lanceret. minime poterat. qz nec celerius curabat. nec equus il

59

lus aliquantulum remanebat
 s; quasi brachium hominis erat
 inter lanceam et dorsum cum
 Clamante itaq; sēs dñe lads.
 adpuellam et dñe. Sorez spero
 sa accipe cunum in angulo. q
 iacta te in terram. qd et fec. Cūq;
 beatus Ladislaus dñe pcul u
 lum lanceas; intentā iactem
 uoluit eum interficere. Quē;
 puella ualō rogauit. ne eū in
 terficere s; ut dimitteret. **¶** In
 m hoc notatur qd fids imulci
 b; nō sit. quia forte amore stu
 pri illum liberare uoluit. Sēs
 autem dñe dñi cum eo luctan
 do. q absiso nemo illum inter
 fecit. S; illa filia epī non fuit.
 Fer igitur et glōsi duces fere
 omnib; paganus interfectis.
 et omnib; tñis a captiuita
 te liberatis. una cum felia
 et uibola totius hungariē cum
 triumpho uictorie gaudentes
 redierunt. facta ē igit; leticia
 magna in tota hungaria. et
 in ymnis et confessionib; te
 nedicebant dñm qui dedit ei
 uictoriam. **De aduentu Bis
 senonum in hungariam.**

actum ē autem tertio anno
 post aduentum eunor. Bisse
 ni p. albam bulgarum uenie
 tes transierunt flumē za
 ua in campum buzias. q nō
 modicam gentem captiuor
 et p. annu diripiētes i suā t
 am abduxerunt. Rer. aut; q
 dñe imposuerit crimē tradi
 onis albe bulgarie. eoq; pa
 ce dñuata uoluntate pmi
 siss; latrunculos bellos dep
 dari hungariam. Collectis
 itaq; exercitib; conuenerūt
 in zalankenen. ubi consilio d
 liberrimos dñerunt. albam
 tradicem obsidi oportere q
 expugnari. Inde castra
 mouentes descendunt cēa flu

men zana in directo flando fer-
nat. Erat autem edictum a re-
ge et dux. ut uniuersus crederet.
hungarorum quantoties tñ
fret flumini zanam i bulga-
nam. Greci autem et bulgan-
nauigantes in celonibus suis p-
ingenia sufflabant ignes sul-
phureos in naues hungaror-
um et in ipsis aquis iecabant.
Vici sunt autem ignium gre-
ci ab ungariis p-multitudine na-
uium quibus flumen opuerat.
fugientibus autem grecis ac
bulganis. transierunt hungari
et terminas bulgarorum occupa-
uerunt. **R**ex autem et dux sa-
fena transierunt zanam. et ma-
gis ordinauerunt acies suas et
plenis manipulis suis uniu-
saliter p-tinuas suas in scis
unibonibus obsederunt ciuita-
tem. Greca igitur et bulgai timi-
tes ex obsidione periculum sibi
imminere. rogauerunt bulgaros
per clamoratos nuncios ut
sine paore uenerunt in adiu-
torum ipsorum. eo qd nec rex
nec dux ciuitatem eorum obsedis-
set. s. tantum comis vid cum
Bachnensibus militibus eos in-
uasiss. Bessi ergo fraudulen-
tibus iis eorum sequuti. festina-

uerunt in adiutorium ipsorum. et
cupidine prece allecti quam
de comite viderent se habant
se hunc precipites intruerunt sup-
agmina supromensium. quo-
rum rector erat comes Jan no-
mine. Hic autem insultus
bessorum uniuersum et fortiter cum
supromensibus superauit. pluri-
mus eorum ibidem in ore gla-
di p-stinas. reliquos autem eorum
in captiuitate subactis. Prin-
ceps bessenorum nomine Ka-
zar cum paucissimis fugiendo
manus hungarorum uir euasit.
Rex igitur et dux eide militi iam
munera regalia condignas q-
dantes liberalitate contulerunt.
eorum ipse multa milia bessenorum
tamquam lapis limpidissimi
uasa fictilia contriuss. p-ter
rex et dux cum exercitu suo de-
gentacul capita leuasset. Regi
autem et ducibus Geysa et Lad-
laro sup ripem que eide ciuita-
ti prima e residentibus cepunt
hungari p-terre captos bisse-
nos. et capita interfectorum et e-
quos et suplectilia que i-
fena a mane usq ad uelina-
tionem mendici plene p-terre
non potuerunt. Hoc autem
factum e ut greca et bulga-

na q̄ obsidebantur. uidentes his
senos in quibus spabant cā eni
dūter ab hungariis obtruncatos
timerent et semetipsos cum ci
uitate regi et ducibus contradicere.

Porro rex et duces ad erug
nandam ciuitate conuenientes
loca. p̄spicientes. preceperunt ear
penitus. ut ibi turres ligneas
octo altitudinem murorū dup
lo superantes fabricarent. uic
milites in medio ciuitatis
lapides et sagittas sup hoies
iacularent. Inter turres uero
tonitrua tormenta ad destruē
dum muros erexerunt. Logo
etiam plures ad defendēdos
introitus turrium ceteraq̄ i
strumenta bellica cōposuerūt.
In quibusdam itaq̄ locis des
truerunt muros eius usq̄
ad fundamentum. s̄z ciuitate
cape non poterat. quia cā i
trifidus fortissimi bellatores
defendebat. Obsiderunt itaq̄
ciuitatem duobus mēibz i fra
quos sepius egressi sunt cū sa
ratenis de ciuitate egredientibz
et ceteris alios occiderūt. alios
autem fugauerunt. Post h̄
tres sarraceni fortissimi et au
daciissimi de urbe p̄siluit iacu
lis lanceis et sagittis duram

plagam hungaris p̄tinātes.
Salomon autem balistarius
regis. unum illorum ictu ba
liste fulminauit. cuius cada
uer hungari nitebatur rape.
focu uero eius op̄ditas acut
dimicantes defendit. Per aut
et dux uidentes eorū conflictu
circumstantibus aut militi
bus. Tunc sanguis et cor matha
beorum effervescebat in milibus
qui defendebant hungaros ab
his sarracenis p̄municōne
artis audacter pugnantibus
ut hungari cadauer sarraceni
raperent. **H**oc audito obs
georgius. et boni milites bel
licosi. conitato impetu imo
dum fulguris irruerūt sup
illos. Quos quā obus nūm
um audacter p̄sequēs usq̄
ad urbē portas fugauit. pug
natōres iactabat lapides et
sagittas de pugnatil ciuita
tis. Obus tamen sine lesione
reducit. Interea autē georgius
et boni exortati sunt hungaros
qui corpus sarraceni rapie
runt. et iniquitudoie proie
cerunt. In tertio uō mēse
obsidionis quedam puella
hungarica olim illuc p̄cap
tuitatem abducta. in quāta

fla cuius succendit. flabā
autem subfolanus uehementi
sime cunctaq; edificia occupa
uerunt incendia. Creuitis
itaq; hungarorū inuit i ciui
tatem ea pte qua mura eius
p tormentis iam cornicant.
q grecos saracenos atq; bi
ganos crudeliter trucidauit.
Qui autem residui fuerant
cum Nicota duce eorū fugie
runt in arcem. Hungari ego
capta ciuitate sequēti die p
quam ignis resedat. uidētes
serotes grecorū discētes tulerū
crūd auium multum q; i gē
tim. lapides p̄ciosos gēmas
q; p̄luadas. et thesaurum fe
re inestimabile. In cuius pti
tione orta ē discordia int̄ regē
q; ducem. Nullusq; fuit ex hū
gatis qui ibi locupletatus n̄
fuisse. **P**orro in arce iclusi
rogauerunt regē q; duces. si ei
uitam et libertatē donarent.
arcem et uniuersa sibi uendica
rent. Quamib; itaq; regē q; du
cum infidi pignus extensis
quos eos amplius nō ledērent
omnes qui in arce erant de
scenderunt. De dux Nicota pō
tans argenteari pecuniam sū
lime gentilis di semp uigis

arane cum magna multitudine
populi ueniens impotestate duas
beyse se contulit. Sacebat enim
geylam ducem duorum cō. et
captiuos seu afflictos inie in
seruis refoverentem. Ad ma
nus autem regis salomonis
pauci uenerunt. quia nouit
ipm et austrum et pessimis
consiliis vxo comitis in omib;
asultantem. Qui vxo cō et ho
minib; detestabil erat. Cūq;
uidisset rex plures ad ducē ex il
lis confugisse. paucos autē ad
se plurimum indignatus est.
Cum autem reuēssē cō the
sauro inestimabili. uenerunt
inuillam buxas impōni vxo.
volebatq; diuidere thesauri
et captiuos et illos etiā q; ad
fidem illorum dē castro uene
rant. **Q**uorū autem regi ih̄
contrarietēs. diuidere non po
tuerunt. Hec ergo causa fuit
maior q; seminatium discordie
inter eos. Sz cū thesauri diui
derent. rex cum consilio vxo q;
frank ep̄i et Radoan filii Gu
gar et illa gentis vxo i quatiō
pces diuisit. Et quartā ptem
duci dētrib; ptrib; unam h̄et.
ut omnib; militib; scdant dē
vxo. tertiam autem illa. vno

Dux ualde molestatus ē. **Disco**
dia regis et ducum. Annua

Atterea impater grecor auditi
liberalitate ducis geysse. misit
ad eum nuncios adfirmantia
pacem et amicitiam. Dux ad
remisit ei omnes captiuos et
omnes qui ab arte descendat.
Ad regem autem salomonem
rex nequaquam misit greconi.
Unde rex salomon sup gersas
ducem magis inuidie fauendo
ac magis exarsit. Comes et
iam vno pueratiter instigabat
regem. ut ducem gersā expel
leret. et ducatum eius sibi de
ui posset uendicare. Et hoc
facile fieri dicebat. eo qd rex
multo plures milites. qm dux

habet. Nec hoc differendum. s;
magis accelerandum eē sug
gerbat. Seducebatq; regem
hec pūbio. Quod sicut duo
gladij acuti in eadem uagina
contineri non possent. sic nec
uos in eodem regno conregnare
potestis. **¶** Rex ergo ueneno
sis ubi comas vno tragefact
odium et rancore concepit. et
Emde itaq; querbat oportu
nitatem aut capiendi ducē
gersam pūsidias aut bellan
di. Dissimulabat tam rex et
simulata amicitia. dimisit du
cem abire in ducatum. **De**
concordia eorumdem. 2. 2. 2.

Ost itaq; misit rex ad ducem
ducem ut ambo simul ad regē
uenirent. et cum exercitu sup

Nys castam gæcorum pñā
scerunt. Per enim dolose in
tenēbat eos pñā, ut si ambos
impreuissos capere possit. dæcō
scimus fuiss. **D**uces aut
insidias regis percipientes sibi
caute consulunt. Ladylaus
cum medietate exercitus ipi
bō Nyr remansit. Geyla uō
cum rege pfectus ē. nec ausi
sunt quicquam molestie ei
inferre. quia Ladylaus in
manu ualida frātē ultores
fore non dubitabant. **I**n
terea uir de Hys. multam in
auro et argento et pñā et
pallus regi et duci habundā
ter obtulerunt. Deindē reue
rentes ab urbe beue rex et
dux abinuiem sunt diuisi.
Ladylaus autem consilio et
frātē suū de ciuitate brhor uir
in pñā querere auxilium
amicorum suorum. ut cont
machinamēta regis sese pre
muniret. Jam enim omnib
innotuerat iniuria et discor
dia regis et ducum. post hæc
collectis exercitibz nuntius
frequenter missis tandem
rex et dux ueniunt strigoni
um. ibiqz exconduco utraqz
eorum tantum cū octo hoibz

in epōs et pñā nāinga
ueniunt in insulam ciuitati
primam ad colloquēdū. Vbi
dui semetipōs incusantes et
erubescētes. tamē roborato fe
dere pacis geysa reuert indu
cunt. **R**ex autē uenit in
albam. post hū misit ad Geylā
ducem rex. pro dō drestabilē
et ernei māsuetum. qd Geyla
fecit caute custodiri pñā
traditionis pro. Misit etiam
dux ad regem epīm waradien
sem et nequam vatha qd i rex
fecit similiter custodiri. Rex
autem de ulla opeger. uir uir
flumen rabcha in occursum
trium ducum theutonicoz.
quos iaurilium s cōt ducē
berlam expectabat. **Q**uia
uero dux nec frēm suū pñā
habebat. nec amicor auxilium.
misit vyo et ernei ad regem.
data tregua a festo scti martini.
usqz ad festum scti iohannis.
Quo audito rex misit vathā
et epīm waradiensem. pñā
eo tempe rex nactē celebravit
in loco qui dicitur geminū
castellum. Deindē uenit iurā
ubi marchat dux theutoni
corum. et vyo instigauerunt
regem ut ducē dbellaret. sug

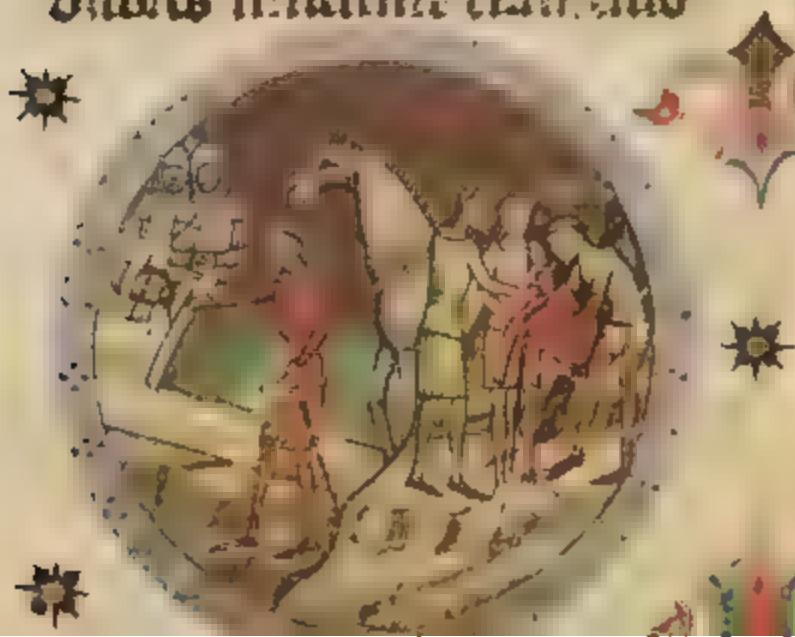
gerbat enim vno regi h^o huiusmodi. Ecce nunc facile et potes et indubitanter ducem deuincere. quia destitutus est omni auxilio et si distulis eum agredi usque addatas inducias erit spes euadendi. Cuiusque rex salomon uenisset ad iuguram et castra metatus esset super locum kestela. uenit audire uespas in monasterio sancti saluatoris. post uespas uero in monasterio vno et alii consuluerunt regi dicentes. Domine nouis quod ladislaus in rusciam uenit. et lampertus in poloniam conducere exercitum fratris eius duci Geyse. sepe consulimus tibi et nunc uenias super ducem qui uenatur in iuguram. nocturno in silentio impetum faciamus super eum. capiamus eum et oculos eius eruiamus. Et cum ladislaus et lampertus ueniunt uel exercitum secum duxerint contra nos stare non possit. Et cum hoc audierint etiam regnum irritum non audibunt. Et potestis facere quia omnes consilium suum tibi fideles sunt. Et ducatum michi dabis. et ita confirmabitur coronam tuam. **R**ex autem hoc audito. promisit se cogita-

turum usque ad matutinas. Et placuit consilium ante oculos eius. Abbas autem eiusdem loci nomine willemus latinus qui erat in abscondito loco clausus quasi dum pascens in monasterio. audiuit consilium quando factum est. Qui statim nuntium misit adducem et litteras. ut duceret eum. Cum autem nuntius adducem uenisset et erant ibi iniqui consilium et ipsius ducis traditores. petrus scilicet zounuk et bykas. Qui dixerunt. Domine dux ne timeas quoniam abbas ebriosus est. et in ebrietate sua ad nos nuntium misit. et nescit quid loquitur. Hoc autem dicebat. quod uolebant tradere ducem in manus salomonis. Dux autem nullus confidens. ibidem scilicet iuguram uenabatur. sed fratrem suum ladislaum misit in bohemiā. quia iam tunc reuersus erat de ruscia sine subsidio ut rogaret Otthonem ducem bohemos. ut ipsis in necessitate positus auxiliaretur. In eodem mane quando rex se cogitatum statuerat. cum uenisset ad matutinas abbas idem abscondit se in monasterio ut audiret

consilium eo qđ fides eāt du
a. quia filius fundatoris eccle
sue fuerit. **C**antatis igit
matrimonis cum omīs erui
sent rex et vix ibide remanse
runt et tale consilium statuerūt.
sicut vix regi facere laudave
rat. Hoc autē pōitus abba
audierat monachalē statim
dōnēs habitum et laicale in
duens. gladiumq; accingēs.
ascendit equum et venit citissi
me ad ducem quē mane dor
mientem inuenit et eritauit
eum dicens ei. fuge dux. et si
nō fugis. statim milites salo
monis ad capiēdum te appro
pinquāt. Dux uero colle
to exercitu suo. uoluit ut citis
sime iret in ptes bohemic. p
finitur suo Ladislao. S; rex ob
uiam ei ueniebat. Regebat
autem uix sic regē. sicut mgt
discipulum eratq; sibi duxit
sine omni uire subditis. Qđ
cauendum ē omnib; hoīb;
si maxime regib; Lactatq; ē
pessimo vix p fidi consilio. et
mouit exercitum sup ducem.
Dux uero cum exercitu
suo obuiant regi in kemer.
principes autē ducis vix f
ditores miserunt clamore

matrimonis ad regē dūctes. Qđ
si rex eos i dignitatib; suis te
neret. et ingratum suscipet. ipi
in bello relicto ducē ad regē
confluerent. Rex autē certifi
catur eos sup hoc p fido iura
mento et securus tūc tñsui
testiam glaciata sup ducem.

Cumq; appinquasset ad
plum. rex apud eccat filij slog
annauit se et coadunauit
agmina sua ad dimicandū.
et impetum fecit sup ducem.
ac ducem auxilio suor frau
dulenter destituit supauit.
principes autem geyse pe
trud et bybas in ipō plio ci
tibus agminibus castror uer
tenunt se ad salomonē sic ē
promiserat. **D**ux uo geysa
quamuis maxima pte erit
sui cōt destitutus. nō tamē ab
horruit vno tantū agmine
stipatus contra triginta sa
lomonis agmina. seuissim
plum committere. Tradito
res autē fugientes leuabāt ei
ptes suos insignium. qđ regi
dērent. quādamodū iudas
trahitor. qui dēbat signum.
ne milites regis eos psequer
entur. Exercitus at regis ig
natus. p ditionis signi. et in

centes agmina ducis fugē p̄se-
cutus ē ea usq; ad interemp̄-
nem. ita qđ uir paucissimū ;
et ill' traditorib; mortē euase-
runt. et unam ex eis nullus
euasiss; qui dominum suū
bñfactorē sceleratissime ē
dicunt. Omnib; autē
militib; suis p̄uētib; de-
clinauit dux a bello. tñ suū
qđ tyseiam in Cothorā et Ge-
orgium nigrum capellanū
suū ad fr̄m suū Ladzla-
um transmisse. ut quāciūq;
posset ad eum festinaret. +
Iuantam uero clericū suū
litterarū mīse ad lampē.
Cumq; Geysa equitass; usq;
paciā. obuiant fr̄i suo La-
dzlao et Otthoni duci sorō-
rio eorū cum auxilio ua-
lido uenientib;. **C**ūq; dux
Geysa uidiss; fr̄m suū Ladz-
laum p̄ nimio dolore flebat.
quia bonos et fideles suos a-
miserat. et de traditorib; con-
querbatur. Ladzlaus autē
animo fortis fr̄m suū con-
fortabat. ne flecter s; potius
omnipotentis dī clemenciar
exoraret. ut uictorē uictis sū-
uigaret. quemadmodū for-
ma bellorum ē. Per autē

et dux ante quadagesimam
pugnauerunt militem q̄ta-
fā post dominicam qua cā-
tatur. Erstuge. In hoc autē bel-
lo Opus filius mariti d' ge-
neri vecellini. miles glōsius
militem ducis nomine pe-
tam audacissimū sup equi ;
sbmitem et ceterosq; p̄cedē-
tem radianter louca et d' au-
rata galca p̄spiciū atq; ad
conflictum milites puccitē
singulā certamine superauit.
Nam de agmine salomonis
ad p̄dictum militem sol' op' >
sup giliū equū ilorica cu-
tillata euulsus in modū ful-
minis ictu lancee rupta lor-
ca petum p̄ medū cor trāssit.
In eodē autē bello tantā fra-
gem crebris ictib; gladii sui
fecit Opus. q. p̄ nimia recip-
tione ictum dextra eius
obaguerat et capulo gladii
sui adheferat. Rex autē salo-
mon et maxime theutonici
mirabamur d' potentia q' au-
dacia Opus in p̄elio. **R**ex
uictoriam potius transiit
tyseiam congelatam i thoro-
yo. et descendit in curia filii
peti. ibiq; audiuit Geysaz
obuisse Ladzlaō q' Otthoni

ducibus cum ualida multitudi-
 ne pugnatorum ad se uenien-
 tium, uis uero destituit uirge-
 bat regem huius iubi. Nouiter
 exercitum eius consecramus.
 nobiliores occidimus. timo-
 rem ei inmisimus. et nunc suos
 congregauit meliores condou-
 nauit. et eorum agmine se
 stipauit. Nichil ergo de eis de-
 bemus dubitare. quin eos in
 momento deuorabimus. Bo-
 hemicum uero agmine omnibus
 consoladibus meis acquiescentibus
 ego cum bachiensibus per manum
 mortis periculis afficiam. Erney
 autem semper pacis amator. et
 hoc audiuit flebat. quem cum sa-
 lomoni uidisset flere. dixit. Comis
 erney. uidetur michi quod tu fide-
 lis sis duci tantummodo apud
 me simulatus manes. Cui
 erney respondit. Nequaquam
 domine. sed nollem. quod cum fratribus
 tuis pugnares et ut milites
 interficerent se adinuicem.
 filius patrem uel pater filium. De-
 inde uis comiti dixit erney.
 Tu laudas domino pugna-
 re cum fratribus et diis. Quia et
 falcatores et furcantes condou-
 nasset. uide quia mille falcantes
 quod incidunt. decem milia fur-

catorum congregare non potue-
 runt. et absque deo numerare
 non ualebunt. Nobis apertum est
 per te mori. sed est melius ut
 per te uiuamus consilio. +
ER ergo mihi uis et fides
 festinauit cum exercitu suo
 et in quarta feria descendit in
 Ratus. Sed et duces beyla la-
 derlaus et otto ac totus ex-
 ercitus hungarorum qui erat
 cum eis descendunt circa va-
 ciham. sunt autem ibi magna
 silua. et nemo in ea manserat
 propter unum hemitam nomine
 wach sancte uite ex cuius nomine
 dux beyla illi ciuitati postea
 ibi constructe nomen imposuit.

Cum igitur exercitus perdis
 salomonem contra se expec-
 taret. duces quodam mane in
 equis causa consiliandi stabant
 in loco ubi modo est capella la-
 pidea beati petri apostoli. tractantes
 qualiter sint pugnatum. Et
 dum ibi starent clara die. uis
 beatus laderlaus uisione de celo.
 et ait ad beylam ducem fratrem suum.
 uidisti aliquid? Qui respondit. Ni-
 chil. Tunc beatus laderlaus subiunxit.
 Dum starem hic in consilio.
 ecce angelus domini descendit
 de celo portans coronam auream

in manu sua et impressit capiti
tuo. unde certus sum quod nobis
uictoria conabimur. et salomo
erit fugiet obbellatus extra
regnum. Regnum uero et coro
na tradetur a domino. Cui Gey
sa ait. Si dominus deus fuerit
nobiscum et custodierit nos ab
inimicis nostris. et uisus habuerit
adimpleta edificatio habet in loco
isto ecclesiam sacratissime uirginis
marie genitricis sue. **E**t hoc
dicto castra mouerunt et disce
derunt in aliodio quod dicitur sym
gota. Orons autem quidam
nomine oronoro in facie
bat exercitum et lucescente
quinta fena uolebat perire.
sed densissima obscuritas sup
uenientis nebulæ eos speci
uit. Nocte uero insequenti ter
minos suos per habenas in
manibus tenentes omni sol
perstolabantur. In diluculo au
tem fene ter ordinatis ag
minibus suis equitauit trans
uerterem montis monoro
et precepit salmanus ut mila
terre eiusdem montis rema
neret. quod hostes uidentes ter
mas illorum non latinas. sed
in presidio constitutos esse puta
rent. vix autem dicebat. Stanti

ut exercitum nostrum uideret fugerit.
Sed et duces summo mane
suas acies ordinauerunt. Cuius
ladelaus se armaret. intra
se perstrauit. et omnipotentis di
clementiam postulauit. et beatus
orons uotum uouit. ut si
dominus ei uictoriā concederet;
in eodem loco ecclesiam in hono
re beate oronsi constitueret. et
quod et factum est. Et in medio si
quidem biboricensi agmine
ladelaum locato et sinistra
parte. Orthonem uero ex dextera
constituerunt. Geysam uero
in mittenti agmine in medio
collocauerunt. preterea crucem
per tertiam agmina quatuor
connetendo consueuerunt. Cuius
rerum d' monte descendit. erat
gerse que inferiori loco erat.
uidebatur eleuancior cunctis
exercitibus salemois. Quo in
so dixit emey ad comitem vix.
Ordinem est si agmina ista fugi
ant a facie nostra. quia damubi
um post dorsum eorum non di
miserunt. sed puto ut ipsi propo
serint uincere siue mori. **E**t
Dixit autem ladelaus ante ex
ercitum suum super arduum
equum resideret gratia exortandi
suos et animandi in gratiam

fleat abenas. Cumq[ue] tetigisset
neprem lancea quedam her-
mellina albissima nuni in
modum lancee eius insecut
et sup[er] ip[s]am discutendo inhi-
num eius usq[ue] deuenit. Cū
autem commissum e[ss]et p[re]li-
um comes r[ex]o et bachiesos
in primo ictu a boheminis
misericorditer sunt prostrati.

Ladylaus autem dux cō-
mutauit signa sua cū uerū
lo duxis geyse ea intencione
quod salomon audacius inua-
deret illud agmen in quo sig-
na geyse gestabantur. putas
e[ss]e agmen geyse quem nup[er]
diuicrat. Dux autē ladylaus
affectabat custodire frēm su-
um geysam ducem abisultu
salomonis. et idē p[ri]mos in
pectus belli in se maluit erip-
iri. Rex itaq[ue] cum uenisset ad
agmen ladylai ip[s]o cognito
timore eius p[re]cursus p[re]cepit
significans declinare agmina
sup[er] agmina ducis geyse. **L**a-
dylaus autem uidens regē
p[ri]more diuicisse a se. ipse
p[ri]mus omnium irruit sup[er]
agmina regis. Cunctiq[ue] mi-
lites sui impetum fecerūt sup[er]
eum attingo. S[ed] et eradiis gey-

sa dux cum suis a[cc]ter inuasit
eodē. Odilites autē ladylai
agmina salomonis tamq[uam]
incoertis retro respiciencia
terribili tinnitu gladioꝝ
sauciata in morte conclusi s[un]t
dū. S[ed] et transiis milites gey-
se pocula d[omi]ni mortis eisdem
ppinarunt. Ceduntur the-
utonia fugiunt latini. locū
q[ue] fuge non inueniūt. et cadit
an hūngaros ut lūes in ac-
cello. Rex autem salomō fecit
omnib[us] suis interfecis ausu-
git. et in zygetteu danubiu
transiens cum opus oratini
filio. venit tandem in musun
ad matrem et uxorē. p[er]uenit
q[uod] ē cum et suos. creuit dūc[us]
a mane usq[ue] ad uesp[er]am. In
p[re]fato namq[ue] p[re]lio nō solum
teutonia aut latini ceciderūt.
s[ed] maior p[ar]s militie regni hū-
gare dicitur coecuisse. **D**u-
ces autem geysa et ladylaus
triumpho uictorie diuinit[us]
sublimati sup[er] cadauera in-
fectorum deo ter laudes p[er]la-
mauerunt. Dux autē ladyla
sicut erat semp[er] crūie p[re]ta-
tis uidens tot milia interfec-
torum. quamuis inuicti ei
fuissent qui occisi erāt. tamē

commota sunt omnia viscera ei
super illos. et sicut eos amare.
scindens sibi genas et capillo?
plantu magno tamquam mī
in sinere filiorum. postea d
spolus eorum constructa est
ecclā de odonoro. odāthant.
uero dur teutonicoz et sente
polug dur bohemoz capti
sunt milibus suis interfectis.
et ipis grauer uulneris.
Cumq; ladulaus p am
bularet gemens in cadauib
mortuorum. uidens cadaua
Erner comitis statim de quo
psilue. et ipsum amplexat^r ē
qui flens dicebat. Erner coēs
patris amatoz. doleo sup te qī
sup fratrem meum quia coe
tuum et consilium tuū pace
plenum erat. Quē manu p
pria leuans osculatus ē eū.
Precepitq; militib; suis. ut
eum hanc honouit sepeli
rent. Cumq; idē ladula
et alia pte ambularet. uidit
cadauer vrd et ait. Doleo sī
morte tua. quamuis nob sp
inimicus fuisset utinam uir
istes et conuersus fuisset. et
pacem inter nos firmasset. S;
mutoz quia de genere duar
nō fuisti. cur ducatu uoleba.

nec d. pagine quare coronas
optabas. video nunc quia cor
quod ad ducatum anhelab.
lancca pforamum laet. Et cap
qā coronam optabat. gladio
scissum ē. s; et ipm sepelire p
cepit. **C**onites ergo gerte
et ladula qui consilio vid in
bello de morte fratrum uel fi
liorum amaritudine cōpleri
fuerunt. statim de equo discē
derunt. et pectus cum intello
scindentes ad oculos suos di
uerterunt. et tām in oclōs ei
placantes dixerunt. Numquā
oculi tui rebo et nobilitate sa
ciati sunt. nunc autē oclōs tu
os et pectus terra saciet.
Dur autem bohemoz otto.
qui animam suam p eis po
suerat. copiose remuneratus
reparauit. Cumq; salomo
uenisset ad oclum. uidēs mat
eius fleuit sup eum sicut d
bet sup unicum filium suū.
qui tantis bonis a dō puenis
fuerat. et increpabat dicens. fi
li hūie. numquam cōsilium
meum audisti. nec cōsilii erni
nec consilium alioz fidlium
tuorum. s; semp acquiesceba^r
consilio vrd. et ecce destruxisti
te et tuos. Nonne semp lau

dau et dux qđ sufficit ē corōa
 hungarie. et ut daret ducem
 in pace fratribz suis. **N**ūc
 autem vřo dux ē nō potuit
 nec tu amplius coronaberis.
 Quo audito rex natus uoluit
 matrem suam in faciem percu-
 tere. cuius manum uxor sua
 tenuit. Jam enim cognouerat
 rex salomon qđ nō auxi-
 liaretur ei dominus in bello.
 et in eadem nocte collegit se et
 festinanter inuasiū et pos-
 que castra iam prae- mu-
 nuerat. matrem quoq; uir-
 orem suam qñ in pñam uir-
 illic reliquerat. ob quā causā
 uictus in pñio. ob timorē duc-
 ibi se recepit. **De coronacōe et**
Geysa Regis.

cum exercitu albam ueniunt.
 Deinde castrum porte So-
 buch et albam ac alia cast-
 fortissimorum militum pñi-
 dio munientes dimissoq;
 exercitu habitabat in hungaria.
 Tunc geysa dux magnus. cō-
 pellentibz hungais coronaz
 regni suscepit. Post corona-
 tionem autem ueniēs in loc-
 ubi facta uisio fuerat. et cep-
 tunc cum fratre suo ladislao
 ponere in loco fundamētū eccē-
 ad honorem uirginis marie
 fabricandē. Et dum ibi staret
 iuxta uariam ubi nūc ē eccē-
 beati petri apli. apparuit eis
 cernis hīs cornua plena ar-
 dentibz candelis. cepitq; frige-
 coram eis uisus siluam. et in
 loco ubi nunc ē monastium
 fuit pedes suos. Quē cū mi-
 lites sagittarent. pñit se in
 danubium et cum ultra nō
 uiderunt. Quo uiso bñs ladis-
 ait. Vere non cernis s; agls
 di erat. **E**t dixit geysa rex.
 Dic michi dilecte frater. Qđ
 fieri uolunt omnes candelę
 ardentes uise in cornibz cerni.
 Rñdit bñs lad. Non sūt cor-
 nua s; ale non sūt candelę
 ardentes. s; penne fulgētes.

Duo dices Geysa et Ladislaus

Peccata uero sunt. quia ibi locum
monstrauit. ut ecclesiam beate vir-
gini non alias nisi hic edificari
faceremus. ut autem locus pri-
me uisionis non sit hic edifi-
cio ager se regem et suos fratres.
Tertium est. ut ibi capella in
honorem beati petri principis
apostolorum fundaretur. **R**ex
igitur Bersa fundauit ecclesiam
vaticensem. et dotauit eam pre-
dus multis et possessionibus.
Non solum ecclesiam illam ueni-
entiam budensem. cui constituit
tributum de pesth. et tres uillas
in sumigio ac ornameta pre-
siosa. Eo tempore bisseni una-
nimiter rogauerunt regem Ber-
sam ut si eos libertati dona-
ret. ipsi insultus regis Salomonis
omnino coherceret. ita quod non
auderet erit de musum et po-
son ad temptanda hugaria.
Rex autem Bersa se peti-
tioni eorum condiscensum
promisit si ipsi hoc quod promi-
serunt adimpleret. Bisseni ita-
que cum principe eorum zultan
nomine equitauerunt super re-
gem Salomonem. Rex autem Sa-
lomon otharionem theu-
tonicorum promissa pecunia in
auxilium asciuit. Cumque

obuium ager bissenis machi-
uidens horribiles aspectu et
terribiles. timuit. presertim
quia subit inmentem sibi quod
miserabiliter perierunt per hun-
garios willemus et poth et
mataro duces. Dumque re-
gi simulatorie. quod iniqua
dragesimali tempore bellum
non committeret. Si si rex
ueller confingeret. et si bisseni
preuolerent. tunc ipse in-
dubitanter regi auxiliaretur.
et sic ascendit cum suis fratribus
in montem bachr. et inde per-
piciebat conflictus phariani.
Cum autem uenisset ad con-
flictum bisseni fugerunt a fa-
cie salomonis sicut fluit de
terra a facie ignis. et multis ex-
cis interfectis alios in stagnis
ferratis submersis pauci cum
zultan fugiendo euaserunt.
Vultus itaque bissenis. ma-
chio pecuniam petiuit a sa-
lomone cui ille nichil dedit.
ipse autem minabatur ei. quod
eum ante imperatorem accusaret
quia per timorem se ostendere non esset
ausus uilissimus bissenis. Otharionem
itaque perditus nomine
henrich iratus uoluit uenire
super salomonem. sed timens imp-

atorem cessauit. et tristis reuſ
ē ad propria. *Adiuet imp. moſ.*

Ostea autem rex salomon
metuens geysam regē et ipsius
fructus cum rebus et familia. In
nam incipuit. et in clauſtro
Agmunda matre et uore de
relictis in musum ē reuersus.
uolens collecto exercitu in a
terre fructus suos. Cumq; de
die in diem salomon dñer;
s; illorum processus recipet
felicia incrementa. confusus
ad cesarem dñerit gressus suo.
ut ei auxilium tribueret i hu
ganam reuertendi. Et licet
pecuniam dedisset affluenter
pmiliab; solidandis. The
utonici tam et latini ei ipſo

obmetum nō uenit hunga
rorum. Rex autem salomō
conquerabatur cesari dñis
sione regni dicens. Qd dñr
suo uolenter eet expulsus. et
non tantum sibi s; magis i
pio cesaris hec iniuria esset
illata. Et dicebat. In tan
to tua quippe hungana tui
regnum in quo me regē con
stituiſti me regnante optima
regni illius tue maiestati gra
tanter offerebantur annuo cē
su et secundū manamū tui ē
seruebatur. Nunc autē h oīa
tibi denegantur ab his q; ipſo
tuo dñimenta machinatur.
Quapp; uenias in hunganā
et tuam ulciscans iniuriam.
sup hostes tuos et regnū tibi
uendices. **H**us igit; libis
impator motus cum magno
exercitu intrauit hungariam.
Alimentum uō ad usum sui
exercitus hūnæ nauigio fere
batur moanubio. Cumq; ue
niſſet impator ad flumē wag.
salomon acceptis trib; agni
nib; equitauit de sempte fr
nitiam. Ereuntes autē uine
tes confligebant secū. nē hus
nunc illis fugientib; et diu sñ
uulnere certantib;. Op miles

elatus erantibus sedes super ac-
trium suum intus super porta
ciuitatis. et unum impugnati-
bus fulminauit. **E**ritenses
uero de morte sororis sue turbati
acriter ingemebant in opus
iaculantes lanceas dermatus
eius interfecerunt. Ipse autem for-
titer eis resistens uictus euasit.
Iuxta ergo reuerentes theutoni-
ci narrabant imperatori auda-
ciam opus. et incredibile ei-
us potentiam in prelio. Imperator
autem accessit eo magnus
cum laudibus commendauit.
et iis dultibus gratificauit. et
Quesiuitque a salomone. si
apud bersam et laodilaum
essent multi tam boni milites.
Salomon autem intendens
laudare hungaros in preme-
ditate respondit. Multi sunt
inquens etiam multo meli-
ores. Cui imperator. Si ita est.
talibus militibus repugnantibus
non recipas regnum. Res-
pondit bersa audiens impera-
toris peruenisse uaciam pruden-
tius consilio iussit acceptam
et temulente panarcham
aquilegiensem. cuius consilium
imperator plurimum ascolta-
bat. simul etiam omnes du-

ces theutoniarum promittens
eis multam pecuniam. si im-
peratorem reueri facerent. Pat-
archa igitur et duces munibus
illorum et auri amore capti sa-
tigebant uanis significationibus
ducere imperatorem ut reuer-
teretur. **P**atriarcha ei finit
se iudisse sompnum. cuius
coniectura manifestissime tot-
ceratium imperatoris diuina
ulione periturum nisi quoniam
eius reuerteretur. Sed et duces
finiturum simile se diuinit-
attonitos. Conquebaturque im-
peratori. nescio quid opinari
mali imminere si non cito rei-
terentur. Sequenti uero nocte
duces theutoniarum instruerent
quosdam astutos milites suos
ut ipsi uocantibus et duplices
suos alternatim perueniendo
seditionem ortam incrementum
simularent. Quod cum fecisset
milites magnus honor unus
super imperatorem et uniuersi exerci-
tum. excogitate fraudis et si-
mulationis instum. finis
est itaque tota nocte illa tumultus
magnus incastus. Mane
autem factum conuocauit imperator
patriarcham et duces in consi-
lium. ut deliberarent quid nam

erit agendum. Patriarcha ergo
 et duas pecunias coempti. mo-
 dis omnibus consuluit ei ut
 reuertetur. Cesar autem ignis
 deceptus. simulans se salomoni
 impetrum auxiliatum des-
 tructis nauibus in thettoniaz
 e reuersus. **fugit salomon.**

t rex salomon spe fraudatus
 gemitibus ac mectus col-
 legit se in poson. Confortati
 qd e regnum in manu Geysce
 regis. et ex eo tempe uocat e
 magnus rex. Ducimusq d
 die fii suo ladylao. **D**ur-
 autem ladylaus obsedit cas-
 trum poson multis diebus.
 milites uero salomonis d cas-
 tro erubant. et cum militibus
 ladylai decertabant. Salomon

autem et ladylaus aliqui ene-
 bant signa sua cambientes. et
 uelut milites pugnabant. Co-
 figit autem ut ladylaus in
 mentionali silencio ad cast-
 rum ueniret. uidit autem salomo
 uenientem in uicinis armis
 ignorabiliter eruit ad eum.
 Sz nec cum ladylaus agnos-
 cebat. milites uero salomonis
 sup castra sedentes illos aspi-
 ciebant. putabantq salomon
 illum e se uenire et ppter ea
 uenit decertare cum illo. Sta-
 timq cum ad eum uenisset.
 et faciem eius respexisset. uidit
 duos anglos sup caput ipi
 ladylai igneo gladio uolantes.
 et minaces eius minantes.
 Quo uiso salomon fugit i cas-
 trum. Cui milites sui dixerunt.
 Domine quid e hic qd uidim
 Numquam te a duobus uel
 a tribus fugere uidimus. Qd
 ergo nunc. Quibus ipse dixit.
 Nouentis q homines no fu-
 gissem si iste no e ho quia p-
 tequit eum igneo gladio. Q-
 audito mirabantur. Unde
 ipm magis timere cepunt.
Milites uero eiusde salo-
 monis necessitate compellente
 ad ladylaum ueniebant. ipse uo

eos ducali libtate et benignis-
 sima largitate resouebat. et
 ad domum suam reuerti
 libere pmittebat. Rex autē
 magnus eo tēpe natale domi
 ingratia celebrauit. Quo
 petente archiep̄e dñicus sol
 lempniam missam celebrauit
 et sermone lucidissimo ani-
 mum regis delinuit. et ad
 bonum pacis inclinauit. **C**
 Celebrataq; missa omnibus
 rite pacis. precep̄ rex ut om̄s
 egredierentur p̄ter ep̄os et ab-
 bates. Tunc rex cum lacrimis
 prosternens ē archiep̄o et alijs
 ecclesiasticis p̄sonis seu prelatis.
 Dicebat se peccasse. quia reg-
 num legitime coronati reḡ
 occupauerat. P̄misitq; regnū
 redditurum salomoni cū pa-
 ce firma h̄c modo. Quod ip̄
 coronam uir teneat cū ita
 tamen p̄te regni que dūca-
 tu apparet erat. **S**alomo
 quoq; duas p̄tes regni corōa-
 tus teneat. quas p̄mis deu-
 nebat. Ep̄i ergo letas dō gra-
 tias agerunt. Quia regē sp̄s
 sc̄i gr̄cia uisitacōe compunc-
 tum et illustratum ē uide-
 bant. Tunc rex magnus mis-
 sis nuncijs ad regem salomo-

nem explicauit ei p̄litas mo-
 dum pacis p̄paratum. Incur-
 rentibz itaq; nuncijs et si hac
 re diuisis diuersa sententibz
 consilijp̄cio rector tiliacōis
 effectum sortiri nō potuit. **I**n
 terra rex magnus ingratia eg-
 tudinem incidit. et vj. kalen-
 das may uiam carnis uniu-
 se uirtutibz adornatus ē in-
 gressus. Erat enim fide catholi-
 cus deo deuotissimus. et p̄ncip̄
 p̄missimus. Regnauit autē
 tribz annis. et vacie tumlat
 in eccā beate v̄ginis qm̄ ipse
 construxit. In primo etiā anno
 regni sui ualidissima fames
 regnum hungarie affixit. **S**
Sanctus Liobli corōat i regem.

uita uero morte regis magni
 conuenit uniuersa multitudo no-
 bilium hungarie adsternere eius
 Ladislaum et cum communi conse-
 su pauli uoto et consola uolunta-
 te ad suscipiendum regni gubna-
 culum concorditer elegerunt. Imo
 uere magis affectuosissimis et in-
 stantissimis precibus compulerunt.
 Omnes enim nouerunt ipsum et
 ueritatem consummatione uirtu-
 tum fide catholicam pietate
 propitium largitate munifici-
 tantate conspicuum. Emicauit
 quippe quasi stella matutina
 in medio nebule fugans tene-
 brarum et quasi lux pia
 lueret in diebus suis uelut etiam
 sol resurgens sic effulset in populo
 suo. Quasi adeps separatus a ca-
 ne. Et cum leonibus et uersipellis
 luseret quasi cum agnis ouium.

Numquid non occidit gy-
 gantem et abstulit obprobri-
 eris? Conuenit enim inimi-
 cos suos uniuersos et eripuit
 aduersarios. Erat enim magni
 secundum nomen suum maritimi.
 Nam si etymologie nomis et
 aliquidamus Ladislaus qui lau-
 diuinitus data ipso de. Nos
 enim populus interpretatur. do-
 sis autem dms uel dacio. siue
 dnm. prima enim syllaba
 nominis eius. Laus est per pagoge.
 Et quamuis ipsum hungari in
 regem absque uoluntate sua
 elegerunt. numquam tamen inca-
 put suo coronam posuit. propter quod
 potius celestem coronam optabat
 quam terrenam et uirum regis coro-
 nam. Sed usque legitime corona-
 ti et coronam hanc noluit in
 animo ut si firma pax inter
 eos esse possit regnum salomoni
 redderet et ipse ducatum haberet.
 Postquam autem diuina dis-
 pensatione regni gubernacula
 suscepit non mundanam gloriam
 caducam et transitoriam sed ce-
 lestem patriam et diuinam glo-
 riam toto cordis affectu per-
 petui studuit. Semp enim timore
 domini per oculum hunc in omnibus
 iudiciis suis et maxime in causis

criminibus ubi ulcō sine peā
sanguinis irrogatur. ¶ Quia
na quidem inspiracōe illustē
scribebat quod rex nō tam regat
quam regatur. Vnde in omnib
iudiciis suis mitigata legum
seueritate semp utebatur mē
lenitate. Erat enim cōsolatō
afflictorum subleuator oppr
sorum pius pē orphanor. a
cunctis enim regnicolis mu
tato p̄prio nomine. pius rex
utebatur. Qui etiam victor
honoratus in dictis augustus
erant non tam nominū pro
prietate quam rerum iūrate.
Ad aures enim rē publicā hū
gane. Ipse prius dalmatī
atq; Croatiam sue monarchie
iure p̄petuo subiugauit. Cum
enim rex solomeneus sū libens
decessit uxore eius sorore regis la
dylai ab inimicis uiri sui mul
tis iniuriis p̄gnata auriū
fatis sui regis lādylai in no
mine ihū ē implorauit. cuius
inuinas rex grauius uindica
uit. ¶ Croatiam atq; dalmā
ciam integraliter sibi restituit.
Quam postea a p̄dicta regiā
sua subdidit dominio. Q. tū
rex non fecit p̄p̄ cupiditate. s
quia scdm Regalem iusticiam

sibi competebat hēditas. Cū
quidem rex solomeneus ip̄mo
gndu affinitatis tādē atinebā
et heredem non hūit. ¶ P̄oro
salomon erat impositon. Reue
rentissimi autem ep̄i laborantē
pacifice eos. Rex aut lādē
quamuis sciret salomonem
nimis ēē tūtem et impacibi
lem uictis tamen pietate et
maxime iusticiā cōpellente.
quia ius legitimū lādylai
non habebat contra eū. s. oīa
ex frō fecit non d̄ iure quāto
āno regni sui pacificatus ē
cum salomone. donans ei sti
pendia ad regales exp̄sas
sufficiencia. Optimates at
regni summa picula bellor +
eladis caute precauētes non
p̄aciebantur regnum p̄tici
cum salomone. ne nouissima
fierent p̄iora p̄ioribz. Salo
monus autē cauteriatā cōsci
entiam preconcepte iracūdie
amantudo lanuabat. Cēp̄ ita
q. feribundus estuanti aīo
machinati dolos imp̄niciem
innorū sanguinis lādylai.
S. incidit infoueam quā fec.
Eodem etiam anno cūq; dñi
que alie constituta fuerāt. p
cussa ē a fulgure. ¶ Rex aut

Ladizlaus dñphensò flagitio
cepit salomonem ⁊ in vylle
quid tenuit in carcerē. Erat
autem apud salomonē Bo
dus filius Bokon in carcerē.
Hec autem non causa timo
ris fecit s; p consanguinita
te regis. qui semp mirabat
facere peiora priorib; ⁊ ut fu
ror illius paululum tēp. arce
t. Ipse enim assidue p salomone
orabat ut ad legem dī conu
teretur. Si vero salomon con
uersus fuisset. ueraciter regnū
plenarie sibi restituisset. ipse ⁊
ducatum sibi elegisset. Et q̄
uis salomon in carcerē fuisset.
Ladizlaus multo magis ei ⁊
colebat. **E**t postmodum
salomon rex dimissus decer
tere melioratione corporis scī
regis stephani ⁊ bñ Emēia
confessoris. assistit regi pau
cis dieb; Et tandem fugiens
adit ducem cunorum qui
uocabatur kutesk. Cui ui
rauit quod transiluanā pro
uinciam p̄dictano sibi tra
deret. ⁊ filiam eius in uxorem
acciperet. si ille in auxilium eius
sup ladizlaum ueniret.
Rex autem kutesk iāni
q̄t seductus cū mag̃ multa

tudine cunorū inuadēs hunga
riam diuenit usq; in p̄uinciaz
castrorū vng et boisia. Quo
audito rex Ladizlaus iunxit fr̃
cos. ⁊ comiti sunt a facie ei.
Occideruntq; in ore gladii mil
ta milia cunorum. Rex autē
salomon cum kutesk sicut
amantes a uillis pennis abun
guib; austriis fugientes eua
serunt. Rex itaq; ladizlaus tu
lit spolia eorum. ⁊ in ympnis
⁊ confessionib; bñdicebat deum
qui dedit eis glōriam uictoriam.
Et fecit autem construī ibidem
eccliam ad honorem dī olipotētis
ob memoriam uictorie quam
ibi adiutorio dī obtinuerit.

At rex salomon cū latin
culis cunorum inuasit bulga
riam et confinia grecie ubi
ab exercitu imp̄atoris grecie.
⁊ miserabiliter ⁊ paulli. e quib;
pauci ualde euaserunt. Cū
enim uidissent cum magnā
multitudine loricatorū timu
erunt ualde. cepuntq; festinare
ut transiret danubium pri
usq̄m ab hostib; cōcluderentur.
Qui ergo loricas nō habant.
celerius p̄leuntur p̄cedebant.
Salomon autē ⁊ sui atq; alij
loricati. armorū pondere ipse

diu p̄cedentes socios tardius se
quebantur. & yems erat. n̄ in
gebatq; densissime. repleue
rantq; nubes oculos eor. et
p̄cipiente niuium densitate
non poterant uidere socios &
suos qui p̄cesserant. Erant
tes itaq; ferebantur p̄ i. a. m. l. a.
S; & hostes p̄sequantur eos co
munus. ¶ Cumq; ducesset
ad quoddam castrum deserti
quatuor intransiunt illuc:
et tota die et nocte ibidē man
serunt. Hostes autē timide
tenent castrum undiq;. Ob
sessi uero uidentes se p̄icio fa
mis p̄te elegit maḡ pug
namo mori q̄m fame p̄m̄i.
Summo itaq; diluculo erant
in hostes et simul cum inter
toribus suis intenebant. & q̄m
plures erant credantur qui
eos interficiebant. Rex autē
salomon fugiens cum paucis
uir euasit. & fucili cūsu transi
uit danubium quia glaciatus
erat. Cumq; uenisset ad quod
dam nemus magnum. duxit
suus ut p̄tertendis eqs pau
lulum pausaret. Ip̄e uero de
posito scuto finit se confestim
reversum. & abut inopacis
p̄tes siluani. suis nichil ta

le opm̄antib; absentant se
ab ill. nec unquam ult̄ con
paruit. fractus quippe tot ad
uīs uisitatus a sp̄u salutari
qui eripis adiūis nō ē effec
diuor nec contra iustissimā
di ueritatem libo pugnans
arbitrio s; manum misericordi
sime compientis di sentiens.
in recordatione commissor in
genuit. Et quantum iuste &
humanitatis arbitratu p̄esa
ti potest. cum cordis amice
& satisfactione d̄p̄cis suis pe
nituit. ¶ Vere felix necessi
tas que compellit ad meliora
nam reuera necesse ē ut quē
mundus odit. diligatur a d̄.
En nobile corpus regis salo
monis. regalib; diuinis educa
tum iacet in puluere & cinē
fatigatum. Et qui prius pug
nabat. p̄tempalib; nunc sol
intendit celestib;. Toti enī
tempus uite sue in p̄gnacōe
et oratione. inuenit & iugi
lus in laborib; et obsecratioib;
consummuit. Visus ē etiā
semel in hungaria t̄p̄e reḡ Co
loman. si statim dileuit. &
Nec unquam amplius con
paruit. ¶ O dignuit autē
ex h̄c seculo ad d̄m. & sep̄t

ē polē in ciuitate ista. pro it
cuis eo mater in agminibus re
quiescunt. post h̄ autē q̄
dam de cuius nomine Copul
ch filius kaul cum ualida ma
nu intrauit in hungariā ut d̄
bellaret. qui ultra siluanū reg
num depredauit. et predā secū
ducebat. Qui d̄ populata t̄ra
transiluania transiō uenit ad
Brtoz. et circa flumē ymsoer ali
quantis diebus p̄moratus est.
Deinde transiens t̄raam in
thocoyd exercitum suum it̄na
agmina diuisit. Duo agmīa
uersus sabulum uastare p̄po
suit. vnum uero circa t̄ysia
debellare dimisit. Debellātes
uero et p̄dantes uenerunt i
locum qui dicitur Becher cū
multitudine p̄daz. et ad p̄p̄a
redire statuerunt. Qui dice
bant. Venimus debellando.
nunc reuertamur uenando.
T̄. tantam ergo p̄dam d̄ hūga
ria hūerunt. quantā umquā
aliqua gens potuit habere.
Vrores etiam et filios nobili
um secum incaptiuitate du
cebant. **C** Rer autē ladyla
cum suis in sclauonia fuerat.
Cumq̄ in reuersione sua h̄
omnia nūciasset ciuis qm̄

scuerat reuersus ē. et cum suis mi
liti bus celeriter post eos cōt̄it.
Quos circa flumē Temes i
uenit. et illi putantes se omnino
et liberatos plus affectabant
ueruacionem qm̄ bellum.
Rer autē ladyla militibz
suis dicebat. vtilius ē m̄ mori
uobiscum qm̄ urores uris et
filios uacare incaptiuitate. h̄
dicens lacrimabatur. et p̄mus
uerillo nūtro impetum fecit
in castra eunorum. **C** Cōtra
utq̄ dominus cunos ante
faciem hungarorum. Rer ita
q̄ ladyla militibz suis cla
mabat. Non interficiam̄ ho
mines istos si capiamus eos.
et si conuersi fuerint uiuant.
Kopulch uero et meliores mor
tui sunt. et alii qm̄plures cap
ti sunt. et nemo ex eis euasit
p̄ter unum siuentē nomine
Escembu. Rer autē cū suis
omnibz p̄ tanta uictoria gr̄is
egit omnipotēti dō. q̄ cepit
eos de manibz hostium suoz
nominantq̄ flumē paga
ti. p̄ter paganos usq̄ ip̄itē
diem. hoc audientes cum de
seruente illo qui euasent. ual
de contristati sunt. qui etiam
coniuuantes p̄miserunt se in

unam popule iudicatos.
 Miseruntq; ad regem nuncios
 et captiuos dimittere pcepit.
 uerbis super et contumeliosis.
 regem disserunt. et statuerunt
 diem in hungariam intrandi.
 Cumq; res audisset submisit.
 et diem quam in hungariam
 uenire possent. res prius
 obuiam illis equitauit. timor
 de populationem hungarie. et
 quodam sabbo summo ma
 ne prope danubium impe
 tum super cunos fecit. In primo
 autem impetu res ducem ku
 norum nomine akus percus
 sit. et eum quem res sibi in fi
 delem putabat. in eadem die fi
 denter ac ualenter secuit.
 Contrauitq; dominus kuno
 ante faciem hungarorum et res
 cum uictoria reuersus est. **Res**
uadit contra ruthenos.

Ost hec autem res gloriosus
 inuasit fustiam eo qd kuni
 p consilium eorum hungaria in
 trauerant. Cumq; uidisset se
 ruteni male coartati. rogaue
 runt regis clementiam et pmise
 runt regi fidelitatem in omnibus
 quos res pussimus grauer
 suscepit. Demum inuenerunt
 nam. poloni uero contra ipm
 uenientes pugnauit. sed hu
 garum adiuuante de uictoria ha
 buerunt. Et inde hungari cas
 trum korokou tribus mensibus
 obsederunt. Interim obsessi et
 obsidentes cepunt egere. Per
 autem et principes petierunt
 ab omnibus hungaris noctis
 silencio. ut portaret unusquisq;
 qd occurrat solum et sua plena.

Qd a factum ē. fecerunt autē
ante castrum montē magnū
de terra illa quam dñs ei fa-
rina copulerunt. viantes autē
obscū. quia obsidētes habū-
darent in malis q̄ quod dñs
posset manere ante castrū.
Atq̄ cum uniuersis regi red-
diderunt. et pacem aduolun-
tatem regis ordinauerunt seu
composuerunt. It̄ inde tñsus
in bohemiā et multos cap-
tuos d̄ bohēmis duxerūt in
pune in hungariā. et sic ter-
reconuolūimus ad p̄a redi-
tum gaudiis. *De constructōe
vanderiensis eccl̄e et dñote Regi
Lid.*

Qst̄ impatoria Castri Bihor
inter flumen keres iuenator
sua inuenit locum ubi aglico
amonum proposuit cōstituere
monasterium in honore v̄gis
marie. quem locum paruo no-
minauit. At ter Ladislaus
in ampliora sp̄ se extendens
et diutius inuicē p̄fines
non solum in hungariā. s̄ in
omnia regna vanitatis sue
respexit suauitatis odore. vnde
mortuo rom. mor impatore.
duces et terrarū theutonico-
rum. cunctiq̄ barones et op-
timates communiter et cōcor-
diter rogauerūt ip̄m ut susci-
peret impium. Quia nō tēp̄e
suo non solum sua. s̄ que ih̄s
et sunt querebat. et illud diuin

oraculum mente sedula reuel
uebat. Non transgrediens t
minos patrum tuorum. Suis
itaque terminis contentus ce
in aluit. quoniam super mensuras
uius augere affectans alieni
genarum et ignotum gentium
regimen suscipere recusauit. Vir
autem in hungaria deo pie ac
fideliter seruendo et leges co
uenienti uigore sanciendo
poterat remanere. **C**umque ce
lebrasset pascha domini in bodog.
Ecce nuntii de francia et de his
pania et anglia et britania
ad eum uenerunt. et precipue de
willelmo fratre regis francorum.
Et ei omnipotens dei iuramentum se
culum manifestauit. et se cum ei
uicem et sanctissimum sepulchrum
de manu saracenorum liberare
pensauerunt. Unde gloriosi regem
rogauerunt. ut eis rector et gu
bernator in christum ihesu ipse
cristaret. Rex autem hoc audi
ens. gaudens est gaudio magno.
et in eadem festiuitate a nobilibus
hungarie licentiauit. et trista
batumque tota hungaria pro
eum. Si ipse quod incepit nul
lo modo dimittebat. Quisique
nuntium ad corradum ducem
bohemos filium Othonis et

petit ab illo ac precepit ut se
cum ultra mare ire permitteret.
Iste autem li
benti animo se permisit. **I**n
terim cognatus Corradi du
cis nomine scitapolug. nec
tis silencio pragam ueniens.
ipsam ciuitatem cepit. mame
facto ab episcopo pragensi in solio
ducum sedit. et a quibusdam luno
nificis susceptus est. Corradus
autem ad gloriosum regem a
iumentum suum uenit. et
que ei acciderant narrauit. et
regem in auxilium sibi ueni
re in propria persona rogauit.
Rex autem concessit ei. ita quod
deseruius dei digne remaneret.
Et quia consanguinitatis um
brilo illi umgebatur. etiam me
mor sue actionis omnis patris
eius qui sibi in auxilium conf
salomonem uenerat. permisit
se in propria persona eum ad ui
tium. habebatque rex secum
fratres suos filios Gerse regis.
Colomanum et alium. pro
nosticimusque ita erant rex de
colomano. quia fusor sang
uinis fieret. voluit enim ag
ensent episcopum eum facere. Auditis
eadem nocte secessit in poloiā.
audiens quod pater eius et auus

polonie bononfice suscepti
 erant. Secuti sunt cum d' hūn
 garia anatus a vgra a alij. i

Cer autē congregato ex
 eritu suo cepit ire contra bo
 hemos propter iniuriā ne
 potis sui. Cum autē pūcilli
 inconfinium bohemos gra
 uis infirmitas eum inuaserit.
 Conuocatisq; principib; su
 is. ad colomanū nuncios i
 misit. scilicet a varcellum ppo
 situm. a patrum comitē ut
 ad hungariam irueretur.

Beatus autē Ladislaus
 sic ordinavit. ut post ipsius
 alius regnaret qui sineā
 simplicitate ducis bono
 rum fratri suum coloman
 prefertendo sibi coronā regi
 tamquam cui iux primae
 gentis uisibatur cepere.
 Si quem autē fore electu
 quat a quanta bona genti
 sue beatus Ladislaus fecit
 regibus eundem plenā pote
 nt hāc notuam. Scitote qd
 a gentia plures transierat
 consilia regibus suis ex
 su re. a sapulius utatim
 in mactatione suis. Bona co
 muni s; pē q; in kal. aug
 ti feris in re. **Sicut in l. iij**

montur. a Colomanus filius
 Gyse regis. in regem legitime
 coronatur.

Colomanus filius regis
 Gyse hinc inde festinante
 redit a coronatus ē a eum
 alius regis colomanus

concessit. In cuius etiā tēpibz
multa mala sunt p̄p̄tata ut
inferius patet. Erat namq;
habitu corporis contemptibilis
s; asinus et docilis ispidus
pilosus lustrus gibosus clau
dus et blefus. **C**umq; p̄
dum pegrini illi qm̄ audis
sent de morte gloriosi regis
ladislaui. ualde condoluerunt.
Ac uicē miserunt nuntios
ad regem colomanum. ut
quemadmodum gloriosum
ladislaum cognouerant. ita
et dūpō p̄uenirent. putantes
ipsum eē de eadem pietate. et
quia ip̄e d' eodem sanguine
fuerat. Colomanus at
ter hec audiens. non solum
non ire cum eis. p̄misit. sed
etiam p̄tēnam suam uiam
ill' minime concessit. Erec
itum autem contra eos mi
sit. ut regnum inuadere non
p̄mitterent. putās ip̄os esse
tirannos et non pegrinos.
Illi autē spem in dō ponētes.
et cuius signum portabant
ihū ē in illo confidentes. hū
ganam audacter inuenerūt
et ex hungaris multos inter
fecerunt. Hec audito rex cō
gregauit exercitū suū circa

Temes et illos simulata pace
ut dimiserunt. Cumq; ad
zemlin p̄uenisset. et se ip̄os
eē sp̄antes castra metati sūt.
Castrum autem zemlin cep
unt. qd̄ rex alias insidias nō
faceret. et p̄iora p̄ioribz nō
ficeret. Deinde marchā illā
totam diastabant. p̄p̄t uict.
et quicquid rape poterāt ad
castra. et portabāt. Rex autē
interim utiliori consilio ut
pacem cum ill' firmaret. et
multis muneribz et uictualibz
eos honorauit. et in pace ire di
misi. Illi autē pegrini p̄ficiē
tes cepunt antiochiā et ad
iuuantē cō ibilim abierunt.
Cumq; rex ad p̄p̄ā trāte
reuer. et dux almus ad duca
tum iret. quidam iniqui dy
abolico ficti consilio cepunt
inter eos accusare. Dicebant
enim duci domine dux. rex
insidiatur tibi et cape uult
te. Deinde regi dicebāt. Dix
it' desunt insidias. et si nō cus
tos. eis te. scias. p̄culdub' ē
et ueneramur. Hec autē au
dente ambo iuuenes et lasci
ui congregauit exercitum.
Rex autē cum exercitu ue
nit contra ducem inuictum

et dux e contra uenit. ipse war-
kun cisciam autem inter eos
dimiserunt. fideles autem hun-
garum circulas ab ipsis petierunt
aut colloquium haberent
diximus. Quid est quod nos
pugnauimus. isti nos ob pug-
nant moriemur. et cum ipsi e-
uaserunt fugiet sicut nudus
terris patres non ul' fratres
cum patribus eorum ul' fratribus
pugnauerunt. et ipsi nonnulli se-
ner nos uidemus causa pug-
ne. Sed eis si pugna placet ip-
si duo pugnent. et quis eorum
preualuerit ipsum per domino
habeamus. quo statuto co-
silio principes reuerti sunt. **C**
umque Grak regi dixisset
quemadmodum statuerat. et
illa dux reuelasse absque uo-
luntate eorum quicquid. post-
hec autem rex inuasit Rusiam
et duxissa Ruthenorum nomine
Ianea eiusdem regis uenit
obuiam regi pedibus pulu-
ta observabat regem cum lacri-
mis ne disperderet gentem illam.
Cumque regem non audientem
instans sollicitaret u-
tibus saluaretur eam rex et
ammonuit a se duxes. Non ap-
tet regalem munusculum. Actum

muliebri stupran. **E**lla at
gremius reuersa est retrofili. et
rogabat omnipotentis dei auxi-
lium. Plurimum autem kunum est
omnino cum patribus ueniant
in auxilium Ruthenorum. Qui
de nocte consurgentes summo
mane perueniunt castris regis
usque ad interemptionem dissipati
ueniunt ea crudeliter. Nobi-
les autem hungarie commu-
nicant regem circumquaque
fueruntque regi periculo inter
pugnabili. kunum uero persequen-
tes comitem euzem adgenerem
Almasi. uirum fortem et alacrem
interfecerunt eum. et omnes
qui cum eo erant. Similiter et
episcopos Cyprianum et Laurentium.
multosque alios bellatores et
fortes sagittarii transsironibus
occiderunt. Unus autem ex kunis
nomine monoch acter
persequeretur hungaros. Quem
mathes miles regis optimus
uelens comprehendere. impetum
fecit in illum. **E**lle uero fu-
gens nullam postquam sagitta
pedem mathi transiit. et nisi
sagitta nulla inferens elapsus il-
lum perisset. morte non eua-
sisset. Petrus itaque uersus est
ad monoch. Cumque ad petrum

sagittas sagittarum non potuit
 a usque dum aliam sagittam
 acciperet. petrus latus monachi
 perforavit. quem captum ad regem
 vivum portavit. Tunc iulius co-
 mes impedibus vulneratus eva-
 sit. de quo vulnere iulianus
 mortuus est. **R**er itaque et
 omnes sui celeriter fugientes
 venerunt in hungariam. The-
 saurum autem regis et omnes qui
 celeriter fugere non potuerunt
 cum capuerunt. Tanta strages
 ibi fuit. quod in hungaria
 tanta strage fuerunt. Qui autem
 ex hungaris insiluisse evaserant
 per necessitatem famis solis cal-
 camentorum suorum assidue
 comedebant. Quid plura?
 Tanta tunc pericula facta sunt
 que scripta non sunt. que dici
 non possunt. Rer autem re-
 prima uxor sua genuit la-
 dalium et sephiam. Anno domini
 octavo centesimo primo. Cumque
 rex esset in illa
 a inaurate radur et cogita-
 ret civitatem succurrere potum
 a gentis illius decemant in
 palladio suo et ibi edificat-
 uerat. Et ecce laus
 radur episcopus venit ad eum in
 homine nullo. quem per capillos
 capiens traxit et cum uirgis

lauris ualax. **Q**uem
 cum dimisisset et exivit fuit
 set. illum non vidit. sed dolo-
 rem sentiebat et uetus uirga-
 rum super corpus suum aspi-
 ciebat. Quiaque a molestia
 que civitatis patienter cess-
 avit. **D**emum rer uolens
 ire in rusnam. Anno domini
 octavo centesimo sexto. reuersus est
 dux alanus de rusnania qui propter
 regis timorem illuc fugerat. Cui
 rex suscepit ad pacem. Demum
 fugit in poloniam et accessit
 polonorum et hungarorum
 consilio et auxilio. reuersus
 est in hungariam et cepit nouam
 castellam et inuenit illam
 Rer autem rex audito de castro
 castum. Cumque in castellam
 pugnam uellet eire de sub-
 to equum a se sequebat. **C**astum
 quens nullum castum
 solus ad castum regis et
 cum ad castellum regis ue-
 nisset statim de equo discedens
 et de pace regis iussit et in
 ore omnium se culpabile pro-
 clamauit. **E**t rex autem nihil
 illi succurrit. Cumque reuersus
 dux esset in rusnam et ibi
 ab hungaris cum castellum erat
 in rusnania et ibi amon.

Deinde dux iherosolima pfectus
 ē. et cum pspicitur rediens rex ei
 suscepit ad pacē. Delectabatur
 autem dux in uenationibus et al
 siquid erat in eis. et dabit ei
 rex omnia adueniendi necēia.
 De constructione autem domus.

ux autē construxit monasteriū

et domos rogauitque regē. ut ad
 consecrationem ueniret. et sicut
 factum ē postquam palatini
 accusabant ducem quod insidias
 parasset ut interficeret regē in
 constructione monasterii sui.
 Quod et forte fecisset nisi amici
 regis ipsum uigilantissime custo
 dissent. Rex autem iratus uo
 luit capere eum. Sed reuerentissimi
 epi et alii boni principes scientes
 falsum ē quod ex consecratione in
 inimicorum duci imponebatur. in
 tercesserunt pro eo apud regē et
 pacificauerunt eos iuramento
 dimisitque ducem in pace. ut in
 bethon ueniret. Quisique cum
 eo duos iobagiones sibi praeter
 titi honorandi cum quos tamen
 clamculo instruxerat. ut ani
 mum ducis solertius explo
 rant. si dux aduersus regē ma
 chinaretur. regi nuntiaret.
 Cumque uenisset dux iehour et
 astur missa cornice cepisset:
 simplici animo dixit iobagioni
 bus. Nonne cornix ista iuraret
 astur. ut si eam dimitteret. de
 cetero non nuntiaret. Illi autē
 respondent. Quod nec astur di
 mitteret cornicē. propter iuramentum.
 nec cornix iurare possit cum sit
 animal irrationale. Eadem uo

nocte illa duris regi nuntiavit.
Dur autem uenies i iulion
 causa ueniendi. statim absetani
 se ab illis. et fugit iterum ad pa
 tauos regis teutonice. dur
 illum imploratus. An
 no domini 65. e. r. u. n. filius
 regis colomani mortuus est.
 et rex secundam duxit uxorem
 d. nista. quam in adultio d. p
 hensem peccante. nec uolen
 ta temeritate dimisit. Sociis
 enim quia scriptum e. Deus
 quos coniungit hio no sepe.
 scilicet sine lege et absque ratio
 ne. Iaro non ipse ab ea se se
 parauit. si lex ab ea cu sepaus
 qua ronis accusauit. elpa adp
 nauit. maleficiu coartauit. Re
 misit ergo ea lex iura sua. Q
 inerauleno pepit filiu no
 mine louch. G. o. r. t. h. aut geur
 Calamanii. **Dur almus et fi
 lius eius exoculantur.**

Anno domini 65. e. r. u. n. impa
 tor. ppter ducem almuu mouit
 exercitum ingente. et uenit in
 confinium hungarie ut collo
 quium cu rege hie. et in e cos
 pace formaret. Et qd fa est.
Rex autem impator plu
 rima dona misit. et sic bono
 fice repatiuuit. Post h rex
 reduxit ducem almu ad pa
 cem. confirmata autem pace.
 tandem recepit eum et filiu
 eius belam infantulu et ob
 tectauit eam. et a belam infan
 tulum pcepit castre. et
 obsecrate timore du et regu
 stulitau. castre et catulu.
 cuius testiuiles tu hie regi et
 d. nobilibz regni obsecrauit.
 viros pacha et paul. flubul

tamen p̄fuit inuori lignum
p̄fuso quem diuina ulcōne
p̄matur mortis d̄glut. ut
dura sorbitio q̄ p̄muit tem
palis regni destructō. Unde
dictum ē. Non sic impu in oīs
q̄ cetera. Ductus ē at̄ dur
almus in monastium suū in
temes. Posth̄ autē rex cep̄ eḡ
tare ḡnuiter. q̄ h̄ebat quēdā
medicum latinum nomine
draconē cui nimū credebat.
Hic apposuit emplastrū sup
aures regis. qui ex capitis do
lore iugebatur. q̄ p̄c̄tantes
aunū uis empl̄. non
modicam extraxit p̄te cereb̄
eius. **R**emoto autē emplastr̄
q̄ d̄muis teneat nō pot̄at.
oīdit othmaro comit̄. Co
mes othmarus inspicies em
plastrum uidit in eo cere
brum extractum dūq̄ regi.
Domine expedit ē. ut ip̄a
res te aduatiūm. Quo au
dito timuit rex q̄ ingemuit.
Postea autem inuit rex cōsili
um cum sceleratiss̄is othark
filio syma. et achille filio iaco.
et cum aliis comitibz quorū
cōsilio ducem q̄ filii eius
d̄gremio matris sue extract̄
cretauerat. Odisitq̄ ex eis

quidam nomine b̄ndictus
filium Goth̄ ap̄ h̄ed̄ ducem.
ne forte mortuo rege ipse ei
succederet. Rex autem in monte
p̄cepit filio suo et p̄ncipibz.
ut ipi post mortē suā sup̄ fu
scam ulascerent inuicem
quam ipi fecerat. Cū autē be
ndictus recessisset dur an mo
nastium scōbat plangens
dolorem p̄prium. Qui cū au
disset q̄ equites festinanter
uenisset. p̄sensit animo sibi
piculum imminē et fecit se in
troductū in monastium. et tenebat
manibz altare sc̄e oī agante
uuginis ut saltē p̄ueneret
di et scōr eius cū in te abst̄ie
nō p̄sumant. B̄ndictus autē
p̄ antifixum dictus. sacloga
manus iniecit i cū et tenebat
altaria uolentē extrahere
Cum quoq̄ sic conaretur
extrahere. diuulsa ē cutis man
dus. et infectum ē altare sag
uine. Sacerdotes autē obser
uabant hostia ec̄e. et uolebat
illum b̄ndictū cape. Ille autē
hoc p̄cipies corde furibundus q̄
modo potuit eruit. Et dum
festinanter equitaret p̄ siluā
pelys. cecidit ex equo. et cū
fructa mortuus ē. Et canes

eius qui seqbantur ipm duo
traxerunt carnes eius ⁊ ossa.

Iste colomanus sicut qda
dicunt. fuit episcopus waradiensis.
Sed quia fratres quos habebat
morte sunt preuenti. ideo su-
mo pontifice cum eo dispen-
sante. regnare compellitur.

Qui abhungaris Cumis
Calman appellatur. Eo qd
libros habebat in quibz ho-
ras canonicas ut episcopus psolue-
bat. Iste dalmatice regnum ex-
ciso suo rege petro nominato
in montibz petergordia. hui-
gane adiunxit. Galeas quo-
qz venetorum et naues soli-
dans et allecans pecunia ⁊
marina exercitum copiosum
in apuliam destinavit. Qui
apulia spoliata. p tres menses
permanuit i. e. l. ubi etiam mo-
napolim et Brindisium
urbes expugnatas. vene-
tis ad retinendum. putilitate
regis colomani reliquerunt.
Ipsi aut abhungaria abice-
rent reuersi. Quequidē cum
mille p soldatos parisanor
milles p exercitum expulsi
venetis sunt rehabit. Reg-
navit aut annis. x. mē-
sibz ⁊ diebz v. Anno dñi

o. c. xii. m. lxx. nonas feb. an-
ni tertia migravit ex h seculo.
Cuius corpus alibi quiescit.

Stylis colomani filii coronat iure.

Otenagore regni Stephani
Colomani filium in regē coro-
naverunt. Erat enim adhuc
impubes. Et spc eius i. m. aibz
cuius. Anna autem uxor ⁊
regni sui intravit dalmatiam.
q adalm. exercitus bonarum
ē susceptus. Intra mēsis mil-
lis exercitibz suis fines pola-
nicos devastavit ⁊ plauit.
Autem regno ut rex stephan-
cum ante bohemor colloqui
haberet. **C**umqz uenisset
ad confinium hungarice

fluvium Orisoua. et dux bohe-
morum obviam illi venisset:
fluvius tamen eos interiacebat.
Erat autem solch semper iniqui-
tationis auctor qui per in-
iquitatem suam ob hungaria
fuerat expius qui tunc ibi
cum bohemis presens erat. An-
tequam vero rex cum dux colloqui-
um haberet. misit solch nuncium
ad regem clamulo dicens. fide-
lis sum domino meo. Et quod
novi de bohemis sibi notifico.
Vnde statim cum colloquium ha-
beret cum dux dux cum caperet.
Quia audiuit tuos venisse
sine armis. At reversus idem dux
dicebat. Statim cum colloqui-
um habuisset cum rege. rex te capiet.
Si potius arma tuos et ita in
castris sedant. Bohemi ergo
sicut funebundi et bibuli fe-
cerunt. quemadmodum illi solch
laudaverat. Et alium nuncium
misit ad regem dicens. Oportet
rex sagittarios circa castra duci-
ne cito ad castra sua equitare
perualam. Rex autem ut fu-
it impetuosus fecit sic solch
dixit sine suorum consilio. Bo-
hemi videntes sagittarios ve-
nire. sine dubio convenerunt ve-
nitatem et quod audierat. Qui

impetum super sagittarios fecit.
Bissem atque seculi utilissimi:
usque ad castrum regis absque
vulnere fugerunt. Rex autem
rex audiens cum paucis cele-
riter equitavit iussu hugaii.
quia sua absque armis venerat.
et qui arma habebat armare se
non poterant. quia in sui regis
consilio erant. putabatque rex
in consilio equalem se salomoni
in fortitudine samsoni. i. aua-
cia dauid. se illis equali non esse.
C Bohemi autem dux de-
vastabant castrum regis. Ja-
nus vero filius vrosi palati-
nus comes longe discedens
ad regem. Qui cum audisset. silen-
ter ac suaviter suos armaue-
runt. et impetum super bohe-
mos qui castra devastabant fecit.
Conveneruntque domini eos in ore
gladii hungarorum. et dux mor-
ti succubuit. Odisitque Janus
post regem nuntium. et manifestavit
illi victoriam quam dominus ei
dedit. Rex itaque reversus
gausius est gaudio magno. Si-
valde doluit. quia solch in eodem
perlo mortuus non fuit. qui
tanta mala mendacis simu-
labat. **R** Rex autem stephanus le-
gitimam volebat ducere ux-

orem. & concubinus meretricibus
iunctus erat. Quare barones
et optimates dolentes de regni
desolatione et regis sterilitate:
dixerunt ei uxorē dominā no-
bilissimam filiam regis Roberti
viscardi de apulia. **V**enit
itaque dux teutonicoz nomine
Gezen ad regem et conquestus
ei ē. ut frater suus cum de du-
catu eicassit. rogansque regis cle-
mentiam. ut in propria persona
sua ipm adiunxerit. Rex
autem Stephanus uolens iu-
nam patris sui regis colomani
vindicare. promisit ducem ad-
iu- tum. et collecto exercitu
iure intrusam. Cumque pue-
rulus. primus obsedit castrum.
Contigit autē summo di-
luculo. quod predictus dux Ge-
zen ambulabat circa castrum
pauca loca expugnandi
munitiones. Obsessio eni-
uerant de castro causa iustici-
di hungaros. Cumque dux
uidisset illos. impetū fecit super
illos. qui uiriliter pugnantes
ducem usque ad mortē uulnera
ueniunt. Cumque rex audisset
de morte ducis. indignatus ē
ualde. et precepit omnibus hun-
garis. ut castrum obpugnarent.

et eodem die eligeret militem
posset ul' mori. **P**rin-
cipes autem hungarie huerunt con-
siliū et dixerunt Quid et que
morimur. Si ducatum uideri
habemus. quē rex et nobis con-
stituet ducem. stabilitū igitur
sit inter nos. quod nullus cas-
trum obpugnet. et dicimus
regi. Quia hec omnia absque
consilio suoz principum facit.

Cum uero principes uenis-
sent ad consiliū regis. omnes
induas ptes se transulerunt.
Sed cosina de gratia pernam cre-
scit dicens regi. Domine quod ē
quod facis. Si cum multitudine
morte militum tuoz castrum
capis. quem ducē constitues.
Si inter principes tuos eligis
nullus remanet. **N**umquid
uos uultis regno relicto. hūc
ducatum. Nos barones cas-
trum nō obpugnabim? Si
obpugnare uis. Solus pug-
na. Nos autem in hungaria
recedimus. et nobis regē elige-
re. Unde ex precepto principum
precones in castris clamabant.
ut hungari quia ciuitatē ihun-
ganiam reuerterent. Rex ita-
que cum uidisset se suoz auxili-
um reuocari. reuersus ē in

Magnum **P**ost h' tertio
 anno fines polonicos missis
 militibus tenuerunt. Deinde
 cum etiam solummodo
 annos aulicorum suorum p
 tes belgicis et sine duastant.

[illegible]

et persequentes transfiebant muni-
quasi super pontem. Occidebant
autem hungari tamquam bo-
ves. Nec erat qui recederet eo-
rum de manibus grecorum. **E**t
vero comes et alii boni milites
ibi cum eis erant. Post hec
imperator et rex per fideles milites
conveniunt ad colle quem cum
navigantes insulam quae
civitatem Goronech parva est.
Ibi vero inter principes suos
qui se creantes et iuvantes
tandem pace rebozati redierunt
ad propria. Rex itaque septis
multa mala faciebat. quae non
debentur vanitatem animi
sui. Dominam episcopam con-
bussit. et super homines comas
cum litore equino faciebat
fieri. Ceteros magnos artibus
infundamentum hominis stil-
lare faciebat. **E**t duram
severitate regis septis. minus
seu mediam capitis diminu-
tionem passus fuerat. Quam
fuisse obsecutus. et non mori
timens de rege septis fugerat
ingratam. Qui ad repandere
honorem suum se erat re-
posuit sibi non. **E**t
quia et ibi iam pacem confraue-
rat civitatem constantinam in

archaedonia. et multa hugai
attentate regis septis fuger-
ant ad ipsum. Quo mortuo
corpus eius per septum regis.
fulbertus episcopus reportavit. et
in albeni ecclesia sepelivit.
Bela vero filius eius in hugai
occulte tenebatur a principibus
propter furorem regis. Qui ad
inice consilio regi manifesta-
verunt. quem post excecra-
tionem mortuum excebat.
Quem cum rex venisset su-
iussit vivere a paulo episcopo et
Othmaro comite. quorum septis
retentis erat. gaudius est gau-
dio magno. Quia absque du-
bio faciebat se heretico non hunc.
Statimque misit nuncios in
seruam et filiam viros. Co-
mitem magni illegitimam ux-
orem Bele traduerunt. Que
non post multos dies pere-
ruit Geychum. Quo audito
rex septis in ualida. Dispo-
suit ut cum rex vivere in tal-
ia. Et etiam et regalia
septis. Antequam non re-
beliam fecisset. conuincit
regnum. ut post regem filius
sororis sue septis nomine
saul regnaret. **E**t contigit
autem ut rex septis regni

ueni infirmitate agne. ita uero omnes
mortem illi uidebant. Gorgo
uero comes et iuueni manu spe
ditu. a traditoribus in regem
electi sunt. Cum autem de uo
lente iter conualuisset. iuueni
caput decollauit. Gorgo uero
comitem turpiter de curia re
iecit in greuiam. et ita statutum
est. quod de ipagine sua amplius
ad curiam regiam nullus dig
nus esse iudicaretur intueri.

Propter hoc principes mi
si sunt regem belam manifestare
quia super hoc iter ualde condolebat.
qui sibi succederet. **R**ex autem
stephanus diligebat kunos
tunc tempore plusquam decem;
Quorum unus nomen erat: qui
a ceteris imperatoris cum paucis
ad regem fugerat. cum rege
morabatur. Rex autem incidit
indiscentiam kuni uero qui
permissionibus regis fuerat as
sueti sceleribus. nec tunc mini
seuebant in hungaros. Hun
garum uero nullam cum audisset
quod rex in mortis esset articulo.
interfecerunt kunos qui cor
pora impiabant. **T**atar autem
dux kunorum conquestus est
regi de nece suorum. Rex
autem putabat a iuue ali

quantulum allenati esse ab e
gritudine. Cumque uidisset eam
lacrimantem ceterosque kunos
circumfusus lacrimas. quia
supra modum diligebat eos:
interfuit et dicit. Si sanitati res
titutus fuero. pugno quoque quem
ex uobis interfecerunt. decem isticia.

Et nunc diuita mea non despe
ctis quia conualui et hys die
bus extendit manus suas in ku
nos. Qui precipites irruerunt
ad osculandum manus eius. et
primula pressura de sanguine
regem. unde etiam reuoluto dolo
re corruptis. sublati sunt de me
dio. Si cum esset in articulo mor
tis. monachalem habitum relic
to regno suscepit. Anno regni sui
vicesimo. et sepultus est waradum. **Hic**
Bela comes filius almi dux ceteri
in regem legitime coronatur.

Signavit autem post eū Bela ce-
 tus filius dūcas almi tēti. omne
 q̄ numerum m. dōz deuitans.
 bonorum opum exercitatorū
 humiliter adhibebat. Nec posuit
 cūctū brachij sui i. adiutoriū
 nec hūit fiduciam in homine.
 s. ad altissimū posuit refu-
 giū suū. A fcs ē dñs. p̄tec-
 tor eius. Et adiuuit eū in mul-
 titudine mīe sue. de finetū
 uenit suū posuit sup sedē su-
 am. Consummati ē ḡ regnū
 in manu eius. q̄ uinucos ei
 dedit dominus in obprobrium
 eius usq̄ in p̄ntē diē. Genuit
 quatuor filios. s. Geysa. Ladula-
 um. Stiply et almu. Quo regnā-
 t. regina Elena habito cōsilio
 p̄is a baronum. fecit congre-
 gationem genālem in regno uir-

Itad. Illa igitur die dicit con-
 gregationis dūm rex sedisset
 sup solium regni sui. uenit
 regina cum filis suis. A sedit
 circa regem. Vixit autē ad po-
 pulum uniuersum. Omnes
 fideles nobiles senes q̄ iuuenes
 diuites ac paupes audire. Cū
 cuiq̄ uirū dñs iustum doceret
 naturalem. volo audire. cur
 dominus n̄r rex suus oculi sit
 p̄uicatus. A quoz cōsilio hoc
 sit actum. modo michi p̄pala-
 te. et eos fideliter in hoc loco
 iudicantes. nob̄ d̄pis finē
 date. **E**cce enim dñs regi uirū
 p̄ duobz oculis dedit quatuor.
 facta igitur hac uoce. uenit
 omnis populus sup illos ba-
 rones. quorum cōsilio rex
 obsecatus fuerat. Et quosdā
 eripis ligauerūt. quosdā uō
 detinuerūt. Seraginta autē
 a octo p̄phanos ibidē crudeliter
 occiderunt. Et omis successores
 eor. tam uiri q̄ mulieres. co-
 dem die sunt registati. In
 sup omnis illor possessio ec-
 clesis cathedralibz ē diuisa.
 Et sic omnes uille cōdicōna-
 les et hungaria donacōnes
 regum nominantur. **Q**uā-
 uero hungari semp fluctuāt

inuina sicut mare salsum. si
li namque leuatam puicior
mutabant Borich adulter
ut ueniret. et cor adiutorio:
regnum sibi uedicairet. crede
tes ipse esse filium regis coloni.
Borich itaque a scito ruthenorum
polonorumque auxilio. uenit in
confinium hungarie in ducem
to loco qui dicitur seo. Rex
autem collecto exercitu ibat et
et uiam ei. plurimi autem ex
nobilibus impie bonum cessant.
Petres autem hungarie uoca
ti sunt ad colloquendum cum rege.
Interrogauit autem eos rex. si
scirent bonum adulterum
esse uel filium regis colomani.
Fideles autem regni responderunt.
quod manifeste sciret Borichum
esse adulterum. et nullatenus dignum
esse coronam regis. Infideles
autem et contradictores mul
tabant incerta et timidos in
duas partes claudicantes. **R**ex
autem et consiliarius ei quanti in
ipsis erant. segregauerunt edos
ab agnis. et firmiter statuerunt
ut ibidem interficerent.posito
res Ne forte si diutius differ
rent. traditores transferret
se ad Borich. et hoc regni ne
uideretur in periculum. Orta est

igitur sedicio. et ibidem cepit li
ptum comitem quem cum extrax
isset a rege. frater eius gemi
nus cum sedili **S**edit
pneum caput eius et cere
brum pulcherrimum eruit. **N**i
colam comitem filium ei ibidem
detollauerunt. Odoynolth de
genere acris et alios ibidem occi
dunt. Resoru uero extradito
be secesserunt impres et collectis
milibus suis uolebant regem iua
re. Fideles autem occurrentes
eis. Erat autem caput tradito
rum Trodor de genere symad
et soltus et Tynis. et precipuus
sampsom. Laudauit autem sap
son qui erat pater comiti Tho
mas et tunc quod uixit in conuictu
regis. et ipsum coram multis
uicuparet. Quo audito
omnes laudauerunt. et ipse Bo
rich in am spem seductionis. gra
tes ei magnas retulit. et quod in
cepit hoc adimplere non si
mulauerunt. Putans enim diuina
acione regis regnum hunc. **R**ex
autem ostendit. ipse flumem
seo. et cum sederet in papilionem
sua cum suis principibus et mi
libus. Ecce sampson intrauit
et regi dixit. Quid facis uulsi
me cum eis cum regno. Vultus est

domino tuo bouch regni hie
q tu uiuas in monasterio tuo
sicut uult pater tuus. Cū uo
principes regni subito como
ti fuissent. **E** Johannes filius
Orthonis notarius regis Sy
migiensis ipso die ad Co
mitem Sud. Quid expectam?
Quare non apprehendimus eū.
Cumq; apprehenderit uoluisset
ille cissime equum ascendens
fugiebat. Illi autem adprensus
equum non habant. qui de cir
culo regis ad consilium pces
uenerant. s; tamen clamor
magnus fuit. Cum autē
seruiens comitis Sud clamo
rem audisset equum sine sella
ascendit et ipsum cum lancea
usq; seorsum persecutus ē. Trodae at
q alij socij eius uolebant nante
runt. Illi cissime eū uicē
s; usq; huc non potuerūt. S; i
serui uero equitans cecidit in
flumen. quem persecutor in
flumen lamenit. habebatq;
sampsen sub tunica pangenā
qui p grauiorine longe nata
re non potuit. **B**ouch at
cū magna milititudine turen
num q polonorum castra metat
ē ppe ad regem. pces autē
regni hungarie miserūt ad

duces turenor et polonorum
qui p bouch uenerūt dicen
tes. Non decet uos contra ius
ticiam querere regnū hōi ad
ultimum. Nos enim scimus
qd de uice regnum hie dbeat
Bela. q ipse regnat cū cōfessu
totius regni. Hys auditis
duces Rustie et polonie des
titerunt amplius adiuuare
bouchoni q celsi sunt signi
in suas pumias. Bouch autē
cum multitudie ppor uenit
pugnare contra regē. **R**ex
autē diuino firtus auxilio. q
truxit omne robur bouchi in
pilio q fugauit illum igitatio.
conclussit exercitū polonorum
in morte. in pā festiuitate o
magdalene. accipies spolia
eorum. q tueris q ē nū magnū
uictoria. In ipso autē plio
acriter q precipue pugnauit
tunt. oyska Gaab q Sator.
q multos erul cepit q me
fecerūt. Erator eor lonca
sanguine humano confecta.
In hoc prelio oyska cepit Ty
orum intentor malorum.
Voses cepit uitalē. Gaab uo
frem comitis de Cracouia
polonium. Sator cepit En
ore. **Q**uos cū ad regē dux

isent. gntos mulers retuler. et
 et elegantissime terminau. co.
 Postquam autem regnu. con-
 firmatum. et in manu regis
 bele. utebatur ex vino mltu.
 Cuius aulici consueci erant.
 ut quicquid iebuatat regis
 et rebuit habebat. Et post
 chutatem ter regis n. pote-
 rat. Dech et Saul uitos reli-
 giosos inebrietate sua fodi-
 to manus inimicor. suorum
 qui absq. causa interfecti st.

Regnauit igitur ipse bla-
 reus annis nouem. in fide
 et uirtute. et origines aut ad
 annum. Anno domini 67.
 670. i. locus februarii. feria
 quarta. Cuius corp. alie qui
 est. *In hoc versu coronat. inge.*

Et postea autem dominus hun-
 garum et dicitur pugnatores
 gradientem in multitudine et
 fortitudinis sue. Dedit eni
 dominus regnum Geperhe et
 pueris suis. Et in indie scilicet ce-
 cilie uirginis coronatus est.
 Cuius terram archiepiscopus et
 confortauit. Subiecit et ge-
 tes multas et tota regum sui
 infugam a facie gladii eius.
 Et post uero miles alaman-
 castum poson et
 bitat. Julium comitis cepat.
 Quod hungari non pro modica
 habuerunt prouicia. Sed ter a
 dolens ea non silenter qui-
 cut. *Quod etiam ter erit*
etiam contra hunc tertonu.
Comit. et alamanu. et hūgnie

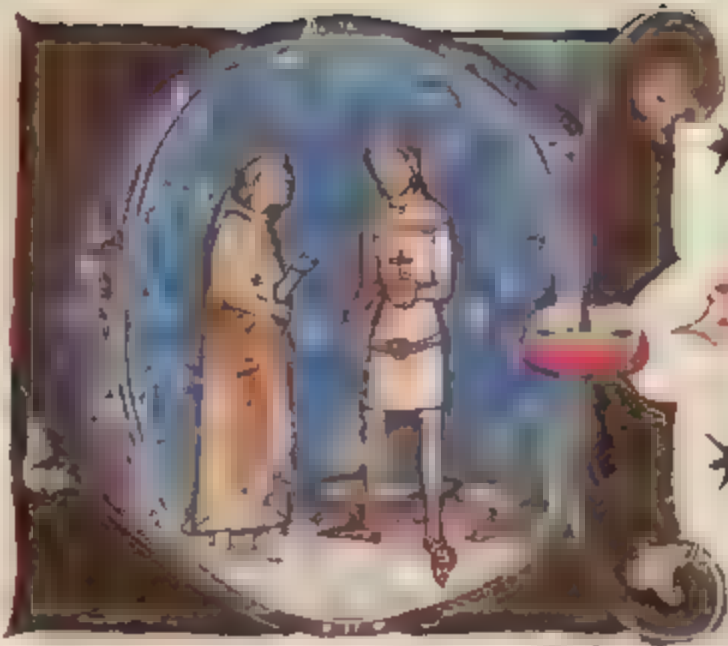
consilia duastantum. Quin-
tus enim cesar in ipsa persona
non uenerat super regem unum
suum ferre robur regni teuto-
nicorum aduersus panam huius
gariam commouerat. Her-
ticus autem quidam dux aus-
trie principalis aduersarius re-
gis. omnes bellatores de sacra
et de bauaria secum adduxerat.
Erat enim tutor populi dux
hermanni leonis cui sacra et
bauaria hereditario compete-
bant. Congregati sunt itaque
teutonici in multitudine for-
titudinis sue confidentes. et si-
cut gigantes steterunt contra
hungaros. **R**ex autem cum
uniuerso exercitu suo posuit
spem suam in deo. et exortus
agminibus cepit ut cor et uelle
suos. et sacratos et leuite
et omnes clericos qui aderant
in ipsi contribulato et corde
contento implorabant adiuto-
rium domini in iuu et pre-
sencia sanctorum angelorum et marie
inuocabant clementiam dei et
genitricis uirginis orantem. cui
us patrocinio beatus rex et
stephanus hungariam specia-
liter commendauit. Rex
autem armatus est gladio et gla-

domini apparuit super eum. Et
fortitiorque est illic cor eius di-
uinitus. et ipse robustior factus
quam prius exultata est sa-
ues eius et totus alacer ibat
in prelium. **C**umque appropin-
quasset Guncel quidam anten-
ticus qui utrumque linguarum
eorum bene nouerat iussit
regem. quod exercitus teutoniarum
appropinquaret. Et dux optime
tempus esse regi. ut uideret
sui eos quia pauci sunt et non
omnes quos in adiutorium uo-
cauerant uenisset. Tunc
rex cum omni exercitu suo
acceleravit super eos transie-
tas hungarum. Teutonici uero
quasi gigantes constupescunt
ineque arduis et certant
superbi et abusione insultantes
impetebant hungaros. ut
contumelias suas terrorum
eis intingerent. hungari uero
exaduerso appropinquauerunt ad pre-
lium. et intenuerunt bucci-
nas et clamorem classatis
et clamauerunt ad dominum et cla-
mor uociferantium ascendit in
celum et belligerantia et con-
missum est prelium. **S**ustinerunt
uero pessimi et simili nullum
omnes puer fugerunt sicut

onca alupe qui more solito
 pibant agmina hungarum.
 Tunc etiam paulum hūgai
 confugit exulserit. quēz ag-
 mina burgatē pnta sunt
 a finet teutonicoz pualuerit
 teutonici hūgares in iudicio
 bellici confutue. qui sic hū-
 ga circa principia semp feruet
 ante a infine repelant. Tē
 amicus domini regis be-
 le Ban nominatus. gloriosū
 in milibz suis. uincens super
 agmina teutonicoz. pculit
 eos exadūso grauitat. a mag-
 nam stragem fecit in illis. S
 electi milites regis impetum
 fecerunt in hostes grauatū
 ē plūm contra teutonicos.
 a fortitudo eoz dissipata ē. et
 ceciderunt in ore gladii plus
 quam septem milia bellatoz.
 residui uero fugerunt. S illa
 uir igitur dē hungaros i die
 illa s fūcibz draconum cru-
 dūter sceleratū. Ibi usqz adeo
 contatū ē robur teutonico-
 rum qd uce rusticis hungaris
 inconfinium eozum habitati-
 bz aliquam inuadam seu qd
 tūmqz grauatē inferre pre-
 sumpserunt. Rer autē di-
 uina gnuia felici potius uic

tora simul cum uniuersa gente
 sua briduit et glificauit dūm.
 In eozem autem plio comes pros-
 cepit comitem Rapolo teutoni-
 cum. qui iam pudē nocturnis
 insidus castrum polon occupa-
 uerat et gabriel accōne. p h
 indiebz illi fūmes afflūit hun-
 ganam. que magnā pte hoim
 in morte obloebuit. *Cesar Ce-
 nardus p hungariā uisū iherosolim*

ut etiam eadem tempa cōra-
 dus cesserit iter facies. iherosolias
 p hungariam. hungarie uō nō
 qm pegrinus apparuit. inq nō
 pacem s potius unum tyrannum
 pōnis crederet. Nam petuo-
 nis simulatione inuenta adi-
 tum a regno hungarie pecu-
 niam nō modicā extorsit. ita
 ut nulla mat' ecci sine monas-
 terium totius hungarie re-
 maneret. si quo pecunia non
 extraheretur a pegrinā ce-
 san p'more non offerretur.
Cuius cessus precessum
 cōgregus rex francor uenabi-
 liter et ut dicitur pegrinū
 subsecutus a rege Geytha ho-
 norabiliter susceptus ē. Apd
 quem aliquam diu commo-
 rat' tūc temporis uisio
 regi Geythi sociatur. a tali di-
 latione in ore uicinis m'

tis minime a rege Geytha ho-
 nore conouit'ur pater om-
 nium regni molestia hungarie
 fines cum suo exercitu ingre-
 ram penetrant. Postmodū
 autem rex Geytha referente
 quodam milite sue nomine
 Geythi opunt qd' Geythi ad-
 terris regis colomani esset
 in comitatu regis francie.
 militi ad eum dicit. Nō
 ē bonum recte malū p bo-
 no nec infidē. ite mee
 uim emt dicit. hys audi-
 tis fca cōtrahit rex reges
 francorum. qui hāt enī mi-
 lites eius que nam cēt int'
 les qm moria regis machina-
 retur. ut inueniens ab his re-
 tificetur. Geyth autē uene-
 rit consilio cōmuniā hūn-
 garum v' b' p' regni iūte
 possit. tūc amicus p tūc
 habetur et a lito rege si mi-
 ti adhiberent. Qui uero tūc
 talia uisio Geythi ad p'ces
 regis francor se p'stant. in-
 tam ab eis et ueniam rogatu-
 rus. ut cum obsequio litione cēt
 regnum cum eo ut p'mitteret.
 Cumq' rex Geytha audisset Geythi
 apud regem francor. regis
 cum. ut p'mitteret sua boni

chium ei iunctum remittere.

Cumq; hoc rex francorum
audivit ait. Non erit rex. q' do-
mus regis quasi ecc'a. p'ced' ei'
quasi altare. & quomodo possu
reddere iunctum cum qui ad
domum regalem quasi ad ec-
clesiam. & ad p'ced' regis quasi
ad altare se p'stravit. Cui nu-
cuius ait.

Quonia magistra
nra sic interpretantur. ut adulte-
rinam progeniem ecc'a no con-
municet.

Borich autē ui-
dens sibi mortē imminere. Ca-
nocte rapuit unum dextrariū
regis Lodovici & aufugit. Qdā
autem d' agaronibz occurrens
ei uoluit eum tenere. quē Bo-
rich cum gladio p'cussit. a iū-
ct' usq; ad medium pectus ei'
disiecit. Et ip'e manus sequen-
tis euasit. Post h' autē rex Ger-
cha dedit ducales expensas fra-
tribz suis. Ladislao & Stephano.
duntaxat exercitum in Rusiam
sup Lodomerium ducere. ut
vindicaret iniuriam socii sui
Osmoslor. p quo etiam iā p'ce-
miserat exercitum. qui male
tractatus fuerat a ruthenis et
Cumis. Regnavit autē annis
uiginti. mensibz t'bz. diebz. xv.
Osignavit autē addn. Anno

domini. o. c. lxxi. p'd. kl. Iunij
festa quarta. Cuius corp' albē
quiescat. *Stph' coronatur.*

Oco eius coronatur Stephanus
filius eius. & regnavit annis. vi.
mensibz. nouem diebz. t'bz. In
cuius impio dux Ladislaus fili
regis ecc'a usurpauit sibi coroā
dimidio anno. Osignavit at ad
domini. Anno d. o. c. lxxii.
kal. februarij. f'ia p'ma. cui corp'
albe quiescit. *Stph' usurpat sibi*

coroā.

ost hunc autem Stephanus frat-
 eius usurpauit sibi coronā me-
 sibz quinque coronatus ē autē hō
 Jous februarii in dominica Er-
 surge. Deuictus ē autē in festo
 sanctorum Gervasii et protasii.
 fena tertia. ubi nobiles hūgaie
 comierunt. Posthū expulsus ē
 de regno. obiit in castro Zemie.
 Anno domini m. c. lxxii. scilicet
 Jous aprilis. fena quinta. Cui
 corpus alle quiescit. Idem
 uero rex Stephanus filius Ger-
 se migravit ad dominum. An-
 no domini. m. c. lxxii. Quarto
 nonas maii. fena prima. Cu-
 ius corpus strigoni quiescit.

Gela tertius coronatur.

Ostea regnauit Gela fr̄ ei. qui
 fures et latrones psecutus ē et
 petitionibz loqui crant origie
 ut romana sic curia et impu-
 Qui coronatus ē in diebz Ja-
 nuarii fena prima. Regnauit
 autem annis viii. m̄se vno.
 diebz xii. obdormiuit at i dno.
 Anno eiusdē. m. c. lxx. kal. mar-
 fena tertia. Cuius corp' alle qui-
 escit. *Emertus coronatur.*

in successu Emericus filius eius.
 et regnavit annis viii. mensibz vi.
 diebz. vi. Huius uxore constantia
 filia regis aragonie. cesari fre-
 derico p consilium aplice copu-
 latur: et dignatur ante ad omni
 Anno domini m. cc. p. die kal.
 decemb. fia. in. Cuius corp' re-
 quiescit in ecclia Agensi. *Ladulans*
secundus coronatur.

Ost cum regnavit Ladulans fili-
 eius. et coronatus e vii. kal. Septe-
 bras fena quinta. Regnavit aut
 mensibz vi. diebz v. et dignatur
 ante ad omni. Anno eide. m. cc.
 primo nonis may. Cuius corp'
 albe quiescit. *Andreas pater*
secundus coronatur.

ue successit Andreas filius Bele
trici. Qui andreas coronatus est
vicesimo septimo die post obiit
regis laodici quarto kal. Junij
in penthecostes cuius uxor fuit
domina Gertrudis de alamania
de qua genuit Belam. Coloma
num. Andream. et beatam Elzab:

Si phalor humani genis
inimico. paulo dubio suatente.
uorem bankbani magnifici ui
ri domina memorata in fide
ciudam suo fili hospiti deluden
dam. Quam ob causa ite Bank
banus de genere Bor orumans.
suum gladium in regine sang
tine miserabiliter euidentur.
Et dno uulner sauci. ita. Anno
domini m. cc. xii. interfecit. Cu
ius corpus in monastio Gulseo
rum monachor: de pelis tumu
latur. p cuius nece uor flebilis

in sonu in tota pannoma. et
in omni genere Bankbai. ex
crucibus et horrenis sanguinis
effusio subsequuta. **Andreas**
uixit iherosolimam

Ost hec rex Andreas terra sancta
uistituit ad mandatu dni pape.
Quod mandatum accepit. dux
est adhuc dux. sicut habet etia
de uoto et uoti redemptione. licet
in uicis. Quia ipse compleuit
et redemit uotum patris. Et ibi
in terra sancta sup exercitu xpi
norum contra soldanum babi
lone capitaneus et dux pfiat.
et mor uictor effiatur gloriosus.
mansit autem trib: mensibus.
Regali denique thesauro exposi
to diuersorum scorum pium re
liquie compantur. Caput vi
delicet pthomias steph. et cap
bit oiangarte uirginis et mis

Dei bñ thome apli & sñ bñto
lomi. Item de unga aaron & una
dñe iouis illis. in quibz f mu
tauo aquam miumum. & alie
multe quas potuit tñe cõgre
gare. Reversusq; i hungaria
cum pñosis thesaunis scõrum.

Regnum autē suū reuocit
in pñs statu. Non em̃ h̃ suū
mentas & c. quoz reliquias
afferretat elmbi uoluit. In oc
cursum uero regis benedictus
filius Ega Cancellanus regine
omnes pñatos eccl̃e compel ch̃.
Cõodo autem illas reliquias
scas spñaliē ille eccl̃e habent.
quantum pñlati regi uenient.
obuiam occurrent. **T**rans
actis itaq; nouem annis rex
generosam elizab; filiā suā no
bili uirō Rodouice Turangie
& Anthgraui copulauit. Qui
post multos annos similiter
cruce signatus quote ihs solū
pgens ibidem migrauit ad ip̃.
Cuius festum iherosolimis de
uote celebratur. O dignum
autē rē. Indicis ad dominum.
Anno domini. m̃. cc. xix. ñ.
Tricesimo annu regni sui. Cui
corpus in monasterio de Egrus
felicit̃ requiescit. **Rex Bela**
quartus coronatur

Ex Bela post eum filius eius co
ronatus ē pñdie iouis octobris
fena prima qua cantatur. Da
pacem domine in cathedr̃i eccl̃e
bñ pñe alle. quā ip̃ cõsecr̃ fecit
Colomano duce fr̃e eiusdē cõsem
regalem ad laus ipius honori
fic tenēte. Daniele uō duce Pu
tenor equum suum añ ipm sum
ma cum reuerētia ducēte. R egū
autē rrr̃ annis. Anno dñi m̃.
cc. xix. ñ. uō bela regnāte. oranga
li siue. **Aduentus pñi Tataror.**

tartari cum quinque cõtenis

milib; annator; regnum hūgaie
inuasēunt. Contra quos bela
ter iura flumen seo prelians
uincitur. In quo prelio fore ex
tinguitur milicia regni hūgaie
uniuersa. Ipso uero bela rege
ad mare fugam faciēte. tantum
usq; ibi ipm crudeliter isciatur.

Manseunt enim ipi tantum
murgno hungarie trib; annis.
Et quia seminare illis tēpibus
non potuerunt hungari ideo
multo plures post exitū illorum
fame perierunt quē illi q; capti
uitate ducti s; i gladio ceciderūt.

Post h; autē rex bela reuulsus
ē de maximis p̄tib; q; ducem
austrie frederici cum belluosi
an nouā ciuitatē gr̄s occidit in
p̄lio hungaror; q; tūc per
maxillā licet tam v̄s; ar; cecide
rit in hoc bello. bel uero p̄fatus
trūphū cū hūgaie p̄didit. pug
nat Rex cum Othotano.

ost h; idem rex cum omni
m. cc. m. congregauit ex
ercitum copiosū contra o
thotonum regē bohēor; cōa oro
rationem unacū filio suo steph
q; ipse dux cūmāor; s; uicti
fugit circa harysburg. iū iouis
hila. Erat enim rex pacificus
s; in caritatib; q; p̄lis minime
fortunatus. *Flagellat se p̄lis.*

Ipsius etiam tpe. Anno
domini m. cc. lxxij. i
plebs flagell' se ferien
do uniuersale discurre
bat. Obiit autē anno
domini m. cc. lxx. v.
nonas may. fena vi.
infesto inuenciois scē
cruas. in insula bucē

si. Et sepulchrum ē corpus eius
Saugonij in ecclā fratrum anno
rini. constructa ad honorem
uuginis glōse quam ipse co
per Bela adhuc uiuens sup
tioso op'e et pulchro fecerat in
coau. Vbi cum domina re
gina consorte sua crana noie
filia impatoris grecor' et duce
Bela filio suo canissimo felicit
requiescit. uir uirtutibz plen'.
Cuius memoria quasi mel ol
corosum usq' in diem hodienu
in ore omnium hungarorū
et aliarum plurimū nacionū
suauescit. Cuius corp' philip'
Archiep'c' stugomensis d' ecclā
memorata auferri ex humiliato
fecerat contra uim et in sua ec
clesia cathedrali indobite tumu
lat. Sup quo fco corā supmo
pontifice causa diuicius uen
tillata fies minores cū bonē
manimo rebatē erintegro me

nuerunt. et coram uuginis ara
gloriosius condiderunt. ubi hu
pulehri usus continentur. **C**
Aspice rem carā tres cingunt
uuginis arm. Per dux regia
quibz assint gaudia trina. Et
sequitur. Dum licet tua dū
uiguit rex bela potestas. fias
latuit par firma fuit. regnauit
honestas. *Deplis fili bele coro.*

Ost ipsum Anno domini
m. cc. lxx. cepit regnare
filius eius stephanus sup
totam hungariā. Qui
Othacum regem Bohe
morum in hungariā cum
Bohemis Australibz Szambu
gensibz ac ceteris multis genibz
tum potencia ueniente añ flu
uium Papcha tenuit uuluer

ac fugauit. **P**ostea Budun
ciuitatem bulgarorum expugnauit
et bulgaros superauit. regem eorum
sibi compulso seruauit. Regnuit
autem duobus annis. et mortuus
est in anno tertio regni sui in insula
et sepultus est in ecclesia beate
virginis. in insula budensi illo
co **Beginarum. Ladislaus filius**
Stephani coronatur in regem.

Vi successit Ladislaus filius eius
et coronatus est eodem anno quo
mortuus est pater eius. videlicet anno
domini millesimo centesimo sexagesimo
nono. Qui imperatore adiuuante circa orora
uiam occidit regem Ottocatum
superdicatum imperatorem. Postea
cum anno domini millesimo centesimo
sexagesimo nono. Oldamir dux Cumanie con
gurgato exercitu cumanorum eua

laram hood uocatum. uolens
hostiliter regnum inuadere hūga
rum ut suo domino subiu
garet. Contra eum rex Ladislaus
ut fortis Josue per gentem suam ex
regno pugnaturus accessit. In
cuius exercitu laudans filius thee
miles strenuus contra eum ad
lanceauit cum impetu iuuentis
sue. et laudabiliter percussit plu
rimos et prostravit. Postea
cum plurimum committeretur in
preces fortissimi subito et in o
pinate ex diuina elementia
pluuia grandis exoritur con
faciem paganorum. et qui in acubus
suabant. et sagitta prope ymbra
densitatem iuxta prophetam
facti sunt ut steris terre. et sic
rex Ladislaus uictoriam obtinuit
diuino fretus auxilio. Ta
tem postea pauci dipis cum
nis qui euaserant ad tartaros
fugientes. quorum instinctu
tatarum. Anno domini millesimo
centesimo sexagesimo nono.
Secunda uice. **Sed a tunc**
intraunt tatarum.

intravit in hungaria et usque
 pestem universa miserabiliter
 combussit. Iste enim rex
 Ladislaus filiam regis karoli
 de apulia inconiugui habebat.
 Sed spreto thoro coniugali filia
 vero adhesit cumano. Cydria
 Cuphech et mandulam voca-
 tas. ac alias quamplures in-
 concubinas habebat. quare
 amore cor eius est merito dep-
 natum. et a suis baronibus et
 regni nobilibus odio habebatur.

Firmamus legatus intrat.

hic insuper contra eum quia cu-
 manice et non catholice con-
 versabatur philippus firmus
 sedis aplice legatus advenit.
 Qui barbas radere. crines de-
 truncare contra morem hūga-

rios et pillos cumanos. quum
 usus in hungaria iam inconsue-
 tudine habebatur abice dimana-
 bat. **E** Regem etiam a nativitate
 iunctulo fenes ut paganos odi-
 ret. ritum christianorum diligenter et
 thoro viveret coniugali. Sed ni-
 hil in re proficiens repatuit.
 Rex Ladislaus interfectus.

Ost h in breui ipse rex. et
 Anno domini. m. cc. ut
 festum sa. prima an festum
 scilicet cydriae virginitatis
 et m. p. p. castri kerthog

ab ipso cumano quibus adhesit
 est miserabiliter interfectus. Tunc
 enim istius regis Ladislai cepit
 hungaria a sua magnifica gla-
 ria reflecti. ut casus flebiles et eve-
 tus inferius ostendit. Cepit
 namque in ea tristitia bella con-

surge civitates confingi velle
 p combustiones ad nichilū redigi
 par et concordia penitus concu-
 lcat diuites deficere et nobiles ius-
 ticiam p inopia paupertatis. Il-
 lo tempe biga scilicet duarum
 rotarum uehiculū a regni incol-
 tuius regis ladoria ducebatur.
 quia ppter continua spolia ani-
 malia uehicula trahentia defic-
 rant in regno. s. homines mox
 pecorum bigis iuncti uices a-
 nimalium impendebat.

*Dux
 Andreas de venetijs in hungaria
 iudicatur.*

Ost cuius regis mortē eodē
 anno xvij die Andreas
 dux de venetijs coronatur.
 Qui uiuente adhuc Za-
 dylao rege adductus i hungaria
 fuerat. Cuius Andree regis ortū

et originem uidemus. q. ratione
 meruerit coronam regni hūga-
 ric accipere. Cum enim rex
 Andreas secundus p. quati be-
 le regis et colomani ducis. mor-
 tua prima uxore sua ut potius
 interfecta ut supius dictū ē ma-
 re ad mandatum eodē transie-
 talli in terram scām ad expugna-
 dum pro sepulchro dñi. ibi uic-
 tor existens. reuertebatur felicit-
 er cum honore. Tandē i yta-
 liam applicuit. et quadā uice apud
 marchionem Estensem ē magnifice
 hospitatus. Ille uero marthino et
 cognoscens regem et uiduū. fili-
 am suam excellentē pulchrā et
 bñ ornata conspectui regis
 astare fecit. Per uero uides eam
 pulchram et suis oculis gratiosā.
 cum absq. hoc ducere uell. ux-
 orem. cum eadem domitella eo-
 dem die contraxit matrimonium.
 et in hungariam secū dux. Por-
 tus uero rege andrea. dñā ista
 uolens reducere ad penes suos.
 conuocatis principibus regni hū-
 garie. archiepiscopis et episcopis. se gūda
 ple manifestis indicis demon-
 strauit. et sic ē reūsa in tñā suā
 Esth uocata. et ibi apud p. suū
 puerum masculū peperit. quē i
 baptismo stephin uocauerunt.

Qui nutritus et educatus sub
 hoc titulo qđ eēt filius reg̃ hū
 gari. Tandem ad etatē ul
 timam adueniens usurpare do
 lose marthonatum uoluit a
 ui sui. S; item auis suus p̃na
 lens ipm̃ remocius aufugauit.
 Et sic stephanus fugiēs abyti
 nispantiā ad iacobū regem
 aragonie qui hiebat in urore
 sororem istius stephani filiam
 regis andree regis hungarię. q̃
 ibi aliquādiu commoratus. ite
 rum in italiam ueniens elect
 ē potestas a ciuibz in rauenā.
 In ac fugatus uenit uenecias.

Ibi autem uir quidā ciu
 uenecensis ciuitatis potior et
 diuor cognosceus q̃ scies uera
 enter hunc eē filium regis hū
 garię tradidit sibi filiaz suaz
 inuorem et omnium bonorum
 suorum p̃cipem eū cōstituit.
 Et illa autem hūc filium ste
 phanus quem andrē uocauit
 nomine patris sui. Qui andreas
 auxilio et consilio amiculor
 suorum qui erant infinitarū
 diuitiarum iuuenie adhuc
 rege Ladulao in hungariā sub
 intrauit. eo qđ eēt dux. qui de
 bebat hē p̃cedenti in regno re
 gis andree titulos aui sui.

Cum autem rex Ladulao fuisset
 occisus a baronibus regni. andreas
 dux feliciter coronatur. Qui
 anno secundo regni sui cū exercitu
 maximo austram debellauit.
 In cuius impio quidā nobiles
 regni. Johannes. scilicet et frater
 banus filii hūa. ac uiginti
 filius pouch et uylac. alijq; qm̃
 plures inuidiam regis. idē
 a papa bonifacio viij. regē petie
 runt. Per karolum adhuc exis
 tens in hungariā et Neapoli
 p̃quosdam barones regni hun
 garię introducit.

vorum instantiā papa admit
 tens. quendam puerum r̃. an
 norum nomine karolū. anno

domini m. cc. xc. ix. uiuente ad
huc andrea rege in hungariam
destinauit. Cuius karoli gnacon
et origo tali modo habetur. Rex ste
phanus quintus filius bele
quarti regis hungarie inter alias
filias hunc unum nomine
mariam uocatam quam karoli
lo claudus filio karoli magni qui
ex donatione ecclesie fuit rex syci
lie tradiderat in uxorē. Qui rex
carolus claudus ex illa filia ste
phani regis genuit carolum
martellum nomine. Carolus
uero martellus ex filia impato
ris Rodolphi clamefina nomine
genuit filium quēdam primo in tra
sua uocauit carobertum qua
si carolum robertum. In hūga
ria autē oblato roberto ipsum
hungari carolum uocauerunt.

Ut autem iste carolus reg
nare ualere et contra andream
regē potatem acciperet. papa p̄fat
unum et alium de latere suo extra
regē andream p̄carolo d̄stinauit.
Qui nichil agere ualentes ad op
p̄ria redierunt. Interim anno do
mini m. cc. i. infesto s̄c̄i felix
imp̄ncis idem rex andreas in cas
tro Budaen requieuit in domino.
et sepultus ē in ecc̄ia s̄c̄i joh̄anis
euuangeliste apud fr̄es minores.

*Dux uentzelaus d̄ Bohemia i
duatur.*

Ostea mortuo rege anda
barones regni eodē anno
induas p̄ces celestius di
uiduntur. ita qd̄ orath̄s

Omodus et ugnus potētissimi
principes in regno ac alij nobiles
quam plures carulo p̄uēo adre
serunt et eum regē nominabant.
ūto s̄ non fr̄o. Dominicus uō
filius steph̄i dicti poeth maḡ
Thauarnicor quōdam reḡ an
dree. Demetrius filius nicolai.
hericus filius herici. uiri ual
de magnifici cum ioh̄e archiep̄
cholecei et anda ep̄o Agrensi.
Emerio ep̄o waradien. haab.

epo vacan. Inthomo epo Cha
radienti. Nicolao epo Bornensi.
et Jacobo epo Scepsen cui usq; in
tum fuerat concessus epatus. in
mense julio usus Bohemiam pro
cesserunt ad regē venceslau. ut
regni suscepere gubernacula hūga
rorum ne regni libi libertatē am
terent in suscepōne peccāz dāt
regis. ad ipm aut regē bohemie
ob hanc racionem posuerūt grā
suos. quia rex othocarus. qui
progem ladulaum fuerat inf
fectus sicut ē supius enarratū.
hūit in uxorem filiam comite
Anne filie Bele regis quati. q
ex ea genuit filium nomine
venceslaum qui regnavit ī Bo
hemia patre mortuo multis ā
nis. Qui venceslaus uenire
noluit. S; filium suum ex filia
impatoris Rotolphi. peratū
et genitum nomine similiter
venceslaum in quadā villa
sodm uocata circa arozonā
ex pte Bohemie quo p̄fati no
biles et epī conueriāt in regem
hungaris tradidit naturalē.
Et ipī confectis instrumentis
litterarū et roborato fidei fima
mento unanimiter suscepūt.

Abhinc. Te oīn laudamus
Assidue. pelamantes ad albā

ciuitatē regiam dūenūt. ubi
Johannes archiep̄ Colacen cū
epīs alijs supius nominatis
lun orifice eum coronarūt. Se
res namq; tunc Archiep̄at̄ s̄
gomenē uacabat. **I**n buda
uenientes. ibiq; iohis archiep̄
obdormiuit in domo. et Jacob
ep̄ Scepsen quicuit in pace.
Tumulantur autē in ecclā s̄
Johannis apud fr̄s minores.
**Per ladulaus uenit ad pat̄
suam. scilicet Bohemiam.**

Ostea rege iā ducto quē
hungari ladulaū uoca
uerunt. in buda agente
nullum casuū nulla po
tentia seu potestas nullū
regale sicut canilo puerū ex p
te Saxonum restituitur. Sed

una pars regni canulum. alia la-
dulaum regem appellabat nomine
tantum si non re vel effectu regie
maiestatis seu potestatis. **T**er-
ter venerabilis pater ladhlaui no-
uiter coronatus iudex et confidens
palliatas ususque hungarorum.
Anno domini m. cc. iij. cum mul-
titudine exercitus pannoni-
am ingressus. et iuxta danubium
citra pestum aliquantulum resideret
ladulaum filium suum cum coro-
na regni accipiens. et ladhlaui fili-
um vicerem rectorem seu iudicem
Budensem in suum regnum ipse
ce relinquitur. **Papa per sacerdotes bu-
denses excommunicatur.**

Ordem tempore frater Nicolaus de or-
dine predicatorum episcopus holsternensis cardi-
nalis apostolice sedis antea tunc suffraganeus
in hungariam per canulum ad-
uenit. Qui ibidem residendo diebus

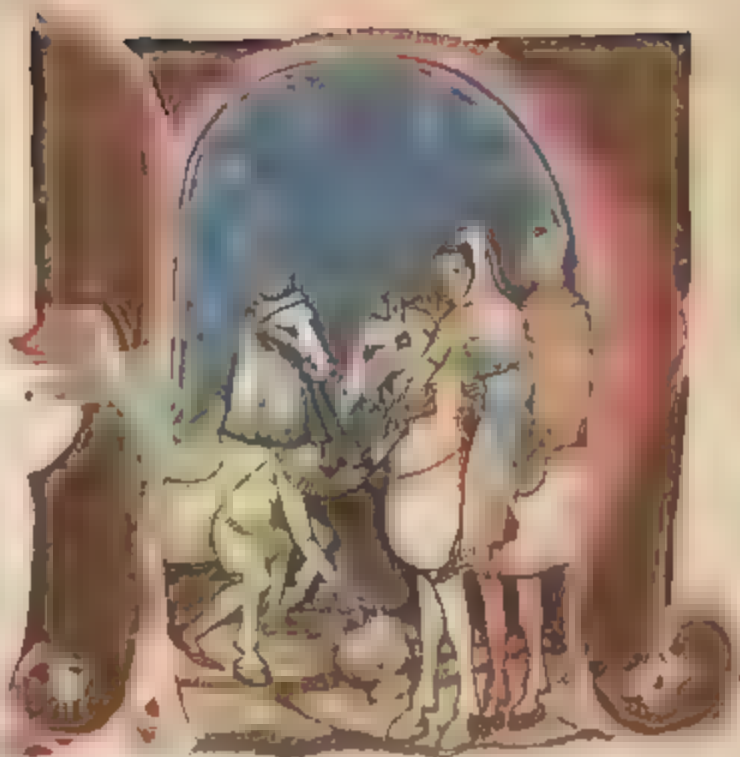
aliquot. videns se nichil posse
proficere reuersus est in curiam. et ibi
mortuo Bonifacio viii. in suum
pontificem eligitur et citatur.
et benedictus appellatur. In suo
autem recessu comes ciuitatis
Budensis. per quodam casu in inter-
dictum reliquit. Interdum quippe
religiosis et plebanis stricte in-
iunctis sunt. ut pseudo sacer-
dotes et presbiteri qui manifeste di-
uina populo celebrabant et sa-
cramenta ecclesiastica ministrabant
publice interdicerent. Insuper
malum malo cumulantibus per
nitiosius conuocato populo. accen-
sis lucernis summi pontificis
vicarium. archiepiscopos et episcopos
universos regni hungarie. ac ui-
ros religiosos communiter exco-
municatos altis uocibus permi-
gabant. Hoc factum est. castri Budense
quodam dicto peritumano
regente. quem per ladhlaum captiuum
to re per fecerat venerabilis. **Dux
Ottho introducit.**

Interdum uero filii hienae
et quidam alii nobiles
Otthonem ducem ba-
uariae subintroducunt
in regem hungarie. Qui
ueniens et coronam regni
a venceslao ablata pe-
tuit sibi dari. ac feci-
serunt. Anno domini

1005. ccc. v. aliam regalem ciuita-
tem petiit. ut ibi coronaretur
legittime in regem. Quem Bene-
dictus episcopus Welsprunien-
sis et fratres
Anthonius episcopus Chanadensis
in regem inuenerunt. et dicta
corona regia coronauerunt. In
Buda uenies et in die sollempni
in eorum regio coro-

nam sciam hinc in capite per os
plateas et uicos incedebat eque-
tum populo copioso. ut tunc
tis se esse regem legitimum pub-
licaret. Qui in breui terram.
Erdelw cum Beke filio Thome
cessit uisitare. ubi Ladislaus
Woywoda ipsum captiuauit. eo
in castro suo tenuit uinctum
multis diebus. Qui tam mise-
rabili fortuna sibi occurrente
de regno expellitur hungarorum.

De inuentione sacre corone

Et hoc permittendum est quod est scilicet
corona predictum Otthonem ducem
ad hungariam portaret. propter
timorem hostium fecit illam in-
cludi per artem tornatoriam in flas-
conem. Cum autem equitaret et
suis subiectis silentio in hac
publica in qua plurimi uiato-
res transibant casu oscella con-
gus ubi erat flasco ille lignis
quasi uas uinum nullo ui-
dente cecidit resolutus. post
modum uero luce elucente
dum uidissent non esse thesaurum
illum preciosum. quo citius po-
tuerunt timore percussi retro ce-
lenter cucurrerunt. quia coronam
inter multos transcentes iter-
um iacentem in medio publice
strate inuentam a nemine
reperunt. forsitan ceciderunt.

in prima uigilia noctis. reuoluta
ē autem sequenti die cura tpe n̄
dubium uespertinum. omni cō
q̄ inimicū non taceā. Qd̄
enim p̄bet qd̄ illa corona cecidit.
intelligo. nisi quia dur ille us
q̄ uitam suam portare nō potu
it hanc coronā. s; amisit de ca
pite coronam ip̄am p̄ter a lo
nozem. Quid ē qd̄ a nullo in
uenta. s; ab ip̄is qui portabāt
nisi qd̄ ne pannonia data sibi
corona ab anglo priuaretur.

E Quo fco int̄ eadem ciuitate
ladulaus filius wernery de
captiuitate regis uencelai ā
no fere tercio liberatur. et cū io
hanne filio Chaak castri Bu
deſe p̄ portam que ē uita s; i
negotium iudeorum fia q̄nta
post festum b̄e petronelle v
ginis noctis insuencō subin
trauit. et quosdam ciues Guā
ſce suos aduersarios et p̄ditos
inuulsi subito et destruit.

Petrus uis autē iude ciui
tatis andus fugiens uir eua
lit. Quos enim crispis ciuib;
s; ozartheiman et magnū
arannū uicatos ciues o du
otam inaudis equos puicō
et placcas ciuitatis crudē t̄m
fecit. et eorū ossa ignib; conice

mar. Bona commun obtinuit
et possedit. Sacerdotes insup
illos p̄fidos supius notatos
manib; cathenatis et pedib;
Thome stngoniē archiep̄o
destinauit. Quos idē archiep̄
carceri mancipauit. et in corē
tristē sp̄m emisit. **Dñs**
f; Gentilis cardinal' uenit i
hungariam:

Vm igitur puer karolus et
q̄ regni solacio in hungaria
moraretur. frater Gentil' titli
ſci azarmi in montib; p̄sbe
Cardinal'. de ordine ſm̄ om
noz ex auctoritate ſūmi pon
tifiſis plenaria. Anno dñi o.
ccc. viii. pannonia it̄m
vno ſiquit̄ anno r̄p̄e t̄i
ſacto. **E** Anno dñi. o. ccc.

in constitutione tribuli pmul-
 gata nobiles regni anathē-
 tis uinculo innodauit. pau-
 pibz uo et diuitibz uniuersis
 diuina stractus interdixit.
 Et hoc fecit ut nobiles qui
 uita regalia et reginalia no-
 lebant restituere regi carulo
 supradicto. et qui cum rege
 minime appellaret. Radiz
 laum uero uoruo da tran-
 siluanum speciali excomu-
 catione feneo eo qd coronā
 regni quā ab Otthone duc-
 dum cū captiuiat recepat.
 in debite retinebat. Et qz fili-
 am suam iēe laudlaus fōide-
 rat filio stephani regis ser-
 uie scismatice inuere. Qua
 propter cum pfati nobiles ex-
 tra cuncta corpora iacentia cō-
 spiceret defunctorum. amaro
 spū perturbati. Anno domini
 m. ccc. x. congregati in campis
 Patris cura pesth. Carulum se-
 pedictum in regem concorditē
 susceperunt. et albam pantes-
 fena quinta in octauis sci reg-
 stephi sollempnis cū letitia co-
 ronauit cū scā coronā a Ra-
 dulao uoruo da restituta. Ano
 eodem papa clemēs quartus.
 p cruciferos sci iohis iter xco

las mundi huius inestabilem
 thesaurum fecit sagaciter. puiā
 ti ad passagium generale p tra-
 scā expugnancia tradēs dictis
 cruciferos gratiam singulare pe-
 cuniam largientes ab omibz
 cunctis ab soluendi usqz ad
 continuos quinque annos. Et
 postea de illo tanto thesauro
 nichil fē uidimus effectiue.

Pugna regis karoli ppe Cas-
 sam cum suis contra ayathā
 et filios Omodri.

Anno domini m. ccc. xij. cū rex
carolus regale castrum sans uo
catum a demetrio filio nicolai ex
mandato mathi potentissimi et
principis possessum suis uiribus
obsideret. idem mathieu fili petri
de Trinchino mille et septingenti
milites lanceatos conducticios
et omne penitus suum posse
contra regē in adiutorium demetrii
destinavit. ut ipm regē obsideret
paul pellere impotenter. princeps
autem exercitus demetrii sup
dictum et abam dictum pul
chrum sine magnum constituit.
Quoniam aduentum rex audire
putavit se non posse resistere
in seipso se recepit. Cui scilicet
equites pueri et pedestres fideliter
concesserunt. cum quibus rex hostes
suos audacius et aggressus. Quod

quidem interdomum civitatem Cas
sa uocata expugnare cepunt. per
mortem omnium palamini. quos
in castra cassenses Theutonici
ul' potius pemerant innocen
tem. Quibus cum exploratores
conclamarunt regis aduentum.
dimissa civitate intrepidum ob
uiam regio exercitui precessit.
Et ad locum pugnandi magis
apertum. rex et ipm plurimum festina
bant. quem locum ipm premiti
occuparunt. Per interitum ipsorum
ualle intra hanc cum exercitui
confessione sacramentali premiti
et absolute accepta suscep
toque domini corporis sacramento.
crucifixa supradictis mon se pora
pauca. **E**t ipi dimissum
paucos hostes. bellica arma idem
demetrii cuiusdam circumine
muallem prestatam prius cer
tatum obuiam regi discedebant
et in latere dicti montis sua vi
in festo sancti viti et modesti
plum durissimum et comissum.
quale a tempore tartarorum ihuri
garia non contigit celebrari.

In quo plures et familia regis.
Eobos filius stephani dicti portus
et stephanus filius Sagen. Ra
dilaus filius Thome. Jacobus
filius Aladani. michel fili petri.

Gurke et archiepiscopus filius Gurke, et petrus
castellanus de Berge. p[re]lati
nobiles conueniunt. Gurke sub
uerillo regis uerillianus crinis
occisus uerillo regis cadente.
subuerillo cruciferos rege p[re]gite.
Ex p[re]te uero alteri Demetrius
filius nicolai et alii principes
exercitus ac duo filii Omodei
mortis iaculo uulsiati p[re]petere
cecidit. et alii quāplurimi
letaliter sauciati ibide[m] et alibi
mortis obita p[re]soluerunt. et licet
ex p[re]te regis plures ceciderunt.
tamen rex uictoriam obtinuit.
gl[ori]ose. Q[uo]d factum a d[omi]no e[st] cōm[un]i
et fatemur. *Obitus d[omi]ni caroli
prince uirgis Regis Karoli. r[ex].*

domini regis. natione polona fi
lia uiris kasimeri t[er]cio die post
festum b[ea]te lucie uirginis et m[ar]tis
in themeswar. uite cursu felicit[er]
terminauit. et in alba regali in
eccl[esi]a b[ea]te uirginis s[an]c[t]e gremio con
mendatur. Anno d[omi]ni m[ille] c[irca]
xviij. accepit rex dominā Bea
tricem filiam regis Romanoru[m].
sororem regis Bohemoru[m] et terra
Luchumburgensi. que inuoluca
one eiusdem anni obdormiuit
in domino. et waradini in cathe
drali eccl[esi]a tumulatur. Eodem
anno eccl[esi]am b[ea]te v[ir]g[is] alben. que
frequenter incendio uastabatur.
incepit rex tegere plumbeis tegu
mentis. et cum gl[ori]osa testudine
decorare. In sup[er] eccl[esi]am colupnis
firmissimis stabilire. Eode[m] ano
mortuus e[st] archiepiscopus palatinus.
*Rex karolus duxit in uxore[m] d[omi]nā
et habet.*

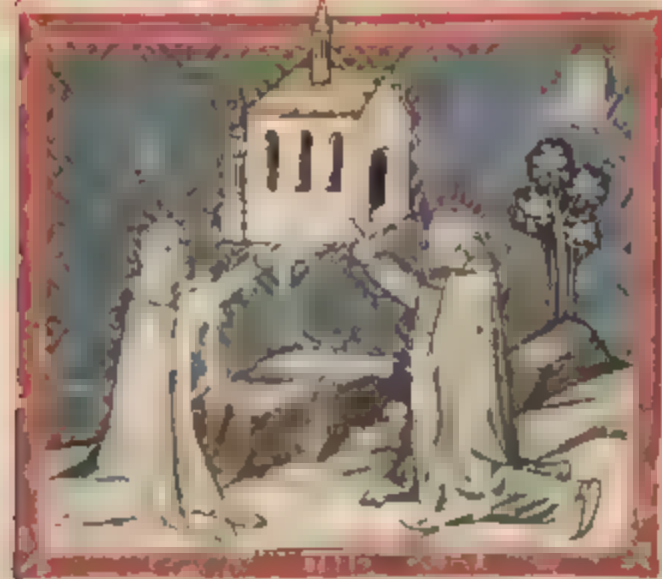

Anno domini m[ille] c[irca] xvi. r[ex] t[er]cio.
domina Maria p[ri]ma consors.

Anno domini m. ccc. xv. Accep-
 rev karolus filiam laci regis
 polonorum Elizabeth nomine.
 de qua anno domini m. ccc. xvi.
 huius rex filium nomine karol-
 lum. Qui puer mortuus est
 eodem anno quo natus ē. et in
 alba sepultus. Anno dō
 m. ccc. xviii. in vrslegrad i fel-
 to scti fernigu. de eadē regiā rex
 genuit filium nomine ladula.
 fundatio Claustra Inpuensis.

Anno domini m. ccc. xv. i. coan
 dominus rex fratribz minoribz
 edificare ecciam in lypua. ad
 honorem bti lars noui scti epi
 Tholosani et conf. qui fuit fi-
 camalis pns sui. s. p. mogitus
 regis syrie filius maie regie
 filie stephani regis hungarie
 filii sele quam p. fessor uoto
 et habitu ordinis fratrum minor.
 Ludouicus nascitur.

[illegible]

Anno domini m. cccc. lxxv. mar-
 tius c. Ladislaus filius ei. Cū
 autem huiusmodi temporibus regnū hūga-
 rie pacis optate tranquillitas
 gauderet. et securum eēt ab hos-
 tibus circumquaque pacis emu-
 lus et inuidie seminatō dya-
 bolica in cor eiususmodi malis
 nominis feliciam de genere
 sacre iustitiae dicit et canit
 ut rem respiciat ut omni sui
 rege honoratur et omni. Szab:
 regnum et omnes filios eius
 et ipsi et omnes occidet glorio-
 usque. Qui feliciam p
 apathm de tuncumque quā
 palatium fuerat exaltatus.

Tandem relicto oratio ueniat ad
regem quem rex regio fauere di-
ligens securo ingressu regis in
absq; obice sibi patebat. & oro
cum rex unacum regina & filius
suis p̄fatis. Anno domini m.
ccc. xxx. xv. kal' may. fia quata
post octauas pasce in suburbio
castru wyllegrad in domo sua
prandere ante regis mensam
clam subintrando idem felicia
astitit. & euaginato acutissimo
gladio uehementissimo impetu
more c. mis rabidi inmiscendo
regem reginam filiosq; uoluit
ingulare. S; mīa misericordis di
phibente. qđ uoluit nō potuit
effectui mancipare. tam regis
manum dexteram leuiter uul-
nerauit. S; phidoloz scilicet regie
dextere manus quatuor digito
quos paupib; & misēribus
atq; abiectis plenus misericōdi-
in elemosinis exēdebat. pan-
ampurauit. Cum quib; etiā
regis in uita reuerētia. &
horum uita uaria consuebat.
& a tunc factis totisq; orna-
mentis. & ceteris p̄cipue
mirabat et calices & cetera.
Cum etiam p̄cipue reges & bi-
den astantes acil; acat p̄cipue
gō; p̄cipue uel. fatis.

Brula & p̄cipue & nicolau
filius iohannis palam se it-
ponentes euagratib; p̄cipue
memoratis letaliter uulne-
rantur in capite. Tūc totus
filius aluandus & comitatus
petrocz hunc in colis uulnē
uulnē. & regie tūc ceteris
imp̄cipue felicia. & ceteris
tūc atam heliam in uita &
cum bicello in uita collis. &
p̄cipue felicitate ferendo trans-
fuit. & adstam dicitur. hic &
in uita p̄cipue gladiatus mul-
tes regis gladiis tribulib; in uita
tim misericordis tam in uita qđ dā
quasi in uita gladius esse
tenent. & apud eius & dā
mittant. in uita & p̄cipue alu-
ciuitatib; dēstinentur. & ceteris
filius eius uulnē & ceteris
quibus sibi fidelis familie inga-
cipiet. & ceteris in uita po-
tuerunt. in uita equos in uita
terminum p̄cipue. Quorum
omnium & ceteris in uita
tea cum & ceteris & ceteris. Et
dignum quippe ēat ut felicia
qui in uita & ceteris in uita
letaliter in uita p̄cipue
rat. & in uita & ceteris in uita
ō. in uita p̄cipue. Et qui
fuerat in uita p̄cipue in uita.

72
a communi morte hominum
exclusus canina et subitanea
morte moreretur: ut quod canis cum
canibus periret periret. filia quoque
eius elata uocabulo uirgo pul
cherrima de aula regia exhibitum
et naribus tam labijs turpiter
mutatis. solum dentibus pa
tesfactis. et octo digitis ambare
manuum amputatis. pollici
bus saltem remanentibus. pluri
um ciuitatum uicos et plateas
pouera in equo seruina et
misera pelamare compellitur in
hunc uerba. Qui regi infidelis est. per
omnia populat ratione. Altera
insuper filia ipsius feliciani ma
ior sete nomine. eundem nobi
li nomine kopar matrimonia
liter nupta. ante castrum Iewa.
iussu emendici duci de Beehei
castellani ipsius castri. capite
truncatur. et ipse kopar in cap
tiuitatis uinculo mortis obi
tum soluit. filium eiusdem insuper
in insulam maritimam pernici
feros transportantur. nunquam tra
natuam transiit. multi de
inde de ipsius genere feliciani no
biles trucidantur. Sic igitur
felicianus infelix lese maiesta
tis crimine incurrit. turbauit
regnum eritum semper perit

suam gentem infamauit. et p
dicto esca canum effectus. solu
tus a scailo. ligatus est in barat
ac sepultus in infans mundo ex
titit fabula et infidelibus disciplina.
Tam enorme factum uno die
uir creditur accidisse. Huc usque
quo istud accidit. rex karolus
uentis prospis nauigauit. et cis
pancia manus equora sue fornice
canna aduocum sulcauit. Se
iam fortuna uerbis aiusa facie
uale faciens terga uertit. quod unum
quod bellis insurgentibus sua expe
ditio uincebatur. Pedum etiam
ac manuum dolore nimio tor
quebatur. *Rex uadit cum exercitu
contra Bazarras.*

am anno eodem quo feliciam
 indigne memorie put. videl: ano
 domini m. ccc. xix cum rex copio
 sum exercitum congregass: non
 tamen totum suum posse. quia
 ad confinia regni sui in diuersas
 expeditiones contra aduersarios
 eiusde regni quimplurimos des
 tinauerat pugnatores. Ipse uero
 p zeum immense septembri mē
 tulit se interram barad uoy
 uode vlathorum aduinducōne.
 Thome uoyuod transiluani.
 a dyonisi filij nicolai filij iacha
 que terra ē inhabitabilis genti ig
 note. ut de ipsa tra ipm barad
 rex expelleret. aut certe terrā ip
 suis uni iporum insultantium
 tracteret possessionem. cū tū ip
 princeps censum debitum regie
 maiestati semp fideliter psoluisset.
 Cum autem rex zeum et
 castrum ipsius recepisset. dyoniso

tradidit memorato omnia cum
 dignitate banatus. Quo facto
 barad regi sic mandauit mi
 nios phonestos. Quia uos do
 mine mi rex laborastis in conuo
 catione exercitus labore um
 reuonpensabo vii milibz mar
 carum argenti. Ipam etiā zeu
 tum cum suis atinentis nūc
 habetis pmanibz potentiam.
 pacifice uob tradam. In super
 censum quo teneor urē corone
 fideliter psolui faciam oī anno.
 Et nichilominus unum ex fi
 liis mis urē curie adsiuendum
 deputabo cum mis petitiis et
 expensis. tantummodo reuer
 timini in pace urā a psonarū
 piculis pcauente. Quia si ue
 neritis ultimus. piculū minime
 euadetis. Quo audito rex elata
 mente intale librum prapit
 nunciis sic dicens. Sic dicite
 barad. Ipse ē pastor ouū me
 arum. de suis latibulis pbar
 bas suas ertraham. Tūc qdā
 fiol' bato donch nomine comis
 de zolio a de luptou sic ait regi.
 Domine cum magna humilita
 te uob et ad honore urū ipse ba
 rad loquitur. Idcirco regie
 benignitatis fauore a plenam
 dilectionē grē sibi uelitis per

utras litteras remanere. Tunc
rer iūbum supbie & commiāciis
supius posuim ieremut relicto
consilio saniori p̄tinus ultra
pugnaturus processit. Et cū s̄
& suis interea ignota & int̄ al
pes et montes siluanum uita
alia inuenire nequiret. fami
in eoria ipse rex milites & eq̄ sui
labore p̄tinus cepit. Quo
f̄ro t̄ruga ordinata cū barzad
& data fide ut ip̄e regi pareret &
securitatem regi cū suis omnib
redemendi p̄beret & iter recurre
oñderet. Per reuertebatur securi
conficiens de fide p̄fior saluatiua
uenit inquandam uiam cū to
to exercitu que uia erat iēuui
et in utraq p̄te ripis p̄minētib
circumcūsa. & ante unde erat
dicta uia patencie idaginibus
in plumbis locis fortiter fuerat
circumsepta p̄vlachos. Rex aut̄
& sui omnes nichil tale qd̄ pe
nitius opinātes in ripis undiq
vlachorum multitudo innumabi
lis supius discurredo iacula la
tentes sup regis exercitū q̄ erant
in fundo depresso uie. que n̄ uia
dici potest. s̄ quasi nauis strata
ubi p̄t̄ p̄ssimum cedebāt de f̄
tu fortissimi cū milibz cūq̄q̄
quia nec ad ripas utriusq̄ lat̄is

49
nie p̄t̄ p̄cipitum ascendē pot̄
rant contra vlachos nec ul̄ p̄
cedere nec fuge locum hēbant
propter inuagines ibi factas.
s̄ erant omnino sicut pisces i
gungustio uel in reche cōphensi
cauebant iuuenes & senes p̄i
apes & potentes s̄i delicti. Du
rauit quippe sic iste misēabilis
euentus. a sexta h̄a usq̄ ad se
cundam feriā. in quibz diebu
collidebantur inuicē milites &
lecti sicut in uinis mouentur
et agitantur infantes ul̄ sicut
arundines que uento mouent̄.
f̄cā ē autē ibi strages maxima
& cecidit militum & p̄ncipū ac
nobilium incomputabile mil
titudo. f̄cā sexta in vigila b̄i oñā
tini et post insequē ibi etia
occubuerūt tres p̄p̄iti. vidē
magr̄ andreas p̄positus alben
eccl̄e. vir ualde uerābil̄. in eccl̄
cellarius regie maiestatis et
tens cum sigillo regis p̄t̄. f̄c
ayd̄il̄ p̄positus d̄ p̄sloga. et m
colaus p̄positus d̄ alba trāsilua
na. Item andreas plebanus de
sanis & frater petrus d̄ ordine
p̄dicatore. vir honestus. d̄ne
mortis potūbi accepit. quia
in cetera capitam eoz lignos
clauos miserabil̄ affixerunt.

Quidam etiam sacerdotes qui erat
capellani regis sunt occisi. Cum
nonum denique corruit inestabilis
multitudo. Cadavera enim omni
tam uirorum ecclesiasticorum quam laicorum
nobilium in loco certami-
nis ibidem tempus resurrectionis
generalis expectant. nec
cari eorum potuerunt suos dilec-
tos propter hostium incursus aliquatenus
rehabere. Tulerunt ei vlachi
multos captiuos tam uulnatos
quam illesos et accipiunt plurima
arma uestesque preciosas omnium
elisorum pecuniamque in auro
et argento inuasus preciosis et
baltheis et multa marsupia la-
torum grossorum et equos multos
cum sellis et frenis. que omnia
portauerunt et tradiderunt ipsi Bara-
rad uoyuode. Rex autem mutauit
armorum suorum insignia. quod
induerat Desey filium dyonisi
quem putantes esse regem crudeliter
occiderunt. Rex uero ipse cum paucis
peruentione suorum aliquorum fideliu
uir euasit. Stabant enim incauti
eius quasi murt lapidei. magister
Donch cum Ladislao filio suo
et militibus aliis de familia regis
et magister Martinus filius beren
qui omnes uenis gladio et sa-
gittarum super se recipiebat. uelut

ymbres pluuiarum ut regis
uita a mortis impetu suaret.
Cadebant etiam incertum ex
exercitus undique de camina mul-
titudine vlachorum qui mulce
que perdidit suauitate unguen-
ti cum ranum poplin et unctos
et sacerdotes in misericordia percussit.
Quorum vlachorum numerum
ibi per hungaros occisor. subtilis
solummodo infernalis copul-
ta collegit. Rex autem cum filiis eue-
tu uenit in vrssegino. Pono est
hungari fortissima et diuina
plura ubique gessisset. istud tamen
eis accidit. ne propter uictoriam
frequentiam superbiunt. uel certe
post superbiam preceps corrip-
entur. ut humilitatem discerent
et docerent. quibus.

